

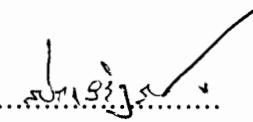
พฤติกรรมกรรรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

สุภาพร วัชรคุปต์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
เมษายน 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

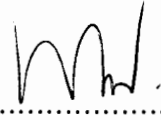
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ นางสาวสุภาพร วัชรคุปต์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

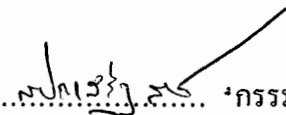
....

(อาจารย์จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์)

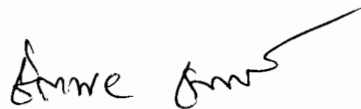
คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์

.... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

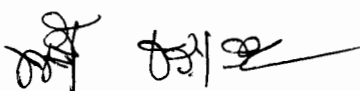
.... กรรมการ

(อาจารย์จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์)

.... กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิชย์ ธารเสนา)

วันที่.....๖.....เดือน.....เมษายน.....พ.ศ.....2558

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการรักษาโรค 5 ของประชาชนในหมู่บ้านนำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจาก อาจารย์จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน เอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณพระครูศรีรัตนสรกิจ เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดสระแก้ว อาจารย์จิตพล ชัยมะดัน และ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ ตลอดจนขอขอบพระคุณคณาจารย์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ และคณาจารย์อื่น ๆ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชา จนผู้วิจัยได้มีความรู้ และนำมาใช้ในการทำงานนิพนธ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแด่บุพการี บูรพาจารย์ และผู้พระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

สุภาพร วัชรอุปต์

56930157: สาขาวิชา: การบริหารทั่วไป; ปร.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: พฤติกรรม/ศีล 5/ การรักษาศีล/ ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง

สุภาพร วัชรคุปต์: พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว (PUBLIC BEHAVIOR IN KEEPING FIVE BUDDHIST PRECEPTS IN PIONEER VILLAGES LOCATED IN AMPHOE SA KAEO, SA KAEO PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ, ศศ.ม. 131 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยจัดเก็บข้อมูล จากประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำนวน 8 หมู่บ้าน ทั้งสิ้น จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ตลอดจนการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ใช้สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) ได้แก่ t-test และ One-way ANOVA พร้อมทำการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการ Schffee's

ผลการศึกษา พบว่าพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล ข้อที่ 3 เว้นจากการประพาศิพคิดในกามมากที่สุด รองลงมาคือ การรักษาศีล ข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ การรักษาศีล ข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย การรักษาศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ และ การรักษาศีล ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

56930157: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A. (GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: BEHAVIOR/ 5 BUDDHIST PRECEPTS/ KEEPING OF 5 PRECEPTS/ PEOPLE IN PIONEER VILLAGES/ AMPHOE SA KAEO/ SA KAEO PROVINCE

SUPAPORN VATCHARAKUPTA: PUBLIC BEHAVIOR IN KEEPING FIVE BUDDHIST PRECEPTS IN PIONEER VILLAGES LOCATED IN AMPHOE SA KAEO, SA KAEO PROVINCE. ADVISOR: CHAKCHAI SUEPRASERTSITTHI, M.A. 131 P. 2015.

The purpose of this quantitative study was to investigate behavior in keeping 5 Buddhist precepts among people living in so-called pioneer villages for five precepts, located in Amphoe Sa Kaeo, Sa Kaeo Province. Also, this study attempted to compare their behavior as classified by gender, age, educational level, occupation, and average amount of monthly salary. The subjects participating in this study were 400 residents, living in 8 so-called pioneer villages for 5 Buddhist precepts in Amphoe Sa Kaeo, Sa Kaeo Province. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, means, and standard deviation. The inferential statistics including t-test, One-way ANOVA were also operated. Lastly, Scheffe test was used to test the differences between pairs.

The results of the study revealed that the subjects followed the 5 Buddhist precepts at a high level. Specifically, they rated their behavior in keeping the precept number 3-refraining from sexual misconduct at the highest level, followed by precept number 2-refraining from taking other people's possession, precept number 5-refraining from taking intoxicants, precepts number 1-refraining from taking life, and precept number 4-refraining from lying, respectively.

Based on the results from the comparison, it was shown that there were significant differences in behavior in keeping 5 Buddhist precepts in the so-called pioneer villages for 5 precepts located in Amphoe Sa Kaeo, Sa Kaeo Province among the subjects with different gender, age, educational level, occupation, and amount of monthly income at a significant level of 0.05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม	11
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม.....	16
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม	26
หลักพุทธธรรมพื้นฐานกับการดำรงชีวิต.....	34
การรักษาสิลห้า.....	37
โครงการหมู่บ้านรักษาสีล 5	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
วิธีการศึกษา.....	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
การวิเคราะห์ข้อมูล	75
เกณฑ์การแปลผล	76
4 ผลการวิจัย.....	77
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	77
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาศีล 5	80
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้าน รักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว.....	81
ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	88
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปผลการศึกษา.....	100
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	113
ภาคผนวก ก	114
ภาคผนวก ข	116
ภาคผนวก ค	119
ภาคผนวก ง.....	123
ภาคผนวก จ	126
ประวัติย่อของผู้วิจัย	131

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กิจกรรมการดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนการปฏิบัติการส่งเสริมการรักษาศีล 5	58
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” จำแนกตามหมู่บ้าน	72
3	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	77
4	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	78
5	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ	78
6	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ	79
7	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้เฉลี่ย/ เดือน	79
8	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานที่ในการรักษาศีล 5	80
9	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความถี่ในการรักษาศีล 5	80
10	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับศีลข้อที่รักษา.....	81
11	ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้าน รักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้วในภาพรวม	82
12	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์.....	83
13	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์.....	84
14	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติดินในกาม	85
15	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด.....	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านสิ่งแวดล้อมที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราของมีนเมา 87
17	จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ..... 88
18	จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง จำแนกตามอายุ..... 88
19	ผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ..... 89
20	ผลการเปรียบเทียบรายกลุ่ม จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีการของ Schffee's 90
21	จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง จำแนกตามระดับการศึกษา 91
22	ผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา.. 91
23	ผลการเปรียบเทียบรายกลุ่ม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการของ Schffee's..... 92
24	จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง จำแนกตามอาชีพ..... 94
25	ผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ 94
26	ผลการเปรียบเทียบรายกลุ่ม จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธีการของ Schffee's 95
27	จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 96
28	ผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 97
29	ผลการเปรียบเทียบรายกลุ่ม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้วยวิธีการของ Schffee's .. 97
30	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย 98

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
31	กรอบแนวคิดสำหรับพฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดพระธรรมปิฎก.....	115
32	กรอบแนวคิดสำหรับตัวแปรอิสระจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	117

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 ความเชื่อมโยงของทฤษฎีเซลล์กระจกเงา.....	29
3 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจ ของพฤติกรรมทางจริยธรรม	31

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“คน” นับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งเพราะเป็นปัจจัยนำมาซึ่งความสำเร็จในการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าของประเทศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ จึงมุ่งพัฒนาคนและสังคมไทยครอบคลุม 3 เรื่องหลัก คือ การพัฒนาคนไทย ให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิตตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศ โดยเฉพาะในการสร้างสรรค์ นวัตกรรม และองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ เน้นการพัฒนาระบบ สุขภาพอย่างครบวงจร มุ่งการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ เสริมสร้าง คนไทยให้มีความมั่นคงทางอาหารและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ลด ละ เลิกพฤติกรรมเสี่ยง ต่อสุขภาพ และการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคม บนฐานของความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับ ครอบครัวและชุมชน พัฒนาระบบ การคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลาย และครอบคลุมทั่วถึง สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่าอยู่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิ และหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่า และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง

การพิจารณาความมีคุณค่าของคน พิจารณาที่แต่ละคนมีความคิด มีศักยภาพในตัวเอง มีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะสามารถปฏิบัติงานได้ไม่เท่าเทียมกัน ผลจากการปฏิบัติงานสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถและประสพการณ์ ถ้าหากวิเคราะห์ได้ว่า คนมีศักยภาพเพียงใดแล้วก็สามารถดึงเอาสิ่งนั้นออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์และพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นจากการฝึกอบรมหรือให้การศึกษาย่างถูกต้องอย่างเป็นระบบ

(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547) การฝึกฝนและการพัฒนาคนนั้นทางพระพุทธศาสนา จัดวางเป็นหลักเรียกว่า ไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ ปัญญา และถือว่าเป็นการทำให้คนได้รับการพัฒนา อย่างมีบูรณาการและเกิดคุณภาพ กล่าวคือ สีล เป็นเรื่องของการฝึกในด้านพฤติกรรมโดยเฉพาะ พฤติกรรมที่เคยปฏิบัติเครื่องมือที่ใช้ในการฝึก คือ วินัย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการศึกษา และพัฒนาคน สมาธิ เป็นเรื่องของการฝึกด้านจิตใจหรือระงับจิตใจ ได้แก่ การพัฒนาคุณสมบัติ ต่าง ๆ ของจิตทั้งคุณธรรม ความสามารถของจิตและความสุข สำหรับปัญญาเป็นเรื่องของการฝึก หรือพัฒนาในด้านการรับรู้ความจริง หลักทั้ง 3 ประการ นับเป็นส่วนประกอบของชีวิตที่ดั่งงาม สำหรับการฝึกฝนและพัฒนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547, หน้า 14-18)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ฯ ทรงเลือกใช้ธรรมปกครองประเทศ (อริยฐาน พุทธศิลป์ศักดิ์กุล, 2548) เห็นได้จากพระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เถลิงถวัลยราชสมบัติ เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรีภายใต้ระบอบการปกครอง แบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2493 มีใจความว่า “เราจะปกครอง แผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ทรงใช้ทศพิธราชธรรมในการบริหาร ประเทศ ซึ่งได้แก่

1. ทาน คือ ให้โดยไม่หวังประโยชน์
2. สีล คือ ประพฤติตัวดี ยึดศีลห้าเป็นหลัก
3. บริจาคะ คือ การบริจาค
4. อาชชวะ คือ ความเที่ยงตรง ไม่โก่งกิ้น
5. มัททวะ คือ ความอ่อนโยน
6. ตปะ คือ ความเพียร
7. อักโกธะ คือ ความไม่โกรธ
8. อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน
9. ชันติ คือ ความอดทน
10. อวิโรธนะ คือ การรักษาในสิ่งที่ถูกต้อง

นอกเหนือจากนี้พระองค์ยังทรงมีความเพียรในการใช้ “ความรู้คู่คุณธรรม” บริหาร ปกครองแผ่นดิน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศชาติมาโดยตลอด

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างลักษณะสังคมไทยในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไป อย่างมาก และน่าเป็นห่วง โดยเฉพาะสังคมพหุวัฒนธรรม คนในปัจจุบันสนใจศาสนาน้อยลงหันเข้าหาวัตถุนิยมทำให้เกิดการดำเนินชีวิตเปรียบเทียบไปโดยสิ้นเชิง ค่านิยมเดิม ๆ ก็ลบลายไป กลายเป็นค่านิยมใหม่ ที่ทำลายความสงบสุขของมนุษย์มากขึ้นทุกที จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

มีผลให้สังคมไทยมีสภาพเสื่อมถอย ทั้งที่ศาสนาพุทธสอนให้ดำเนินชีวิตโดยยึดทางสายกลาง เป็นหลักให้มีหลักแห่งความประพฤติอันเนื่องมาจากคำสอนทางศาสนา คือ ศีลธรรม (Morality) นอกจากนี้ ยังเห็นความเสื่อมถอย ซึ่งแสดงถึงพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรม (ไพฑูริย์ ดิณลารัตน์, 2544, หน้า 42)

พฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคนนั้นเสี่ยงในเรื่องของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการสูบบุหรี่ยังเป็นประเด็นที่รณรงค์ลด ละ เลิกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมีความเป็นห่วงมากขึ้น สำหรับกลุ่มสตรีและวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่มากขึ้นอีกทั้ง ความมั่นคงในสังคมทางคดีอาญา โดยเฉพาะคดียาเสพติด คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินแนวโน้มน่าเพิ่มมากขึ้นและกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มผู้มีการศึกษาและผู้ที่อยู่ในเมือง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2553)

ปัจจุบันสังคมไทยมีความสับสนวุ่นวายถึงระดับที่เลวร้ายและถึงขั้นวิกฤติ เนื่องจากคนไทยขาดการรักษาศีลมากขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะศีลห้า

พระธรรมปิฎก ได้กล่าวถึง การรักษาศีลห้า เป็นความสัมพันธ์พื้นฐานในสังคมตลอดจน ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการฝึกหัดขัดเกลาพฤติกรรมของบุคคลเพื่อเสริมสร้างสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ร่วมกันในสังคม โดยการไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย การไม่ละเมิดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ของกันและกัน การไม่ละเมิดต่อของรัก ไม่ประทุษร้ายลบลู่เกียรติทำลายตระกูลวงศ์ ของกันและกัน การไม่ลิดรอนผลประโยชน์ด้วยวิธีประทุษร้ายทางวาจาและการไม่ซ้ำเติมตนเอง ด้วยสิ่งเสียดสี ซึ่งทำให้เสื่อมเสียสติสัมปชัญญะที่เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งป้องกันจากความผิดพลาด เสียหายและคุ้มตัวไว้จากความดี พระพุทธศาสนาจึงแนะนำสั่งสอนหรือเสนอหลักห้าไว้เป็นข้อ ปฏิบัติขั้นต่ำ ผู้ที่เป็นชาวพุทธนอกจากจะต้องเข้าใจเรื่องของแต่ละข้อแล้วจำเป็นจะต้องเข้าใจสาระ และพฤติกรรมอันเกี่ยวกับศีลห้าที่บุคคลได้แสดงออกทางกาย วาจา และใจด้วย เนื่องจากพฤติกรรม ของมนุษย์หากไม่มีการกระทำ ไม่มีการแสดงก็ไม่เกี่ยวกับศีลหรือศีลสมบูรณ์นั้นขึ้นอยู่กับ การกระทำของมนุษย์โดยมีกาย วาจา และใจเป็นตัวกำหนดการแสดง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2549)

จะเห็นได้ว่าศีล 5 เป็นหลักปฏิบัติเบื้องต้นของชาวพุทธ เป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ใกล้ชิดตัว ที่สุด ถ้ามีการรักษาศีลอย่างจริงจัง และเป็นกิจประจำในชีวิต จะเป็นสิ่งที่นำพาสังคมสู่ความสงบสุข การไม่เบียดเบียนกับการรักษาใจ ต้องรักษาไว้ตลอดชีวิต และต้องนำมาปฏิบัติด้วยผล ของการรักษาศีลก็จะได้ผลหลายประการที่สำคัญคือ

1. ผู้รักษาศีลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และได้รับการยอมรับนับถือจากสังคม

2. ผู้รักษาศีลจะมีจิตใจเป็นปกติไม่ถูกกิเลสชั่วร้ายครอบงำและพร้อมที่จะพัฒนาจิตใจให้เกิดสัมมาสมาธิและปัญญาต่อไป
3. ผู้รักษาศีลจะได้ฝึกหัดการเจริญภาวนาไปในตัว
4. ผู้รักษาศีลจะมีจิตใจเข้มแข็งขึ้นและอนุสัยกิเลสจะค่อย ๆ อ่อนกำลังลง เพราะกิเลสชั่วคราวจะไม่ได้รับการตอบสนอง

เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า มหาวชิราวุธราชูปถัมภ์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช จึงมีดำริในการจัดทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและสร้างความตระหนักให้พุทธศาสนิกชนชาวไทยนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติตามหลักศีล 5 สู่วิถีชีวิตประจำวันของคนทุกคนกับทั้งเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการจัดตั้ง “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุขร่มเย็นเป็นสุขของตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ได้มีการเปิดเผยวิธีการและขั้นตอนในการแก้ไขปัญหา (Road map) พร้อมนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญ ซึ่งใน Road map ดังกล่าว ได้มีนโยบายเร่งด่วนที่จะดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะสิ่งที่จะดำเนินการควบคู่ไปกับนโยบายเร่งด่วนนั้น คือ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการแก้ปัญหาการทุจริต และเชื่อว่าจะสามารถนำความสุข และความสงบให้เกิดขึ้นกับประชาชนได้เร็ววัน อีกทั้งเชื่อว่าแนวโน้มทางเศรษฐกิจของไทยจะดีขึ้น โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เน้นย้ำถึงคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทย ที่ลดน้อยถอยลง จากเมื่อสังคมโลกเปิดกว้างขึ้น ทั้งในด้านสื่อสารมวลชน เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นำพาให้สังคมไทยก้าวเข้าไปสู่กระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติในหลาย ๆ ด้าน วิกฤติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนโยงใยถึงกันเป็นลูกโซ่ เป็นปัจจัยเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดวิกฤติขึ้นในด้านใดด้านหนึ่งของสังคมนั้น หมายถึงว่า ผลพวงจากวิกฤตินั้นย่อมกระทบต่อระบบในสังคมนั้นด้วย จนทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศเกิดวิกฤติทางสังคมจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย สร้างความสุขให้กับพี่น้องประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ พลเรือเอก อนุพงษ์ พิพัฒนาสัย ผู้บัญชาการทหารเรือ รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หัวหน้าฝ่ายสังคมจิตวิทยา ที่มุ่งเน้นสร้างความสุขและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับประชาชน จากดำริของเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า มหาวชิราวุธราชูปถัมภ์ และนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว จะเห็นว่า คณะสงฆ์ คสช. และฝ่ายสังคมจิตวิทยา ได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรมของสังคมเพื่อให้เกิดความสงบสุข และสมานฉันท์ของประชาชน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2557)

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะที่เป็นองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนน้อมนำหลักธรรมคำสอนไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันและพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนทั่วประเทศ ตลอดจนให้ความอุปถัมภ์คุ้มครองกิจการด้านพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่นที่ทางราชการรับรอง ได้เล็งเห็นถึงผลกระทบจากภาวะวิกฤติทางสังคมในบ้านเมืองปัจจุบันที่บุคคลในสังคมบางส่วนเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น จนเกิดเป็นภาวะวิกฤติทางสังคม ถึงเวลาแล้วที่สังคมไทยจะต้องนำกระบวนการทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในขณะนี้ ซึ่งหลักธรรมของพระพุทธศาสนานั้นมีส่วนสำคัญ และศาสนายังเป็นสื่อกลางที่สามารถนำมาเป็นแกนหลักในการสร้างเสริมคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทยได้เป็นอย่างดียิ่ง โดยกรมการศาสนา มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการส่งเสริม ให้คนไทยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีวิถีชีวิตที่ดีงามภายใต้หลักธรรมทางศาสนาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้มีความสุขทั้งทางกายและจิตใจ เป็น “สังคมคุณธรรม” อย่างสมดุลและยั่งยืนซึ่งจำเป็น ต้องมีการบูรณาการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมในระดับประเทศ ระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ โดยมีรูปแบบการส่งเสริมที่มีเป้าหมายชัดเจน (Focus & Prioritized) และครอบคลุมเครือข่ายในทุกพื้นที่ให้ร่วมจัดกิจกรรมทางศาสนาบำเพ็ญ ปลูกจิตสำนึกให้มีศรัทธาและยึดมั่นในศาสนาอย่างมั่นคง กับทั้งใช้กลไกภาคีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสื่อมวลชนและภาคเครือข่ายทางศาสนา ดำเนินการตามบทบาทภาระหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการร่วมรณรงค์ส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนชาวไทยทุกเพศ ทุกวัย ทุกพื้นที่ทั้งประเทศให้ “รักษาศีล 5” โดยมีวัดที่เป็นทุนทางสังคมที่มีศักยภาพ เป็นศูนย์พัฒนาจิตใจของคนทุกวัย เป็นศูนย์พัฒนาจิตใจของคนทุกวัย เป็นศูนย์สร้าง “ครอบครัวรักษาศีล 5” และ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความปรองดองสมานฉันท์ สามัคคีและเอื้ออาทรต่อกัน อันเป็นการพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืนตลอดไป (กระทรวงวัฒนธรรม, 2557)

จังหวัดสระแก้ว โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว จึงได้จัดทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในคำริสมเด็จพรหมหารัชมิ่งคลาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทำให้เกิดความรักความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ให้รู้จักใช้หลักธรรมมาเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตเพื่อความสงบสุขร่มเย็นแก่ตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ อันจะนำมาสู่ความปรองดองสมานฉันท์ สร้างความสุขให้กับพี่น้องประชาชน โดยได้กำหนดหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ทุกอำเภอ สำหรับในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้ว มีหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่องทั้งสิ้น จำนวน 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) หมู่ที่ 5

ตำบลสระแก้ว 2) หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านแก่ง 3) หมู่ที่ 8 ตำบลศาลาลำดวน 4) หมู่ที่ 6 ตำบลโคกปี่ฆ้อง
5) หมู่ที่ 15 ตำบลปางสีดา 6) หมู่ที่ 13 ตำบลท่าเกษม 7) หมู่ที่ 4 ตำบลสระขวัญ และ 8) หมู่ที่ 8
ตำบลหนองบอน

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้วและเป็น
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้ว จึงเล็งเห็น
ความสำคัญของการรักษาศีล 5 ผู้วิจัย จึงได้ทำการศึกษารักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้าน
รักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ว่ามีระดับพฤติกรรมในการรักษาศีล 5
อย่างไร เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ และสามารถนำไปแก้ไขปัญหา
สังคมที่เกิดขึ้น จากการขาดการปฏิบัติในเรื่องของศีล 5 และเป็นแนวทาง ในการป้องกันแก้ไข
ปัญหาสังคมปัจจุบันในระดับหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
เฉลี่ยต่อเดือน

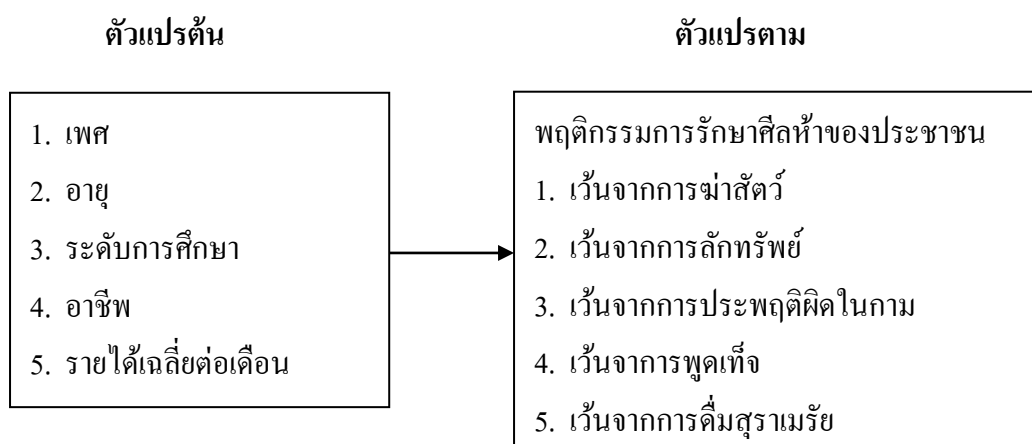
สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีเพศต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5
แตกต่างกัน
2. ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีอายุต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5
แตกต่างกัน
3. ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5
แตกต่างกัน
4. ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีอาชีพต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5
แตกต่างกัน
5. ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีรายได้ต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5
แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มาของกรอบแนวคิด สำหรับการกำหนดพฤติกรรมรักษาศีลห้า ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546, หน้า 238) ที่ได้กล่าวถึง คิดว่าเป็นข้อกำหนดอย่างต่ำที่สุดในทางความประพฤติของมนุษย์ เท่าที่จำเป็นพอที่จะให้สังคมมนุษย์อยู่กันโดยปกติสุขและแต่ละคนมีชีวิตที่ไม่เป็นโทษภัย เรียกข้อกำหนดนี้ว่า สีขาบท 5 (ข้อฝึกความประพฤติ) หรือ “ศีลห้า” ได้แก่

1. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการไม่ทำลายชีวิต ฆ่าสัตว์ การประทุษร้าย รังแกกัน รวมทั้งประทุษหรือดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านร่างกาย และชีวิต
  2. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ ลักพา หยิบฉวยของผู้อื่นมาใช้โดยพลการ รวมทั้งสาธารณะสมบัติ การคดโกง ฉกฉวย ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน
  3. กามสุมิจฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติดิเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านคู่ครอง บุคคลที่รักหวงแหน ไม่ผิดประเพณีทางเพศ ไม่นอกใจคู่ครองของตน
  4. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจาเท็จ โกหก คำหยาบ นินทา คำทอ หลอกลวง เพื่อเจื้อ หรือพุดุแหย่ให้เกิดความแตกแยก ตัดรอนประโยชน์ หรือแกล้งทำลายด้วยวาจา
  5. สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี เว้นจากน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท สิ่งเสพติดให้โทษที่ทำให้เสียดสีสัมปัญญะ
- สำหรับตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยกำหนดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยของ บุญหนา จิमानัง, โสวิทย์ บำรุงภักดิ์, วิทยา ทองดี และนิรันดร์ เลิศวีรพล (2550) อธิษฐาน พุทธศิลป์ศักดิ์กุล (2548) อมร อำไพรุ่งเรือง (2555) วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน (2554)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงพฤติกรรมของประชาชนในการรักษาศีล 5 ในหมู่บ้านรักษาศีลนำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในการดำเนินงานตามโครงการต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

ด้านเนื้อหา

ศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

1. การเว้นจากการฆ่าสัตว์
2. การเว้นจากการลักทรัพย์
3. การเว้นจากการประพฤตินอกใจ
4. การเว้นจากการพูดเท็จ
5. การเว้นจากการดื่มสุราเมรัย

ด้านพื้นที่และประชากรเป้าหมาย

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ในพื้นที่ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 8 ตำบล ตำบลละ 1 หมู่บ้าน รวม 8 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) หมู่ที่ 5 ตำบลสระแก้ว 2) หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านแก่ง 3) หมู่ที่ 8 ตำบลศาลาลำดวน 4) หมู่ที่ 6 ตำบลโลกปิ๊งอง 5) หมู่ที่ 15 ตำบลปางสีดา 6) หมู่ที่ 13 ตำบลท่าเกษม 7) หมู่ที่ 4 ตำบลสระขวัญ และ 8) หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบอน รวมประชากรทั้งสิ้น 4,494 คน (ที่ทำการปกครองจังหวัดสระแก้ว, 2557)

ด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย ในช่วงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2557-เมษายน พ.ศ. 2558 โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่าง วันที่ 1-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

นียมศัพท์เฉพาะ

หมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง หมายถึง หมู่บ้านในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้ว ที่ได้รับเลือกจากจังหวัดสระแก้วในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง ได้แก่ 1) หมู่ที่ 5 ตำบลสระแก้ว 2) หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านแก้ง 3) หมู่ที่ 8 ตำบลศาลาลำดวน 4) หมู่ที่ 6 ตำบลโคกปีบ 5) หมู่ที่ 15 ตำบลปางสีดา 6) หมู่ที่ 13 ตำบลท่าเกษม 7) หมู่ที่ 4 ตำบลสระขวัญ และ 8) หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบอน

ศีล หมายถึง ความสะอาดทางกายและวาจา อันเกิดจากการรักษาสภาพปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคม

ศีลธรรม หมายถึง ความประพฤติที่ดี ที่ชอบ ศีลและธรรม ธรรมในระดับศีลศีลเป็นธรรม (ข้อ 1 ในทศพิธราชธรรม)

ศีลห้า หมายถึง ข้อบัญญัติทางพุทธศาสนาที่กำหนดปฏิบัติการและวาจา ประกอบด้วย ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการไม่ทำลายชีวิต ฆ่าสัตว์ การประทุษร้าย รังแกกัน รวมทั้งประพฤดิหรือดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางร่างกายและชีวิต หมายถึง ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว มีการประพฤติปฏิบัติตนตามศีลข้อที่ 1 ได้แก่ ละเว้นจากการทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์ ละเว้นจากการประทุษร้ายร่างกายและจิตใจของมนุษย์และสัตว์ และละเว้นจากการเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์

ศีลข้อที่ 2 เว้นจากการถือเอาของที่มีได้ให้ ลักพา หยิบฉวยของผู้อื่นมาให้โดยพลการรวมทั้งสาธารณะสมบัติ การคดโกง ฉกฉวย ละเมิดสิทธิ ทำลายทรัพย์สิน หมายถึง ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว มีการประพฤติปฏิบัติตน ตามศีล ข้อที่ 2 ได้แก่ ละเว้นจากการนำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน ละเว้นจากการนำสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติมาเป็นของตน ละเว้นจากการฉ้อ โกงผู้อื่น และ ละเว้นจากการฉกฉวยทรัพย์สินของผู้อื่น

ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติผิดเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านคู่ครอง บุคคลที่รักหวงแหน ไม่ผิดประเพณีทางเพศ ไม่นอกใจคู่ครองของตน หมายถึง ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว มีการประพฤติปฏิบัติตนตามศีลข้อที่ 3 ได้แก่ ซื่อสัตย์ต่อคู่รักหรือคู่สมรสของท่าน ละเว้นการร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รักหรือคู่สมรสของท่าน และหลีกเลี่ยงที่จะเป็นชู้ทางกายหรือใจกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รักหรือคู่สมรสของท่าน

ศีลข้อที่ 4 เว้นจากการดำเนินชีวิตจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจาเท็จ โกหก คำหยาบ นินทา คำขาด หลอกลวง เพื่อเจ้อ หรือพุดคุยเหย้าให้เกิดความแตกแยก ตัดรอนประโยชน์ กั่นแก่ง ทำลายด้วยวาจา หมายถึง ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว มีการประพฤติปฏิบัติตนตามศีลข้อที่ 4 ได้แก่ ไม่พุดหยาบคาย ไม่พุดโกหก เป็นคนรักษาคำสัตย์/

คำสัญญาพุดจาไพบราเอ เพื่อถนอมน้ำใจคู่สนทนาอยู่เสมอ ไม่พูดต่อเสียด นินทา ไม่พูดเพื่อเจ้า
ไว้สาระ และใช้วาจาเพื่อสร้างความสามัคคี ให้เกิดขึ้นแก่หมู่คณะ หรือบุคคลรอบข้างเสมอ

ศีลข้อที่ 5 เว้นจากน้ำเมา คือ สุรา และเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท สิ่งเสพติด
ให้โทษที่ทำให้เสียดสีสัมปชัญญะ หมายถึง ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 น่าร่อง
อำเภอเมืองสระแก้ว มีการประพฤติปฏิบัติตนตามศีล ข้อที่ 5 ได้แก่ ไม่ดื่มสุรา หรือเสพของมีนเมา
ไม่ดื่มสุราหรือเสพของมีนเมาจนขาดสติ ไม่ดื่มสุราหรือของมีนเมาในวันพระ หรือวันสำคัญ
ทางศาสนา และลด ละ เลิกเล่นการพนัน

การรักษาศีล 5 หมายถึง พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของบุคคลในครอบครัวที่สมัคร
เข้าร่วม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 น่าร่องในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเว้นจาก
การเมาสั่วัว เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติดิฉินกาม เว้นจากการดื่มสุราเมรัย
และเว้นจากการพูดเท็จ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม
4. หลักพุทธธรรมพื้นฐานกับการดำรงชีวิต
5. การรักษาศีลห้า
6. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

ความหมายของพฤติกรรม

การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในปัจจุบันกลายเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า พฤติกรรมศาสตร์ (Behavior science) โดยอาศัยวิชาทางสังคมศาสตร์ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สังคมวิทยา จิตวิทยา ประสาทวิทยา มาศึกษากับพฤติกรรมเพื่อให้เข้าใจการกระทำของมนุษย์มากขึ้น (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524)

พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการ การกระทำ หรือกิจกรรมทุกชนิดของมนุษย์หรือสัตว์ ซึ่งเป็นกิจกรรมหรือการกระทำที่เฉพาะเจาะจงหรือไม่ก็ได้ อาจเป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นได้ หรือเป็นอากัปกิริยาภายใน ซึ่งผู้อื่นไม่สามารถสังเกต หรือเห็นได้ยาก เช่น ความรู้ ความสนใจ เป็นต้น (ปราสาท อิศรปริดา, 2522, หน้า 13) สำหรับชำระศักดิ์ หมั่นจักร และศรีสง่า กรรณสูตร (2552, หน้า 2) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึงการกระทำของร่างกายหรืออินทรีย์ ทั้งที่ทำโดยรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัว อาจสังเกตได้หรือใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกตด้วยก็ได้ ส่วนสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526) อธิบายว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออก ตอบสนองหรือโต้ตอบสิ่งใด สิ่งหนึ่งในสถานการณ์หนึ่ง ที่สามารถวัดได้ตรงกัน ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออก หรือการตอบสนองนั้น จะเกิดภายในหรือภายนอกร่างกายก็ได้ ชัยพร วิชาวุธ (2529, หน้า 11) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมเป็นการกระทำของผู้กระทำโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ได้

โดยคนอื่นจะสังเกตเห็นหรือไม่สังเกตเห็นก็ได้และพฤติกรรม คือ การกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ที่ปรากฏออกมา เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการแสดงออกหรือการกระทำดังกล่าวนี้ จะมีกระบวนการของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกำกับอยู่ภายในตัวบุคคลนั้น ๆ เสมอ กล่าวคือจะมีกลไกกำกับสั่งการจากความนึกคิดและความรู้สึกที่มีอยู่ภายในเป็นของตนเองตลอดมา

พฤติกรรมเป็นกระบวนการของการปรับเปลี่ยนการกระทำของตนเองให้ไปสู่ภาวะที่ดีกว่า และเป็นที่ต้องการมากกว่าแต่กระบวนการดังกล่าวไม่ใช่เรื่องง่าย ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมมนุษย์นั้นซับซ้อน มีองค์ประกอบและปัจจัยเกี่ยวเนื่องจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่ผู้ศึกษาจะต้องทำความรู้จักสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อที่จะได้จัดการให้มีอิทธิพลเชิงบวกหรือหลีกเลี่ยงหากมีอิทธิพลเชิงลบต่อการพัฒนาตนเอง การศึกษาปัจจัยพื้นฐานของพฤติกรรมจะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2543, หน้า 14)

Zimbardo (1996 อ้างถึงใน เรียม ศรีทอง, 2548) กล่าวว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึงผลที่เกิดจากการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่าง ๆ พฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์เมื่อเกิดขึ้นจะสังเกตเห็นได้ชัดเจน เช่น การกระทำทางกาย ได้แก่ การเดิน ยืน นอน และ กิน การกระทำทางวาจา ได้แก่ การพูด การสนทนา

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2542, หน้า 8) ให้ความหมายของพฤติกรรม (Behavior) หมายถึงการกระทำของมนุษย์ที่แสดงทั้งทางร่างกาย และจิตใจ มีความซับซ้อนเปลี่ยนจากพฤติกรรมส่วนหนึ่งเป็นพฤติกรรมทางจิตซึ่งยากที่จะเข้าใจได้ แต่อย่างไรก็ตามนักจิตวิทยาได้อธิบายความหมายและลักษณะของพฤติกรรมไว้ เพื่อความเข้าใจซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์พฤติกรรมได้ กล่าวคือ พฤติกรรม คือ การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางร่างกาย เช่นการเดิน กิน แสดงท่าทาง พูดและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เช่น การคิด การจำ เจตคติและอารมณ์ เป็นต้น

ประเภทของพฤติกรรม

นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า อารมณ์มีอิทธิพลหรือพลังมากกว่าสติปัญญา ทั้งนี้เพราะมนุษย์ทุกคนยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ทำให้พฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นไปตามความรู้สึก และอารมณ์เป็นพื้นฐาน นักจิตวิทยาได้แบ่งพฤติกรรมมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524, หน้า 5) คือ

1. พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด โดยไม่มีการเรียนซึ่งเกิดขึ้นโดยไม่มีการเรียนรู้มาก่อน ได้แก่ปฏิกิริยาสะท้อนกลับ (Reflex action) เช่น การกระพริบตา และสัญชาตญาณ (Instinct) เช่น ความกลัว การเอาตัวรอด เป็นต้น

2. พฤติกรรมที่เกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดจากการที่บุคคลติดต่อกับสังสรรค์ และมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม

พฤติกรรมที่สามารถควบคุมและจัดระเบียบได้ และพฤติกรรมที่เกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถนำมาเป็นกรอบในการศึกษาพฤติกรรมการรักษาศิล 5 ได้เนื่องจาก นักจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์ ส่วนใหญ่จะประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนของกฎระเบียบ หรือวิธีการที่มีอยู่ในสังคม รวมทั้งวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคมนั้น ๆ ซึ่งมนุษย์ยอมเข้าใจ ในสถานภาพ และบทบาทตามที่กลุ่มสังคมคาดหวัง ศิล 5 ก็ยังอยู่ในเป้าหมายเดียวกัน นอกจากนี้ พฤติกรรมมนุษย์ยังแบ่งได้ 2 (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2543, หน้า 5) ดังนี้

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) ประกอบด้วย

1.1 พฤติกรรมที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต เช่น การเคลื่อนไหวของแขนขา เป็นต้น เรียกว่า พฤติกรรมโมลาร์ (Molar behavior)

1.2 พฤติกรรมที่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต เช่น การทำงานของคลื่นสมอง จะต้องใช้เครื่องมือวัด เรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular behavior)

2. พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) ประกอบด้วย

2.1 พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึกรู้สึกจากการสัมผัส (Sensitive) เช่น การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส การสัมผัส และการมีความสุขใจ

2.2 พฤติกรรมที่เป็นความเข้าใจหรือตีความ (Interpreting) เช่น เมื่อเรามองตาเพื่อนก็เข้าใจเพื่อนได้

2.3 พฤติกรรมที่เป็นความจำ (Remembering) เช่น เมื่อเรารับโทรศัพท์ครั้งแรก เราอาจจำเสียงคนโทรเข้ามาได้

2.4 พฤติกรรมที่เป็นความคิด (Thinking) เช่น การคิดสร้างสรรค์หรือการคิดเพื่อหาเหตุผล

สรุปได้ว่า พฤติกรรมมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท 4 ลักษณะ ประเภทแรกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด และพฤติกรรมที่เกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม ส่วนประเภทที่สอง ได้แก่ พฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน

ป **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์**

นักสังคมวิทยา เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือสภาวะภายนอกทั้งปวง (Eternal condition) ที่อยู่รอบตัวของมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้อทั้งสิ่งที่มีรูปร่าง และไม่มีรูปร่าง ตลอดจนพลังงานต่าง ๆ ที่จับต้อง รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์

สร้างขึ้น ได้แก่ อากาศ แสงแดด ความร้อน ความเย็น แร่ธาตุ กระแสไฟฟ้า เครื่องมือสื่อสาร เป็นต้น
 สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่อิทธิพลเหนือมนุษย์ ทั้งในแง่ที่อำนวยความสะดวก
 และผลร้าย โดยที่มนุษย์ไม่มีทางเลือกหนี อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้มนุษย์มี
 พฤติกรรมที่จะหาต่อสู้และชนะทำให้เกิดวัฒนธรรมรูปแบบต่าง ๆ ขึ้น เช่น การคิดประดิษฐ์
 สิ่งต่าง ๆ การเพาะปลูก การสร้างเครื่องมือสื่อสาร รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรม ประเพณี
 สถาบันทาง เป็นต้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์แบ่งเป็น 4 ปัจจัย (สงวน สุทธิเลิศอรุณ,
 2543, หน้า 21-51) ดังนี้

1. ปัจจัยทางชีววิทยาของร่างกายและจิตใจของมนุษย์ นั้น เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่
 ทำให้มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม แบ่งเป็น 3 ระบบ คือ ระบบประสาท (Nervous
 system) ระบบ

กล้ามเนื้อ (Muscle system) ระบบต่อม (Gland system)

2. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ และสภาพแวดล้อม
 ในถิ่นที่อยู่

3. ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน อิทธิพลของกลุ่ม
 ส่วนประเภท

ที่ 2 กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน สถาบันศาสนาและหน่วยงานสังคมอื่น ๆ เช่น องค์กรปกครอง
 ท้องถิ่น

กลุ่มแม่บ้าน เยาวชน

4. ปัจจัยทางจิตวิทยาและจริยธรรม จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

4.1 กลุ่มที่คิดว่ามนุษย์เลวมาตั้งแต่เกิด คือ ซุนอื้อ (Hsun-tzu) นักจิตวิทยาชาว
 จีน

มีแนวคิดว่ามีมนุษย์เลวมาแต่กำเนิดปล่อยให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ
 มนุษย์จะมีพฤติกรรมเลวเช่นเดิม ฉะนั้นจะต้องควบคุมและจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

4.2 กลุ่มที่คิดว่ามนุษย์ดีมาตั้งแต่เกิด คือ เกสเซล (Gessel) มีแนวคิดว่ามีมนุษย์
 เกิดมาดี ปล่อยให้ในสิ่งแวดล้อมที่ดีก็จะดีดียิ่งขึ้น ปล่อยให้ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีก็ยังไม่
 ปรับตัวได้

4.3 กลุ่มที่คิดว่ามนุษย์ไม่ดีไม่งาม คือ จอห์น ล็อก (John lock) มีแนวคิดว่ามี
 มนุษย์เกิดมาจิตใจว่างเปล่า เหมือนแผ่นกระดาษหรือฟองน้ำ ปล่อยให้มนุษย์อยู่ใน
 สิ่งแวดล้อมดี มนุษย์จะเป็นคนดีในทางตรงข้าม ปล่อยให้มนุษย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี
 อาจจะเป็นคนเลวได้

4.4 กลุ่มที่คิดว่าพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ คือ วัตสัน (Watson) มีแนวคิดว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้และฝึกฝนจากสิ่งแวดล้อม เช่น พฤติกรรมการหายใจ มีสาเหตุจากการที่ร่างกายต้องการออกซิเจน และการควบคุม มีสาเหตุจากการที่ร่างกายต้องการอาหาร เป็นต้น

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมีอยู่ด้วยกัน 4 ปัจจัยหลักด้วยกัน ได้แก่ ปัจจัยทางชีวะ คือ ระบบประสาท ระบบกล้ามเนื้อ และระบบต่อม ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยทางด้านสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และปัจจัยทางจิตวิทยาและจริยธรรม

สาเหตุของการเกิดพฤติกรรม

นักจิตวิทยาสังคม มองสังคมมนุษย์ทั่วไปประกอบขึ้นด้วยตัวบุคคล ในการวิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ว่ามีสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม หรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมาจาก

ปัจจัยอะไรบางอย่างนั้น นักวิชาการได้จัดหมวดหมู่ของการเกิดพฤติกรรมไว้หลาย ๆ ทาง เช่น สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2531, หน้า 9-13) จัดหมวดหมู่ไว้ 3 ประการ คือ

1. พวกที่มีความเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์เกิดจากเกิดจากในตัวบุคคล กล่าวคือใจ (Mind) นี้เองเป็นต้นกำเนิดพฤติกรรม เช่น เพลโต (Plato) และเดส์คาร์ต (Descartes) มีความเชื่อว่า ความคิดภายใน (Innate ideas) เป็นตัวอิทธิพลมากที่สุดต่อการแสดงพฤติกรรม ในยุคหลัง ฟรอยด์ (Freud) ก็เชื่อเช่นนี้ เขาอ้างว่า มนุษย์มีพลังอันเกิดจากสัญชาตญาณแห่งความต้องการมีชีวิตอยู่ และสัญชาตญาณแห่งความตาย พลังงานนี้ผลักดันให้เกิด โครงสร้างของจิต 3 ประการ ได้แก่ อิด (Id) คือ ความต้องการทั้งหลาย อีโก้ (Ego) คือ จิตสำนึกว่าจะสามารถแสดงพฤติกรรมตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นจากอิด ได้แค่ไหนตามกฎเกณฑ์ของสังคมและซูเปอร์อีโก้ (Super ego) คือ จิตสำนึกในระดับสูงที่เป็นตัวจูงใจให้มนุษย์ ทำความดี มีคุณธรรมจริยธรรม

2. พวกที่มีความเชื่อว่ามนุษย์เกิดมาแล้วตกอยู่ภายใต้การควบคุมของสิ่งแวดล้อม อริสโตเติล (Aristotle) เป็นผู้ริเริ่มความเชื่อนี้ ต่อมา ล็อก (Locke) เบิร์คเลย์ (Berkeley) และนักจิตวิทยาหลายคนที่มีความเชื่อว่า ประสบการณ์ทำให้คนเราเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรม เช่น สกินเนอร์ (Skinner) ซึ่งให้เห็นว่า พฤติกรรมของมนุษย์ถูกควบคุมโดยเงื่อนไขของการเสริมแรง และการลงทุน โดยมีรูปแบบแตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับสังคม

3. พวกที่มีแนวความคิดประสานประสานระหว่างพวกแรกกับพวกที่สอง คือ ให้ความสำคัญทั้งตัวมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ว่าเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรม โดยแบนดูรา (Bandura)

ซึ่งสร้างทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของมนุษย์นั้นมียอดประกอบภายใน มนุษย์เองและสิ่งแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน ซึ่งแนวความคิดนี้ สอดคล้องกับแนวคิด เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (KAP) ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสาร อันอาจมีผลกระทบต่อสังคมต่อไปจากการรับสารนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทั้งสามประเภทนี้ จะเกิด ในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้นก็จะไป มีผลทำให้เกิดทักษะ และขั้นสุดท้ายคือการก่อให้เกิดการกระทำ แนวคิดนี้อธิบาย การสื่อสาร หรือสื่อสารมวลชนว่า เป็นตัวแปรต้นที่สามารถเป็นตัวนำ การพัฒนาเข้าไปสู่ชุมชน ด้วยการอาศัย KAP เป็นตัวแปรตามในการวัดความสำเร็จของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาพฤติกรรม มนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญต่าง ๆ 6 ประการ (ดารารวรรณ ศรีสุกใส, 2557) คือ

1. การเรียนรู้ (Learning)
2. ค่านิยม (Value)
3. บรรทัดฐานของสังคม (Norms)
4. ทักษะ (Attitude)
5. ความเชื่อ (Belief)
6. การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social intersection)

อนึ่ง พฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคมเกิดจากพัฒนาทาง จริยธรรมของบุคคล และทำนองเดียวกัน พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลของการฝึกฝนอบรม ที่เด็กได้รับจากสังคม

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม

ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

คนส่วนใหญ่จะเข้าใจว่า “คุณธรรมจริยธรรม” คำทั้งสองมีความหมายเป็นอันเดียว หรือ มีความหมายเหมือนกัน ในความเป็นจริงคำว่า คุณธรรม กับคำว่า จริยธรรม เป็นคำ ที่แยกออกจากกันเป็น 2 คำ และมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควร ทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายของคำว่า คุณธรรมและจริยธรรมให้ถ่องแท้ก่อน

ความหมายของคำว่า คุณธรรม (Virtue)

Longman dictionary of contemporary English (1981, p. 180) ได้ให้ความหมาย ของคำว่า “คุณธรรม” ซึ่งตรงกับคำว่า “Virtue” ไว้ 2 ประการด้วยกัน คือ 1) หมายถึง ความดีงาม ของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่เกิดจากการกระทำจนเคยชิน 2) หมายถึง คุณภาพที่บุคคล

ได้ กระทำตามความคิด และมาตรฐานของสังคมเกี่ยวกับความประพฤติและศีลธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” หมายถึง สภาพคุณงามความดี

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2554, หน้า 51) ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพที่เกื้อหนุน

พุทธทาสภิกขุ (2505, หน้า 3) ได้ให้หรืออธิบายคำว่า คุณธรรม ไว้ว่า คุณ หมายถึง คำที่มีอยู่ในแต่ละสิ่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือ เป็นไปได้ทั้งทางดี และทางร้าย คือ ไม่ว่าจะทำให้จิตใจยินดีหรือยินร้าย ก็เรียกว่า “คุณ” ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของมัน ส่วนคำว่า ธรรม มีความหมาย 4 อย่าง คือ

1. ธรรมะ คือ ธรรมชาติ
2. ธรรมะ คือ กฎของธรรมชาติที่เรามีหน้าที่ต้องเรียนรู้
3. ธรรมะ คือ หน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ
4. ธรรมะ คือ ผลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น เรามีหน้าที่จะต้องมี หรือใช้มันอย่าง ถูกต้อง

วัฒนากร เรื่องจินดา (2548, หน้า 37-38) ได้กล่าวถึง ความหมายของคุณธรรม และจริยธรรม โดยอ้างถึงคำจำกัดความที่อริสโตเติล ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่าเป็นคุณสมบัติที่ทำให้มนุษย์บรรลุถึงจุดมุ่งหมายเฉพาะของความเป็นมนุษย์ได้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ คุณธรรมทางปัญญา (Intellectual virtue) และคุณธรรมทางจริยธรรม (Ethical virtue) โดยได้กล่าวว่า คุณธรรมทาง ปัญญา เกิดจากการสอนและการไตร่ตรองทางปรัชญาที่ต้องอาศัยเวลา และประสบการณ์ ส่วนคุณธรรมทางจริยธรรม เป็นผลมาจากลักษณะนิสัย เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีอยู่ก่อน แต่เป็นผลมาจากการ ฝึกฝนจนเป็นนิสัย

วสิน อินทสระ (2549, หน้า 199) “คุณธรรม” หมายถึง อุปนิสัยอันดีงามซึ่งสั่งสม อยู่ในดวงจิต อุปนิสัยนี้ได้มาจากความพยายาม และความประพฤติที่ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน

ประกาศรี สีหอำไพ (2550, หน้า 7) “คุณธรรม” หมายถึง หลักธรรมจริยาที่สร้าง ความรู้สึกรักชอบชั่วดีทางศีลธรรมมีคุณงามความดีภายในจิตใจจนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ความยินดีการกระทำที่ดี ย่อมได้รับผลของความดี คือ ความชื่นชมยกย่องในขณะที่การกระทำชั่ว ย่อมได้รับผลของความชั่วคือความเจ็บปวดหรือความทุกข์ต่าง ๆ

ลิขิต ชีรเวทิน (2548, หน้า 17) “คุณธรรม” หมายถึง จิตวิญญาณของปัจเจก บุคคลศาสนา และอุดมการณ์เป็นดวงวิญญาณของปัจเจกบุคคลและสังคมด้วยปัจเจกบุคคลต้องมี วิญญาณสังคม

ต้องมีจิตวิญญาณคุณธรรมของปัจเจกบุคคลอยู่ที่การกล่อมเกลาเรียนรู้โดยพ่อ แม่ สถาบันการศึกษา ศาสนาพรรคการเมืองและองค์กรของรัฐ

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์ เป็นลักษณะของความรู้สึกรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ เป็นสภาพคุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของมนุษย์เป็นเวลายาวนาน เป็นตัวกระตุ้นให้มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงาม คุณธรรมเป็นสิ่งที่ดีงามทางจิตใจเป็นคุณค่าของชีวิต ในการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เพื่อนมนุษย์ให้เกิดความรักสามัคคี ความอบอุ่นมั่นคงในชีวิต ดังนั้น คุณธรรมเป็นบ่อเกิดของจริยธรรม คุณธรรมที่สำคัญยิ่งของคนในชาติที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านทางพระพุทธศาสนาโดยปรัชญาแนวคิดนั้นเน้นหลักธรรมที่เป็นสัจธรรมเป็นวิธีการสอนการเผยแผ่สืบทอดหลักธรรมสู่การ ปฏิบัติเน้นคุณธรรมในการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล หลักธรรมที่เป็นหัวใจพุทธศาสนานำมาสั่งสอนมี 3 ประการ คือ 1) ให้เว้นจากความชั่วทั้งปวง 2) ให้ทำความดี 3) ห้ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด

หลักธรรมที่พระพุทธศาสนานำมาประกาศเป็น “คุณธรรม” อันมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกันทั้งหมดคือเมื่อปฏิบัติตามข้อธรรมข้อใดข้อหนึ่งแล้วย่อมเกี่ยวข้องกับข้อธรรมข้ออื่น ๆ ตามมาเป็นแนวคิดทางจริยศาสตร์ที่กำหนดข้อประพฤติปฏิบัติทางกายและใจเริ่มตั้งแต่ข้อปฏิบัติ พื้นฐานทางกายไปสู่ขั้นสูงที่เป็นข้อปฏิบัติทางความคิด เพื่อความหลุดพ้นทางจิตใจ

ความหมายของคำว่า จริยธรรม (Ethics)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2554, หน้า 95) ให้ความหมาย ของคำว่า “จริยธรรม” หมายถึง ธรรม คือ ความประพฤติ การดำเนินชีวิต ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม ความหมายตามบัญญัติสมัยปัจจุบัน กำหนดให้ จริยธรรม เป็นคำแปลสำหรับคำภาษาอังกฤษว่า Ethics นอกจากนี้ยังให้ความหมายว่า จริยะ หรือ จริยธรรม อัน ประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ แปลว่า ความประพฤติอันประเสริฐ หมายถึง มรรค มืองค์ 8 หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา

พุทธทาสภิกขุ (2553, หน้า 95) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “จริยธรรม” แปลว่า เป็นสิ่งที่พึง ประพฤติจะต้องประพฤติในส่วนศีลธรรมนั้นหมายถึงสิ่งที่กำลังประพฤติอยู่ หรือประพฤติแล้ว จริยธรรมหรือ Ethics อยู่ในรูปของปรัชญาคือสิ่งที่ต้องคิดต้องนึก ส่วนเรื่องศีลธรรม Morality นี้ ต้องทำอยู่จริง ๆ เพราะเป็นปัญหาเฉพาะหน้า

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546, หน้า 15) ได้กล่าวถึง จริยธรรม ไว้ว่า เป็น เรื่องของการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมทางกาย วาจา และการใช้อินทรีย์ ในการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
2. จิตใจของเรา ซึ่งมีเจตจำนง ความตั้งใจ แรงจูงใจที่จะทำให้เรามีพฤติกรรม สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างไร ตามภาวะและคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตใจนั้น ๆ
3. ปัญญา ความรู้ ซึ่งเป็นตัวชี้ทางให้ว่าเราจะสัมพันธ์อย่างไรจึงจะได้ผล และเป็น ตัวจำกัดขอบเขต ว่าเราจะสัมพันธ์กับอะไร จะใช้พฤติกรรมได้แค่ไหน เรามีปัญญามีความรู้แค่ไหน เราก็ใช้พฤติกรรมได้ในขอบเขตนั้น ถ้าเราขยายปัญญาความรู้ออกไป เราก็มีพฤติกรรมที่ซับซ้อน และได้ผลดียิ่งขึ้น

ทิสนา แคมมณี (2547, หน้า 47) ได้ให้ความหมายของ “จริยธรรม” หมายถึง ความประพฤติหรือการ กระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่ดีงามเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งหลักเกณฑ์ มาตรฐาน ของความประพฤติที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้อื่น ต่อสังคม เพื่อให้เกิดความสันติสุขในสังคม

เพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2551, หน้า 14) ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” หมายถึง หลักการ ศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี พฤติกรรมอันดีงามที่ปลูกฝังอยู่ในตัวบุคคล สามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่บุคคลในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นเกณฑ์ในการ ตัดสินพฤติกรรมของบุคคลว่าดีหรือไม่ดี ควรจะทำหรือไม่ควรทำ

สรุปได้ว่า “จริยธรรม” หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงการปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้อง อันเป็นผลมาจากความคิดที่สังคมหรือบุคคลมีความเห็นว่าเป็นการปฏิบัติที่ดี เป็นกรอบกำหนดไว้เพื่อให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีความร่มเย็นเป็นสุข มีความรัก ความสามัคคีและมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

ดังนั้น จากการศึกษาเอกสารชิ้นต้นที่ได้นำเสนอแล้วนั้น สามารถประมวลคำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” เข้าด้วยกัน ได้เป็น “คุณธรรมจริยธรรม” (Moral virtues) มีความหมายเป็นการประพฤติ ปฏิบัติที่เป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม หรือ อาจจะให้ความหมายได้ว่า “คุณธรรมตามกรอบจริยธรรม”

ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ อาทิ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการเมือง ปัญหาทางสังคม รวมถึงปัญหาที่เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมของประชาชน เพื่อให้ประเทศพัฒนาก้าวหน้าทันนานาประเทศ

เพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2551) ได้นำเสนอพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระราชทานไว้ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า เกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมเพื่อให้เป็นสมบัติของคนไทยทั้งประเทศ มีอยู่

4 ประการ ดังนี้

1. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม

2. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น

3. การอดทน อดกลั้นและอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด

4. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้สละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมและจริยธรรมทั้ง 4 ประการ ประชาชนทุกคนควรนำมาประพฤติปฏิบัติ จะช่วยให้ประเทศชาติ เกิดความสงบสุข ร่มเย็น และส่งผลให้ประเทศสามารถพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไป

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2551 ก, หน้า 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรมไว้พอสรุปได้ว่า เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านความรู้ และคุณธรรม ซึ่งจำเป็นต้องกระทำตั้งแต่วัยเด็ก จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมในปัจจุบัน และอนาคต

ปวย อึ้งภากรณ์ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้พอสรุปได้ว่า การศึกษาควรมุ่งหมาย ต่อไปนี้

1. เพื่อที่จะอบรมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรม เป็นพลเมืองดี มีความคิดชอบ ทำชอบ ประพฤติชอบ

2. ควรจะอบรมนักเรียน รวมทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยให้รู้จักใช้ความคิด รู้จักบำรุงสติปัญญาให้เฉียบแหลม เพื่อนำมาใช้ประโยชน์แก่ตนและแก่ประชาชน

3. ฝึกนักเรียนให้มีความรู้สำหรับใช้ประกอบอาชีพ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น พร้อมได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมอีกว่า การศึกษาอบรมดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่แต่ใน สถานศึกษาเท่านั้น โดยเฉพาะในหัวข้อที่ 1 ควรจะได้รับการอบรมจากทางบ้าน ข้อนี้สำคัญมาก แม้ จะเป็นเรื่องที่รู้ ๆ กันอยู่ แต่ด้วยสมัยปัจจุบันพ่อ แม่ ผู้ปกครอง มักโยนความรับผิดชอบไปให้ครู อาจารย์ และสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิชาการ และวิชาชีพ ตามข้อ 2 และข้อ 3 ผู้ใดได้รับการศึกษาในระดับต่ำก็จะได้รับประโยชน์น้อย แต่ถ้า การศึกษาสูงขึ้นไปก็จะได้รับประโยชน์เพิ่มพูนขึ้น แต่หากผู้ใดมีสันดานเลวและบกพร่องในข้อ 1 คือ ปราศจากความซื่อสัตย์สุจริตและศีลธรรม คุณประโยชน์ที่จะได้รับจากข้อ 2 และข้อ 3 ย่อมกลายเป็นโทษ

และในบางกรณีย่อมกลายเป็นโทษมหันต์

สรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณภาพ ลักษณะอันนำมาซึ่งความเป็นพลเมืองที่ดี ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามตามคำสั่งสอน ในศาสนา หรือการประพฤติตามเกณฑ์ที่ถูกต้องทั้งกาย วาจา และใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์ และความสุขทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคม เพราะฉะนั้น จึง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดมีในตัวบุคคลมากที่สุด

องค์ประกอบของจริยธรรม มี 3 องค์ประกอบคือ

1. คognition หรือทางปัญญา (Cognition) เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม และเป็นส่วนหนึ่งที่จะประเมินหรือตัดสินว่าพฤติกรรมใดดีที่ควรปฏิบัติตามโน้ตอื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบนี้ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม (Moral thought) ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral value) ความเชื่อทางจริยธรรม (Moral believe) การตัดสินใจทางจริยธรรม (Moral judgment) และความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral cognition)

2. คารมณ์ (Affection) หมายถึง ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรม ว่ามีความพอใจหรือไม่ ชอบหรือไม่ชอบ มโนทัศน์ที่ใช้เรียกองค์ประกอบนี้ได้แก่ ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral feeling) ทศนคติทางจริยธรรม (Moral attitude) และปฏิกิริยาทางจริยธรรม (Moral reaction)

3. คานพฤติกรรม (Behavior) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงออกต่อตนเองต่อผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม และเป็นการกระทำที่ตัดสินได้ว่าดีหรือไม่ดี ถูกควรหรือไม่ควร มโนทัศน์อื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบเหล่านี้ได้แก่ ความประพฤติทางจริยธรรม (Moral conduct) การกระทำทางจริยธรรม (Moral act) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral behavior) (พิบูลย์ กระแสสุข, 2541, หน้า 11-13 อรรถาธิบายใน พนมไพร อภรัตน์, 2526)

รูปแบบพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

อรุณ จันทวานิช (2542) เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวถึงความสำคัญของการจัดทำโครงการจัดทำรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

“ตามที่สำนักงาน ฯ ได้ทำวิจัยเรื่องการจัดทำโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลังจากนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ได้

พบรูปแบบของการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4 รูปแบบ คือ รูปแบบ

ของบ้าน (ครอบครัว) วัด โรงเรียน (สถานศึกษา) และชุมชน รูปแบบทั้ง 4 นี้เป็นรูปแบบที่ที่น่าสนใจ

เป็นอย่างดี โดยทุกรูปแบบจะมีเนื้อหาที่ควรรู้ทั้งทางกายและทางจิตใจ วิธีการปลุกฝัง และการวัดผล ดังจะเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม โดยครอบครัว มีเนื้อหาสำคัญ คือ ค่านิยม ความรู้ ใจแก่ ความรู้ เรื่องความดี/ ความชั่ว พระคุณ หน้าที่ระเบียบวินัยกตัญญูและศาสนาวัฒนธรรม ความรู้ เหล้าฝิ่น กพพฤติกรรมทางกายใด โดยปลุกฝังความสุขภาพ มีน้ำใจ กตัญญู มีระเบียบ ทำตาม

หน้าที่ที่พึงตนเอง และอดออม ค่านิยมการสงเคราะห์ สนับสนุนให้ อดทน มีสำนึกขณะจะทำ สำหรับวิธีการอบรมปลุกฝังทำได้ โดยวิธีอบรม วิชาการปฏิบัติเอง

การปฏิบัติให้เห็นและกระตุ้นให้ คิด ทั้งนี้ องค์อาศัยความใกล้ชิดและทำตัวเป็นแบบอย่างของพ่อแม่

ในกรณีที่เด็กทำดีควรชมเชย ย้ผลการทำความดีที่เด็กทำ ให้ เด็กฟัง และควรยกย่อง

ต้อหาผู้อื่น เมื่อเด็กกระทำผิดควรพูดคุยอธิบาย ย้ผลการกระทำผิดให้ เด็กฟัง และพยายามลดพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ ค่านิยมการวัดประเมินผลจะวัดจากพฤติกรรมและทัศนคติของเด็กผล

ที่คาดไว้จะได้รับคือ

2. รูปแบบการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม โดยโรงเรียน (สถานศึกษา) มีเนื้อหาที่สำคัญคือ ค่านิยม ความรู้ ใจแก่ ความรู้ ในเรื่องความดี/ ความชั่ว พระคุณ หน้าที่ระเบียบวินัยการพัฒนาตน ความเป้นไทย สิ่งแวดล้อม และศาสนาวัฒนธรรม ความรู้ เหล้าฝิ่น กพพฤติกรรมทางกายใด โดย

ปลุกฝังความมีสำนึกจะมีน้ำใจกตัญญู ทำหน้าที่มีระเบียบวินัย ฝึกลงมือเรียนรู้อจากความผิด พึ่งตนเอง ปฏิบัติตามคำสอน รักษาวัฒนธรรม/ สิ่งแวดล้อม และทำตนให้ประโยชน์

ค่านิยมการสงเคราะห์ สนับสนุนรัก/ ภาคภูมิใจ มีเหตุผล มีสำนึกขณะจะทำอย่าง

รอบคอบ สำหรับวิธีการอบรมปลูกฝังและการประเมินผลทำเช่นเดียวกับรูปแบบของครอบครัว

แต่รูปแบบนี้ผู้ที่ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างคือครูอาจารย์ผู้สอน ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ เด็กมีสติจะ

มีน้ำใจกตัญญูรู้หน้าที่ที่มีระเบียบวินัย เรียนรู้ฝึกดูรักษาวัดวัฒนธรรม สรางประโยชน์ มีความภาคภูมิใจ

มุ่งมั่น มีเหตุผลและมีสำนึก

3. รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โดยสถาบันศาสนา มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ความรู้และวิธีการอบรมเช่นเดียวกับรูปแบบครอบครัวแต่ผู้ที่ทำหน้าที่ขัดเกลา คือ พระ นักบวช บุคคลากรทางศาสนา ส่วนผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ เด็กเป็นคนสุภาพ มีน้ำใจ กตัญญูเอื้อเฟื้อ

มีระเบียบวินัย ขยัน ซื่อสัตย์ประหยัดอดทน ตระหนักในความดีเคารพตัวเอง เชื้อมั่น มีความรักและเมตตา รวมทั้งมีสำนึกที่จะทำดี

4. รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมโดยชุมชน มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ ความรู้

ได้แก่ ความรู้วิธีการอบรมปลูกฝังเช่นเดียวกับรูปแบบที่ 1 แต่ผู้ที่ทำหน้าที่อบรม คือ กระบวนการภายในชุมชนส่วนผลที่คาดหวังว่าจะได้รับ คือ เด็กรับผิดชอบต่อสังคม เสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม บำเพ็ญประโยชน์และเคารพกติกา พฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก

ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

1. ปัจจัยด้านสภาพครอบครัว

1.1 ความหมายของสภาพครอบครัว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครอบครัว” หมายถึง ผู้ร่วมครัวเรือน คือ สามี ภรรยา และบุตร เป็นต้น

สุนันทา ศิริวาท (2548, หน้า 18) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครอบครัว” ไว้ว่า หมายถึง หน่วยของสังคม อันประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาอยู่ร่วมกันภายใต้ครัวเรือนเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันทางกฎหมาย ทางสายโลหิต รวมทั้งทางการเลี้ยงดู มีการปฏิสัมพันธ์ในฐานะ สามี ภรรยา บุตร พี่น้อง มีความรัก ความผูกพันต่อกัน มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมและจริยธรรมแก่กันเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

สรุปได้ว่า “ครอบครัว” หมายถึง หน่วยของสังคมขนาดเล็ก ที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปอยู่ร่วมกัน โดยมีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือความสัมพันธ์ด้านอื่น โดยมีการปฏิสัมพันธ์กันในฐานะ พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสาว พี่น้อง เครือญาติ โดยมีกิจกรรมการถ่ายทอดความเชื่อ วัฒนธรรมและจริยธรรมต่อกัน

1.2 การทำหน้าที่ของครอบครัว

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2551 ข, หน้า 7) ได้อธิบายถึง การทำหน้าที่ของครอบครัวในการเป็นแหล่งหล่อหลอมคุณธรรมด้วยความรัก ไว้ว่าครอบครัวเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสมาชิกที่ดีให้กับสังคม ประเทศชาติ โดยเริ่มที่การพัฒนาให้ครอบครัวซึ่งเป็นฐานรากของประเทศมีความแข็งแรง สมาชิกที่ได้รับการหล่อจากครอบครัวที่อบอุ่นจะส่งผลให้สังคมเต็มไปด้วยสมาชิกที่รักใคร่กลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ดังนั้น ครอบครัวควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) มีสมาชิกอยู่ร่วมกัน อยู่พร้อมหน้ากัน 2) สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน 3) มีการช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน 4) สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจซึ่งกันและกัน 5) สมาชิกในครอบครัวช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่กันและกัน 6) สมาชิกในครอบครัวให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ธาดา เจริญกุล (2545, หน้า 16) ได้อธิบายถึง การทำหน้าที่ของครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวมีภารกิจพึงปฏิบัติเพื่อให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ ทั้งในสภาวะปกติ และในสภาวะที่เจ็บป่วย โดยมีเป้าหมายให้สมาชิกในครอบครัวมีการพัฒนาและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

สรุปได้ว่า ครอบครัวจะทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้ ดูแลสมาชิกในครอบครัวให้ได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ไม่ว่าจะในสภาวะปกติ หรือในสภาวะที่ไม่ปกตินอกจากนี้ยังทำหน้าที่ให้สมาชิกในครอบครัวสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

2. ปัจจัยด้านสถานศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษา

สถานศึกษา นับเป็นสถาบันหลักที่สำคัญยิ่งในการทำหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้กับเด็กทุกคนที่ต้องผ่านระบบโรงเรียน วิทยาลัย หรือแม้กระทั่งมหาวิทยาลัย โดยมีครู ที่ผ่านการฝึกอบรมมีประสบการณ์ มีจรรยาบรรณของความเป็นครู ที่เป็นที่น่าเคารพ เป็นแบบอย่างของนักศึกษา สถานศึกษาจึงเป็นสถาบันที่สำคัญของคนไทย และสังคมไทยมาตลอดทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

สายฤดี วรกิจโกคาทร (2552, หน้า 32) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับสถานศึกษาที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ไว้ว่าสถานศึกษาจัดเป็นสิ่งแวดล้อมแรก ๆ ของชีวิตเด็ก เปรียบเสมือนฐานของการเรียนรู้ฐานแรกที่ได้ก็จะได้รับรู้และสัมผัสศรัทธา อาจารย์ หรือผู้สอน จึงเป็นเสมือนพ่อแม่ เป็นบ้านหลังที่สอง แต่ที่พิเศษกว่า คือ ครุมีพื้นฐานของการพัฒนาเด็ก โดยมีความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนาคนทั้งตัว ซึ่งแตกต่างจากพ่อแม่ตรงจุดนี้อย่างสำคัญ โดยสถานศึกษามีความพร้อมด้านการพัฒนาหลักคิด และประสบการณ์ในการพัฒนาคนให้สามารถอยู่ร่วมกัน ทำบทบาทต่าง ๆ สถานศึกษาจึงเป็นบริบทสำคัญในการเรียนรู้ของการเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ต่อไป ไม่ต่างจากครอบครัว

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล (2552 ก) ได้ทำการศึกษา ถึงการปลูกฝัง คุณธรรม โดยผ่านสถานศึกษา สรุปได้ว่า สถานศึกษาควรจัดรูปแบบ และกระบวนการปลูกฝัง คุณธรรม ดังนี้ 1) การอบรมสั่งสอนให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ แก่นักเรียน นักศึกษาทั้งที่เป็นส่วนบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยครู อาจารย์ให้ความเอาใจใส่ใกล้ชิด เหมือนญาติผู้ใหญ่ รวมทั้งสอดแทรกจริยศึกษาในการสอนทุกรายวิชา 2) การนำเสนอแบบอย่าง ของการทำความดี โดยการเล่าหรืออ่านชีวประวัติของบุคคลที่ทำความดีให้แก่นักเรียน เป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีอุดมคติในชีวิต 3) การจัดสภาพแวดล้อมและกำหนดนโยบาย โดยสถานศึกษาต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง 4) ผ่านกระบวนการ กลุ่มและการลงมือปฏิบัติ โดยจัดให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการที่เกี่ยวกับการยกระดับคุณธรรมจริยธรรมในจิตใจของผู้เรียน 5) ประกาศ ความดีให้ปรากฏ เป็นการประกาศยกย่องคนที่ทำดี และลงโทษ คนที่ทำไม่ดี โดยเฉพาะในช่วง เวลาเข้าแถวหน้าเสาธง หรือตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสถานศึกษาได้จัดขึ้น

สรุปได้ว่า สถาบันการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลโดยตรงต่อการปลูกฝังคุณธรรม และ จริยธรรม ให้แก่นักศึกษา โดยการให้ความรู้ การเป็นแบบอย่าง รวมถึงการยกย่องให้เกียรติ คนที่ทำความดี

3. ปัจจัยด้านสังคม

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับด้านสังคม

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2551 ค, หน้า 36) ได้กล่าวถึง บทบาทของสังคม ในการเป็นส่วนหนึ่งที่จะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่เด็กและเยาวชน ว่าหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรท้องถิ่น สื่อทุกแขนง ต่างก็มีบทบาทที่สำคัญ ในการช่วยสร้าง ปลูกฝังให้เด็ก และเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม ตัวอย่าง เช่น สื่อมวลชน ควบคุมดูแลสื่อที่เผยแพร่สู่เยาวชน ไม่ให้เกิดแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม ชุมชน ซึ่งอยู่ใกล้ชิดสามารถ

ปลูกฝังความดีมีคุณธรรมได้ครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษาที่อยู่ในความดูแล สร้างสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการพัฒนา ทางด้านคุณธรรม สร้างความรักความผูกพัน ต่อชุมชนให้เกิดขึ้น เป็นต้น

สายฤดี วรกิจโกคาทร (2552, หน้า 36-37) ได้กล่าวถึง รูปแบบของกิจกรรมที่จะ นำสู่ความสำเร็จในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของสังคม ไว้ว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ที่สถาบัน ทางสังคมควรคำนึงถึง คือ 1) มีต้นแบบที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) มีรูปแบบ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านสื่อมวลชน 3) มีรูปแบบและกระบวนการปลูกฝังที่หลากหลาย 4) มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับหรือประมวลจริยธรรม 5) ผู้นำองค์กรมีจิตสำนึกรับผิดชอบ ต่อสังคม 6) การได้รับการสนับสนุน ให้กำลังใจ ในการทำความดี 7) สร้างกระแสตื่นตัวในการทำ ความดี

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล (2552 ข, หน้า 86-90) ได้กล่าวถึง บทบาทของสังคม โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่ควรจะเข้ามามีส่วนร่วม ในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เยาวชน ไว้ว่า ชุมชน คือ ฐานที่มั่นคงสำคัญ ของการปลูกฝังคุณธรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในสมาชิก ครอบครัว และชุมชน เพื่อที่เยาวชน จะสามารถดำเนินชีวิตในชุมชนอย่างสมดุล เป็นแรงขับเคลื่อนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยมีวิธีการปลูกฝังดังนี้ 1) ด้วยระบบที่มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีลักษณะแห่งสังคมเรียนรู้ที่เป็นพล วัตร 2) การสร้างความตระหนัก เป็นการสอนให้ค้นหาตนเองให้รู้จักตนเอง 3) ใช้รูปแบบที่ไม่เป็น ทางการอันเกิดจากหลายขั้นตอน คือ การลอง ผิด ลองถูก การลงมือกระทำจริงในสถานการณ์จริง การสาธิตวิธีการ สั่งสอนด้วยการบอกเล่า และอาศัยพิธีกรรม

4. ปัจจัยด้านสถาบันทางศาสนา

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันศาสนา

กัญจน์คหฺฐ ปิยะกาญจน์ (2553, หน้า 25) ได้กล่าวถึง สถาบันที่มีอิทธิพล ต่อการเสริมสร้าง คุณธรรมจริยธรรม ไว้ว่า สถาบันทางศาสนา มีความผูกพันกับคนในสังคม ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ การนำหลักธรรมในศาสนามาเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต ประกอบ กิจกรรม ตลอดจนถึงพิธีกรรมต่าง ๆ มักจะทำให้เกิดเป็นมโนทัศน์ ทางจริยธรรมในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ผู้นำถือศาสนาพุทธ กระทำการต่าง ๆ โดยที่ปราศจากอกุศล และความอคติ ก็จะส่งผลให้เกิดมโนทัศน์ในด้านความยุติธรรม สามารถตัดสินใจหรือพิจารณา เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเที่ยงตรง เป็นต้น

สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ (2551, หน้า 47) ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติที่สถาบัน ทางศาสนา จะนำมาเป็นหลักในการมีส่วนร่วมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไว้ว่า

- 1) ต้องมีความร่วมมือกันในการเผยแพร่หลักคำสอนของศาสนาเข้าสู่สังคม และเยาวชน
  - 2) วิธีการเผยแพร่หลักคำสอน จะต้องเน้นเชิงรุก โดยการสอนหลักธรรมเข้าสู่เยาวชนด้วยกิจกรรมต่าง
  - 3) เพิ่มความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ
  - 4) ปรับยุทธวิธีในการเผยแพร่ศาสนา
- เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของฌองเปียเจท์

Piaget (1997, pp. 133-134) ได้กล่าวว่าในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ เกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมได้พัฒนาขึ้น ตามลำดับ พัฒนาการคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้น และสามารถ นำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมได้ดังนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ) เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้ถึงแวดล้อม และระบบกฎเกณฑ์ได้ แต่ยังมีความต้องการทางกายซึ่งต้องการตอบสนอง ดังนั้นการกระทำจะพึงกระทำเพื่อสนองความต้องการของตนเอง โดยที่ไม่คำนึงถึงผู้อื่น
2. ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง (ระหว่างอายุ 2-8 ขวบ) เด็กจะสามารถรับสภาพแวดล้อม และบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ โดยเห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สนใจถึงผลที่จะตามมา
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (ระหว่างอายุ 8-10) เด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางด้าน สติปัญญาสูงขึ้น คลายความเกรงกลัวอำนาจจากภายนอกสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล และประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจ สามารถประเมินความถูกต้องโดยดูจากเจตนาของผู้กระทำและ ตั้งเกณฑ์ของตนเองได้

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ ลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก

Kohlberg (2000, pp. 159-161) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ทำการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของฌองเปียเจท์ ทำให้พบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ 6 ขั้น มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre-conventional level) เด็กในระดับนี้จะตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ในระดับนี้บุคคลจะขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจเหนือตน ระดับนี้เด็กจะมีอายุประมาณ 2-10 ขวบ แบ่งได้เป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นหลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (The punishment and obedience orientation) เด็กจะปฏิบัติตามผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตน เพราะกลัวการถูกลงโทษ เช่น ไม่กล้าหนีเรียน เพราะกลัวครูตัดคะแนน เป็นต้น (พบในเด็กอายุ 2-7 ขวบ)

ขั้นที่ 2 ขั้นหลักการแสวงหารางวัล (The instrumental relativist orientation) เด็กจะทำตามกฎเกณฑ์เพราะเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่ทำให้ได้สิ่งที่ต้องการ โดยมุ่งการตอบแทนทางกาย และวัตถุมากกว่าในเรื่องของนามธรรม (พบในเด็กอายุ 7-10 ขวบ)

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional level) เด็กในระดับนี้จะทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับ จะเลียนแบบหรือคล้อยตามบุคคลในกลุ่มเพื่อปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในขณะนั้น ระดับนี้เด็กจะมีอายุประมาณ 10-16 ปี แบ่งได้เป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 ขั้นใช้หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The enter personal) เด็กจะกระทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่น จะเห็นด้วยและพอใจ เพื่อการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน โดยจะกระทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมอย่างเคร่งครัด (พบในเด็กอายุ 10-13 ปี)

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (The law & order orientation) ในระดับนี้บุคคลจะเข้าใจในกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานของสังคม ถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมอย่างเคร่งครัด (พบในเด็กอายุ 13-16 ปี)

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post conventional level) ในระดับนี้บุคคลจะตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบด้วยตนเอง พิจารณาลึกลงไปอย่างลึกซึ้ง และกว้างขวาง หลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของสังคม แบ่งได้เป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 ขั้นทำตามคำมั่นสัญญาหรือมีเหตุผลเคารพตนเอง (Social contract legalistic orientation) บุคคลจะเห็นความสำคัญของชนหมู่มาก เคารพตนเอง เคารพมติที่มาจาก การลงความเห็น มีเหตุผล ถือว่า กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้โดยคำนึงถึงประโยชน์ ของส่วนรวมเป็นใหญ่ (พบในผู้ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป ได้แก่ วัยรุ่นตอนปลายและผู้ใหญ่)

ขั้นที่ 6 ขั้นทำตามหลักอุดมคติสากล (The universal ethical principle) บุคคลจะสำนึกถึงคุณค่าของความถูกต้อง โดยคำนึงถึงเหตุผลอย่างกว้างขวาง คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม และปฏิบัติตามความถูกต้องนั้นอย่างไม่หวั่นไหว มีความละเอียดต่อการทำความชั่ว โคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการจริยธรรมนั้น ไม่ใช่การรับรู้จากการสั่งสอนจากผู้อื่น แต่ เป็นการผสมผสาน ระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่น รวมถึง กฎเกณฑ์ ของกลุ่มต่าง ๆ การพัฒนาทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปตามขั้น ส่วนการใช้ เหตุผล เชิงจริยธรรมจะพัฒนาจากขั้นต่ำแล้วพัฒนาขึ้นไปด้วยประสบการณ์ใหม่ ๆ ทางสังคม ทำให้

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นสูงขึ้นไป

ทฤษฎีความต้องการของ อับราฮัมมาสโลว์

Maslow (1987, pp. 15-23) ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดด้านจิตวิทยามนุษยนิยม (Humanistic theory) เป็นแนวคิดที่นิยมใช้กันมากในการพัฒนามนุษย์ โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่ามนุษย์มีความคิด และมีคุณค่าต่อการยอมรับ มาสโลว์มองว่าความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุดเมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนอง แล้วมนุษย์ ก็จะมีความต้องการอื่น ๆ ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป มาสโลว์แบ่งลำดับขั้นความต้องการ ของมนุษย์ ออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

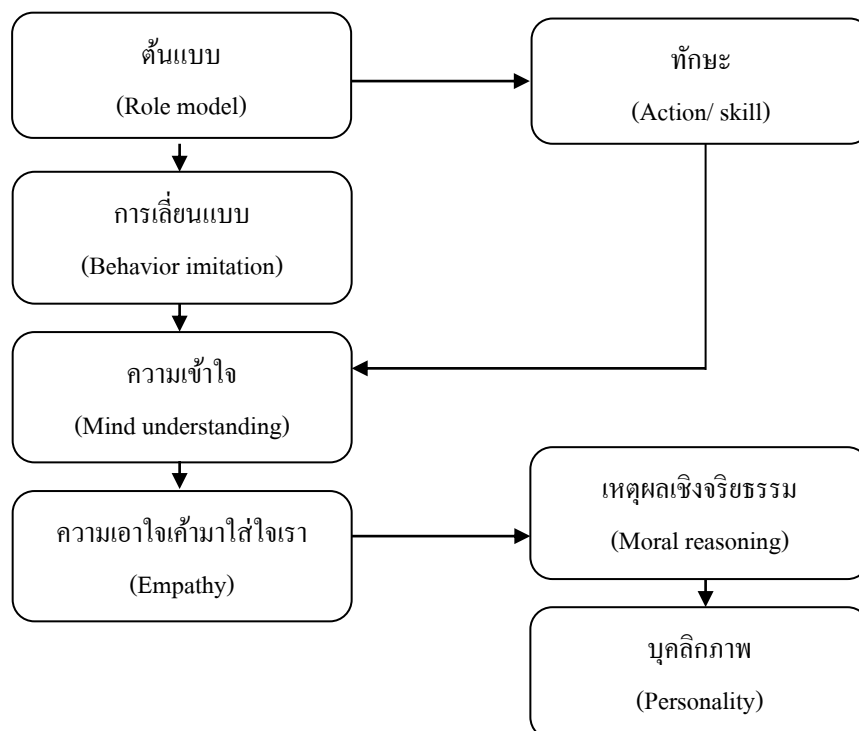
1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Security or safety needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้วมนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการ ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงในชีวิต และหน้าที่ การงาน
3. ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (Affiliation or acceptance needs) เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น ความต้องการให้และได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการได้รับการยอมรับ การต้องการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น เป็นต้น
4. ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) หรือ ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการได้รับการยกย่อง นับถือ และสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพ นับถือ ความต้องการมีความรู้ความสามารถ เป็นต้น
5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล ที่มีความรักและศรัทธาในตน มีวินัย มีจริยธรรม และประสิทธิผลในการดำเนินชีวิต เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ ความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองแต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม เป็นต้น

สรุปได้ว่า แนวคิดตามทฤษฎีขั้นความต้องการของมาสโลว์ เป็นแนวทางหนึ่ง ในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีคุณธรรม และจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีบุคลิกภาพ ประชาธิปไตย

ทฤษฎีเซลล์กระจกเงา (Mirror neuron theory)

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล (2552 ข, หน้า 35) ได้อธิบายถึง ทฤษฎีเซลล์กระจกเงา ไว้ว่า ทฤษฎีเซลล์กระจกเงา เป็นการค้นพบของ Vittorio Gallese, Leonardo Fogassian และ Giacomo Rizzolatti ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ในประเทศอิตาลี ได้อธิบายว่า เซลล์กระจกเงาเป็นเซลล์ ชนิดหนึ่งของมนุษย์ ที่คอยทำหน้าที่ในการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้อื่นมาเป็น พฤติกรรมของตนเอง หมายความว่า พฤติกรรมของเด็ก เยาวชน มีผลมาจาก เซลล์กระจกเงาที่เด็กได้เลียนแบบมาจากพฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิด หรือแม้กระทั่งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กได้พบเห็น ถึงแม้ว่า เด็กจะไม่ได้เลียนแบบในทันทีที่เห็น แต่สมองของเด็กจะเก็บภาพ การกระทำเหล่านั้นไว้ และพร้อม ที่จะเลียนแบบเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน ข้อค้นพบ จากทฤษฎีเซลล์กระจกเงาชี้ชัดว่า การสอนที่ดีที่สุด คือ การประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น ของผู้สอน หรือผู้ที่เลี้ยงดู ดังนั้นการเลียนแบบจากพฤติกรรมที่ถูกต้องของต้นแบบ รวมกับการพัฒนาทางด้านจิตใจในการเข้าใจผู้อื่น ทำให้เด็กค่อย ๆ มีความเข้าใจและพัฒนาเหตุผล ในเชิงจริยธรรม ท้ายที่สุดเด็กก็จะมีบุคลิกภาพที่ ถูกต้องตามความหมายของคำว่า “คนดี” ในสังคม ทฤษฎีเซลล์กระจกเงา และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

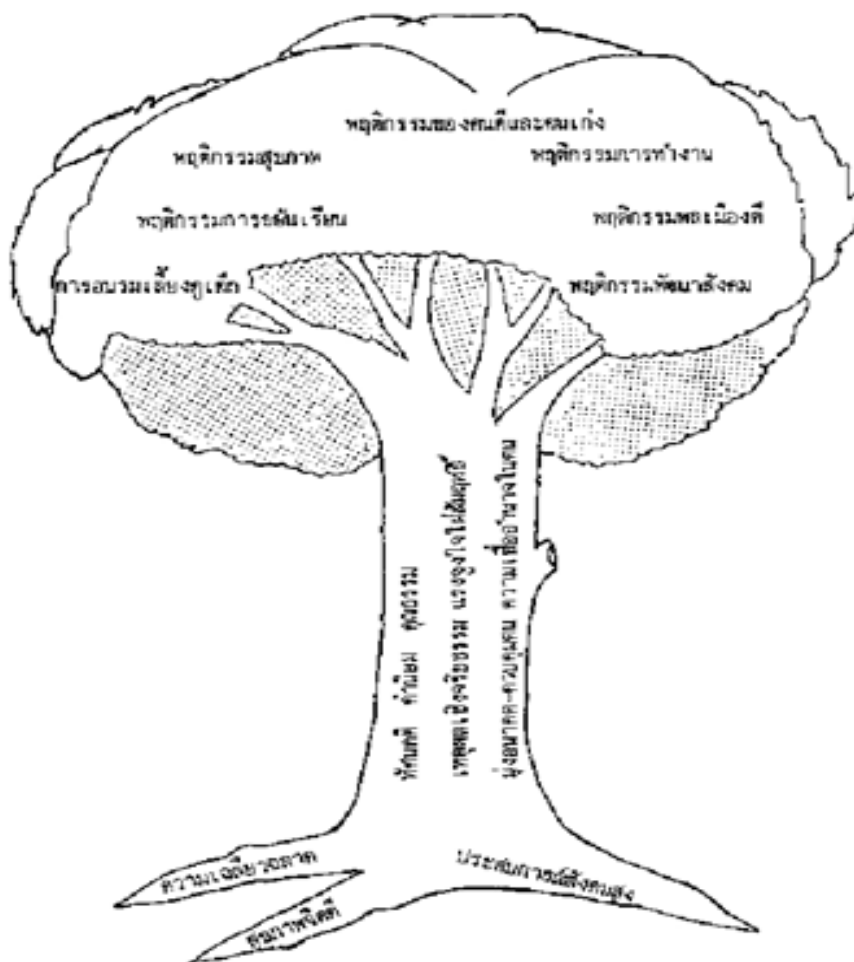
ภาพที่ 2 ความเชื่อมโยงของทฤษฎีเซลล์กระจกเงา (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็ก และครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552 ข, หน้า 35)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเซลล์กระจกเงาชี้ให้เห็นว่าการที่จะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนั้น จะต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก โดยการปฏิบัติตนเป็นต้นแบบให้เห็น และเพื่อให้เกิดความประทับใจ มีความรู้สึกร่วม จนมีผลต่อพฤติกรรมในอนาคต

ทฤษฎีต้นไม้ของ ดวงเดือน พันธมนาวิน

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2549, หน้า 187-199) ได้นำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมไว้ คือ ทฤษฎีต้นไม้ ได้อธิบายไว้ว่า ลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา เพื่อส่งเสริมให้บุคคลเป็นทั้งคนดี และคนเก่ง ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งรวมถึงสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็ก และผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6-60 ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้น มีสาเหตุทางจิตใจอะไร และนำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย โดยแบ่งต้นไม้จริยธรรม ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนดอกผล แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานทำความดีละเว้นความชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ
2. ส่วนลำต้นแสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ
  - 2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ
  - 2.2 มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองคือ การรู้จักควบคุมตนเองให้อึดทน มีความภูมิใจในการทำมาค้า
  - 2.3 ความเชื่ออำนาจในตนคือ เชื่อว่าผลที่เกิดมาจากการกระทำของตนเอง
  - 2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ การมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จตามจุดหมาย กล้าฝ่าอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ
  - 2.5 ทักษะคติ คุณธรรมและค่านิยมคือ การมองเห็นและเข้าใจในคุณค่าประโยชน์ และความดีของการปฏิบัติหน้าที่
3. ส่วนของราก แสดงถึงพฤติกรรมการทำงาน ประกอบอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ
  - 3.1 สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาด มีความรู้ ความคิดที่เหมาะสมกับอายุ
  - 3.2 ประสบการณ์ทางสังคม คือ การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ได้รับประสบการณ์ทางสังคมอย่างเหมาะสมกับอายุ
  - 3.3 สุขภาพจิต คือ การมีความสุขในการทำงาน มีอารมณ์ที่มั่นคง

ภาพที่ 3 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจ
ของพฤกษกรรมทางจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2544)

สรุปได้ว่า เมื่อบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจทั้ง 3 ด้าน คือ ส่วนที่เป็นราก และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน รวมถึงกลุ่มเพื่อน ๆ ผู้นั้นก็พร้อมที่จะพัฒนาลักษณะทางจิตใจที่เป็นส่วนของลำต้น เกิดเป็นพฤติกรรมที่ดี เป็นคนเก่ง ในส่วนที่เป็นดอกและผลบนต้นไม้อีก ก็จะมีคามงอกงามสมบูรณ์ ก็จะส่งให้เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแต่ในทางที่ถูกที่ควรสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทฤษฎีทางพุทธศาสตร์

พระพุทธศาสนา เกิดขึ้นและดำรงอยู่มากกว่า 2,500 ปี โดยมีพระสมณโคดมเป็นศาสดา ผู้ประกาศปรัชญาในแนวคิดนี้ โดยเน้นที่หลักสังฆธรรมวิธีการสอน การเผยแผ่ การสืบทอด หลักธรรมสู่การปฏิบัติ เน้นคุณธรรมในการใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผล ดังนั้นหลักธรรมที่เป็น

หัวใจของพระพุทธศาสนา มี 3 ประการ คือ

1. ให้ละเว้นจากความชั่วทั้งปวง
2. ให้ทำความดี
3. ให้ชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์

หลักธรรมที่พระพุทธศาสนานำมาประกาศเป็นคุณธรรมที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันทั้งหมด คือ การปฏิบัติตามหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมเกี่ยวโยงกับหลักธรรมข้ออื่น ๆ อันเป็นหลักแนวความคิดทางจริยศาสตร์ ที่กำหนดข้อประพฤติปฏิบัติทางกาย และทางจิตใจ เริ่มตั้งแต่สิ่งที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานทางการกระทำทางกาย เป็นลำดับไปสู่ข้อประพฤติปฏิบัติขั้นสูงที่เป็นแนวคิดที่มุ่งสู่ความบริสุทธิ์ความหลุดพ้นทางจิตใจ

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2540, หน้า 180-185) ได้นำเสนอหลักจริยศาสตร์ของศาสนาพุทธไว้ว่าหลัก จริยศาสตร์ของศาสนาพุทธมี 3 ชั้น คือ

1. จริยศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยศีล 5 ธรรม 5 ดังนี้
  - 1.1 เว้นจากการเบียดเบียน ทำร้ายชีวิตสัตว์หรือมนุษย์ การมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ จัดเป็นศีล ในส่วนของการมีความเมตตาต่อมนุษย์ด้วยกัน จัดเป็นธรรม
  - 1.2 เว้นจากการลักทรัพย์ จัดเป็นศีล ในส่วนของการมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประกอบอาชีพที่สุจริต จัดเป็นธรรม
  - 1.3 เว้นจากการประพฤตินอกใจ จัดเป็นศีล ส่วนการสำรวมในกาม จัดเป็น ธรรม
  - 1.4 เว้นจากการพูดเท็จ จัดเป็นศีล การพูดแต่สิ่งที่เป็นจริง สร้างสรรค์ จัดเป็นธรรม
  - 1.5 เว้นจากการดื่มสุรา จัดเป็นศีล การมีสติ สำรวมระวังกาย ใจ และวาจา จัดเป็นธรรม
2. จริยศาสตร์ขั้นกลาง ประกอบด้วยกุศลกรรมบท 10 ดังนี้
  - 2.1 เว้นจากการฆ่า หรือทำร้ายเบียดเบียนชีวิตทั้งมนุษย์และสัตว์
  - 2.2 เว้นจากการลักทรัพย์
  - 2.3 เว้นจากการประพฤตินอกใจ
  - 2.4 เว้นจากการพูดเท็จ
  - 2.5 เว้นจากการพูดยุยงให้แตกร้าง
  - 2.6 เว้นจากการพูดคำหยาบ
  - 2.7 เว้นจากการพูดเหลวไหล พูดเพื่อเจ้า
  - 2.8 ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นเอามาเป็นของตนเอง
  - 2.9 ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น หรือคิดให้ผู้อื่นถึงความพินาศ

- 2.10 ไม่มีความเห็นผิดไปจากทำนองคลองธรรม มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง
3. จริยศาสตร์ชั้นสูง ประกอบด้วย อริยมรรค คือ ทางอันประเสริฐที่มี 8 ประการ ดังนี้
- 3.1 ความเห็นชอบ หมายถึง มีปัญญาเห็นอริยสัจ 4 ประการ
- 3.2 ความดำริชอบ หมายถึง ดำริในการออกจากกาม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- 3.3 การเจรจาชอบ หมายถึง ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้า
- 3.4 การกระทำชอบ หมายถึง ไม่ฆ่าสัตว์หรือมนุษย์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดิฉิน

ในกาม

- 3.5 การเลี้ยงชีพชอบ หมายถึง การประกอบอาชีพโดยชอบธรรม ถูกกฎหมาย
- 3.6 ความเพียรชอบ หมายถึง การเพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรสร้างความคิดเพียรรักษาความคิดที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่
- 3.7 การตั้งสติชอบ หมายถึง ตั้งสติพิจารณาร่างกาย เวทนา ความรู้สึกสุข-ทุกข์ให้รู้เท่าทัน

3.8 การตั้งใจมั่นชอบ หมายถึง การทำจิตใจให้สงบเป็นสมาธิอย่างแน่วแน่

สรุปได้ว่า คำสอนของพระพุทธศาสนา เน้นการสอนแบบอริยสัจที่ถือว่าเป็นต้นแบบของการพัฒนาการทางจริยธรรม พระพุทธเจ้าทรงนำเอาหลักอริยสัจธรรม มาแสดงให้แก่มนุษย์ในข้อธรรมที่ชื่อว่า อริยสัจ 4 ในขณะที่เนื้อหาสาระสำคัญที่พระองค์ต้องการสื่อ คือ เรื่องของอิทัปปัจจยตาปฏิบัติสมบูรณ์ และในเรื่องของนิพพาน เหตุที่พระองค์ทรงแสดงด้วยอริยสัจ 4 เพื่อให้เป็นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้สำหรับบุคคลทั่วไป

ทฤษฎีเกี่ยวกับ **นกำเนิดของจริยธรรม**

ทฤษฎีเกี่ยวกับ **นกำเนิดของจริยธรรม มีอยู่** 3 **ทฤษฎี** คือ

1. ทฤษฎีอิทธิพลของสังคม **การพัฒนาการทางจริยธรรม** ทฤษฎีนี้มาจากความคิดของนักสังคมวิทยา เชื่อ **สังคมมีส** **วนในการป** **นมนุษย์** **ให้** **มีลักษณะต** **าง ๆ** **กัน** **ตามแต** **ว** **ามมนุษย์** **นั้นจะอยู่** **ในสังคมใดในสังคม** **ตามทฤษฎีนี้เชื่อว่า** **า** **เด็กจะเรียนรู้** **ว** **าอะไรคืออะไร** **จาก** **อื่นที่อยู่** **ใกล้** **ซิดด** **วย** **กระบวนการเทียบเคียง** **กล** **าวคือ** **เด็กจะเลียนแบบ** **ที่มีอำนาจและ** **ที่ตนรัก** **เซ** **น** **พ** **อ** **แม่** **พี่น้อง** **และเพื่อน** **การเลียนแบบนี้ก็คือ** **เด็กเลียนแบบความคิดความเชื่อการกระทำ และ** **พฤติกรรมของ** **แม่** **พี่น้อง** **และเพื่อน** **จนในที่สุดจะยอมรับกฎเกณฑ์** **ของสังคมมาเป** **นหลักปฏิบัติของตน**

2. ทฤษฎีพัฒนาการลักษณะที่ **งเสริมจริยธรรม** **ตามทฤษฎีนี้เชื่อว่า** **การพัฒนาทาง** **สติ**

ป ญญาและอารมณ์ เป นรากฐานของการพัฒนาการทางจริยธรรมโดยที่จริยธรรมของเด็ก
เจริญขึ้นตามความสามารถของการเรียนรู้ สติป ญญา และอารมณ์ ของเด็ก ซึ่งหมายถึงว า
เมื่อความสามารถทางสติป ญญาของเด็กเพิ่มขึ้น โดยเด็กมีอายุมากขึ้น เด็กสามารถเรียนรู้ มาก
ขึ้น จริยธรรมของเด็ก

ก็จะเพิ่มมากขึ้นด วย

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ ทางสังคม ตามทฤษฎีนี้บุคคลเลียนแบบลักษณะและการกระทำ
ของบุคคลอื่น การเลียนแบบนี้เกิดจากการที่บุคคลสังเกตการณ์ กระทำของบุคคลอื่น แล วด
อมาผู้ สังเกตนั้นใด กระทำพฤติกรรมนั้นบ าง การกระทำตามผู้ อื่นนั้นอาจเกิดจากเหตุ
หลายประการ เช น

การเลียนแบบผู้ ที่ตนเองรักใคร ชื่นชอบ เชื่อว าเกิดจากการที่บุคคลด องการที่จะได้
ความพึงพอใจเหมือนกับว าใด อย ใกล้เคียง ชิดกับผู้ ที่ตนเองรักใครในขณะนั้น ตัวอย่าง
างเช น เด็กกระทำพฤติกรรมเดียวกับพ อแม่ เคยทำถึงแม ว าพ อแม่ จะไม่ อย
ในขณะนั้น

หลักพุทธธรรมพื้นฐานกับการดำรงชีวิต

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าคนไทยส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา วิถีชีวิตของคนไทยทั้ง
ในอดีตและปัจจุบันนั้นผูกพันอยู่กับพุทธศาสนามานาน คนไทยนำคำสอนทางพระพุทธศาสนา
มาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม
ประเพณีต่าง ๆ อย่างไม่รู้ตัวหลักพุทธธรรมนี้เป็นคำสอนเพื่อบุคคลหลายระดับ ทั้งระดับการดำเนิน
ชีวิตอย่างชาวโลก (โลกียชน) และระดับที่ต้องการหลุดพ้นจากกิเลส (โลกุตตรชน) ซึ่งขึ้นอยู่กับ
ความปรารถนาของบุคคลว่าจะเลือกดำเนินชีวิตในระดับใดแต่สิ่งสำคัญคือทุกคนต้องลงมือปฏิบัติ
ด้วยตนเอง ฉะนั้นพุทธศาสนิกชน จึงจำเป็นต้องรู้ ต้องเข้าใจหลักพุทธธรรมเสียก่อน โดยเฉพาะ
ในระดับพื้นฐานที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ซึ่งในงานวิจัยนี้จะกล่าวหลักพุทธธรรมพื้นฐาน
ในการดำเนินชีวิตต่อไปนี้

1. หลักพุทธธรรมพื้นฐานในการดำรงชีวิต พุทธศาสนามุ่งสอนให้คนทำความดีละเว้น
ความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ เรียกว่า หัวใจหรือแก่นของพุทธศาสนา (มณูญ วงศ์นารี, 2536)
ซึ่งน่าจะช่วยให้บุุคนดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะถ้าคนเรารู้จักทำความดีละเว้น
ความชั่ว จิตใจดี บริสุทธิ์ มีสติรู้ตัว รู้ผิดชอบชั่วดี ทั้งฝึกฝัประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งดีงามไม่เบียดเบียน
ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นมีเมตตากรุณาต่อผู้อื่นถ้ามีจิตใจที่บริสุทธิ์ ย่อมเปรียบเสมือนมี
หางเสือเรือ คอยควบคุมบังคับประคองนาวาชีวิต คือ กาย วาจา ให้ดำเนินไปในสิ่งที่ถูกต้อง

ที่เหมาะสมที่ควรจนเป็นนิสัยได้ จนเรียกว่าคือพื้นฐานในการดำรงชีวิต สังคมก็ย่อมเป็นสุข ได้แก่

1.1 เบ็ญจศีล ความพุดติชอบทางกาย และวาจา การรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย การรักษาปกติตามระเบียบวินัย ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว การควบคุมตนเองให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 206) เบญจศีล เป็นหลักควบคุมความประพฤติเบื้องต้น สำหรับให้มนุษย์ตั้งอยู่ในคุณธรรมเพื่อให้ประพฤติความดียิ่ง ๆ ขึ้น เบญจศีลเป็นข้อกำหนดความประพฤติอย่างดีที่สุดของมนุษย์เท่าที่จำเป็นพอที่จะให้สังคมมนุษย์อยู่กันได้อย่างปกติสุขมีชีวิตและทรัพย์สินปลอดภัยตามสมควร (พระราชวิสุทธีโมลี (ทองดี สุรเตโช), 2526, หน้า 29-30)

1.2 เบ็ญจธรรม หรือเบ็ญจกัลยาณธรรม ธรรม 5 ธรรมอันดีงาม 5 อย่าง คุณธรรม 5 ประการ คู่กับเบญจศีล เป็นธรรมเกื้อกูลแก่รักษากายเบญจศีล ผู้รักษากายเบญจศีลควรมีไว้ประจำใจ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 195-196) เบญจศีลจะบริสุทธิ์อยู่ได้ หรือมนุษย์จะสามารถปฏิบัติตามได้ก็ด้วยมีธรรมบางประการคอยสนับสนุนคอยประคับประคอง หรือคอยกระตุ้นใจของมนุษย์ให้งดเว้นเวรภัยนั้น ๆ เบ็ญจธรรม 5 ประการ ได้แก่ 1) เมตตา กรุณา เป็นธรรมสนับสนุนศีลข้อที่ 1 หมายถึง ความรักความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ต้องการให้เขาอยู่เป็นสุข เมื่อเขาประสบทุกข์ ก็คิดจะช่วยให้เขาพ้นทุกข์ธรรมข้อนี้ ทำให้มนุษย์เลิกอาฆาตพยาบาท จองเวร และล้างผลาญกันได้ 2) สัมมาอาชีวะเป็นธรรมสนับสนุนศีลข้อที่ 2 หมายถึงความ پاکเพียรเลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ ความมีอาชีพสุจริต ธรรมข้อนี้ทำให้มนุษย์ละเว้นมิฉาชีพโดยค้ำฉิ่งถึงคุณภาพความเป็นคนของตน สามารถจัดความบิบบิ้นทางใจอันเกิดจากความยากจนลงเสียได้ เมื่อมีอาชีพสุจริตก็สามารถควบคุมใจไม่ให้เบียดเบียนทรัพย์ผู้อื่นได้ 3) กามสังวร เป็นธรรมสนับสนุนศีลข้อที่ 3 หมายถึงความสำรวมในกามความระมัดระวังไม่ประพฤติผิดมากในกามความควบคุมอารมณ์ข่มใจ ไม่ให้ฝักใฝ่ในกามคุณจนเกินขอบเขตจนถึงขั้นทำลายน้ำใจผู้อื่น เป็นเหตุให้ซื่อสัตย์ต่อสามีภรรยาของตัว ไม่ประพฤตินอกใจคู่ครองของตัวได้ 4) สัจจะ เป็นธรรมสนับสนุนศีลข้อ 4 หมายถึง ความมีสัตย์ประพฤติตนเป็นคนตรง ทำให้มีความเที่ยงธรรมซื่อตรง มีความจริงใจต่อผู้อื่น เป็นเหตุให้ไม่พูดปดไม่หลอกลวง ไม่ทำลายประโยชน์ของผู้อื่น แต่เป็นคนตรงไปตรงมา รักความยุติธรรม 5) สติสัมปชัญญะ เป็นธรรมสนับสนุนศีลข้อที่ 5 หมายถึง ความมีสติคอยตรวจตราไม่เผลอเล็ดลอดตัว ทั้งก่อนและกำลังทำ พุทธคิดไม่เผอเรอในการทำงาน มีความรอบคอบเป็นเหตุให้รู้จักพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เห็นคุณและโทษที่พึงมีแก่ตนเอง แก่การงานทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการดื่มสุราเมรัยและเสพสิ่งเสพติดได้ (พระราชวิสุทธีโมลี (ทองดี สุรเตโช), 2526, หน้า 32-33)

1.3 ธรรมมีอุปการะมาก 2 ธรรมที่เกื้อกูลในกิจหรือในการทำความดีทุกอย่าง

คือ สติ ความระลึกได้ ตำนานอยู่ไม่พลอ สัมปชัญญะ ความตระหนักเข้าใจชัดในความเป็นจริง สุขุมรอบคอบ ระมัดระวัง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 76)

1.4 ธรรมเป็นโลกบาล 2 ธรรมคุ้มครองโลกเป็นธรรมที่ช่วยให้โลกมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เดือดร้อนสับสนวุ่นวาย ประกอบด้วย หิริ ความละอายบาป โอตตปปะ ความกลัวบาป (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 75)

1.5 ไตรสิกขา หมายถึง ข้อที่ต้องศึกษา ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ฟีกอารมณฺ์ กาย วาจา จิตใจ และปัญญาให้ยิ่งขึ้นไป จนบรรลุจุดหมายสูงสุด คือ พระนิพพาน ประกอบด้วย สีล สมาธิ ปัญญา สีล คือ ความถูกต้องดีงาม สාරวมกายและวจีทวาร ประกอบแต่การสุจริต สมาธิ คือ ความตั้งมั่นแห่งจิตที่สงบนิ่งจับอยู่ที่อารมณ์เดียว เพื่อให้เกิดคุณธรรม ปัญญา คือ ความรอบรู้ทั่ว เข้าใจ รู้ซึ่ง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 127)

2. พรหมวิหาร 4 ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐ บริสุทธิธรรม เครื่องอยู่ของท่านผู้มีคุณยิ่งใหญ่ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 148-159) เป็นหลักพุทธธรรมข้อแรกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคน เหมาะอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร เป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นในใจเป็นความรู้สึกนึกคิด เป็นมโนธรรม และมโนกรรม มิใช่เป็นกายกรรม และวจีกรรม เป็นคุณธรรมในขั้นความคิดที่เป็นพื้นฐานอยู่ในใจ จัดเป็นสัมมาสังกัปปะ คือ ความคิด ความดำริที่ถูกต้อง เป็นคุณภาพของจิตที่ดี อันจะชักจูงให้บุคคลลงมือปฏิบัติ หรือบำเพ็ญจริยธรรมทางกาย ทางวาจาต่อไป ประกอบด้วย

2.1 เมตตา คือ ความรู้สึกรักใคร่ปรารถนาดี หวังดีต่อผู้อื่น เป็นความรู้สึกที่ดีปราศจากความเห็นแก่ตัว ความลำเอียง ความเกลียดชัง หรือ คิดทำร้าย ทำลาย แต่เป็นความรู้สึกที่มุ่งไม่เฉพาะสิ่งที่ตนชอบ หรือสิ่งที่เขาชอบสำคัญ เมตตานี้มีลักษณะคึกคักไปให้เขาส่วนเดียว มีคุณสมบัติกำจัดความพยาบาทได้

2.2 กรุณา คือ ความรู้สึกสงสาร มีความห่วงใยจนทนไม่ได้ที่จะวางเฉยในเมื่อประสบพบผู้อื่น ได้รับความลำบาก เป็นความรู้สึกที่เห็นใจ พลอยลำบากใจ วิตกกังวลไปด้วย เป็นความรู้สึกที่ปราศจากความคิดเบียดเบียนซ้ำเติม กรุณานี้มีลักษณะคึกคักทุกข์บำรุงสุขให้เขาส่วนเดียว มีคุณสมบัติกำจัดความคิดเบียดเบียนได้

2.3 มุทิตา คือ ความรู้สึกชื่นชมยินดีพลอยดีใจไปกับเขาด้วยเมื่อผู้อื่นได้ดีได้รับผลสำเร็จทางใดทางหนึ่ง ปราศจากความรู้สึกอิจฉาริษยาแต่เป็นความรู้สึกที่มีน้ำใจตอบไม่รู้สึกหวงแหน มุทิตานี้มีลักษณะพลอยอนุโมทนาต่อเขาส่วนเดียว มีคุณสมบัติกำจัดความไม่พอใจได้

2.4 อุเบกขา คือ ความรู้สึกที่เป็นกลาง มีความยุติธรรมไม่เอนเอียง เข้าข้างเป็นความรู้สึกที่ปราศจากความคิดซ้ำเติม เมื่อเห็นคนที่เกลียดชังประสบความวิบัติ

สรุปได้ว่าการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนชาวพุทธโดยทั่วไป ต้องนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ฉะนั้นในเบื้องต้น พุทธศาสนิกชน จึงจำเป็นต้องรู้ ต้องเข้าใจหลักพุทธธรรมเสียก่อน โดยเฉพาะในระดับ พื้นฐาน ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตให้ดำเนินไปในสิ่งที่ถูกต้องที่เหมาะสมที่ควรจนเป็นนิสัยได้ จนเรียกว่า คือ พื้นฐานในการดำรงชีวิต สังคมก็ย่อมเป็นสุข

การรักษาศีลห้า

ความหมายของศีล

คำว่า ศีล นั้น มีคำแปล และความหมายหลายนัย ดังต่อไปนี้ คือ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2557)

1. ศีล มาจากคำว่า “สิระ” ซึ่งแปลว่า ศิระะ หรือ ยอด เพราะผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นยอดคนนั้น แท้จริงไม่ได้อยู่ที่การมีทรัพย์สิน อำนาจความรู้หรือความสามารถเหนือกว่าผู้อื่น หากแต่อยู่ที่ความบริสุทธิ์ของศีล ซึ่งเป็นที่ยอมรับยกย่องของเหล่าบัณฑิตว่า ผู้มีศีลย่อมประเสริฐที่สุด

2. ศีล มาจากคำว่า “สีละ” ซึ่งแปลว่า ปกติเพราะปกติของคนเรานั้นย่อมรักชีวิตของตน และเห็นคุณค่าชีวิตของคนอื่นเมื่อมีความรู้สึกเช่นนี้จึงยินดีในการรักษาศีล เพราะไม่ปรารถนาจะเบียดเบียนซึ่งกันและกัน การรักษาศีลจึงเป็นการนำไปสู่ความเป็นคนที่ปกติสมบูรณ์

3. ศีล มาจากคำว่า “สีตะละ” ซึ่งแปลว่า เย็น เพราะผู้ที่รักษาศีล จะมีความเย็นกาย เย็นใจ ดุจดั่งบุคคลผู้อาบน้ำชำระกายหมดจดดีแล้วนั่งพักอยู่ ณ รม ไม้ใหญ่ความสงบเยือกเย็นนี้แม้ผู้ที่อยู่ไกลก็จะรู้สึกปลอดภัยเย็นใจไปด้วย

4. ศีล มาจากคำว่า “สีวะ” ซึ่งแปลว่า ปลอดโปร่ง เพราะผู้ที่รักษาศีลย่อมเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ว่าจะนึกถึงการกระทำของตนเรื่องใดก็ไม่มีความเป็นโทษ ไม่มีสิ่งใดเดือดร้อนกังวลใจจึงมีชีวิตที่ปลอดโปร่งโล่งใจ และปลอดจากเวรภัยทั้งหลาย

ดังนั้น ศีลจึงเป็นคุณธรรม ที่ทำให้เข้าถึงความเป็นยอดคน มีความเป็นปกติเป็นผู้ที่เย็นกาย เย็นใจ และมีชีวิตที่ปลอดโปร่ง ปลอดภัยอยู่เสมอ สำหรับความหมายที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคนั้น พระสารีบุตรเถระได้กล่าวไว้ว่า

ศีล คือ “เจตนา” ความตั้งใจ ที่จะงดเว้นจากกายทุจริต 3 (ไม่ฆ่าสัตว์, ไม่ลักทรัพย์, ไม่ประพฤตินอกใจ) และวจีทุจริต 4 (ไม่พูดเท็จ, ไม่พูดคำหยาบ, ไม่พูดส่อเสียด, ไม่พูดเพ้อเจ้อ)

ศีล คือ “เจตสิก” หมายถึงการงดเว้นจากมโนทุจริต 3 (ความโลภอยากได้ของผู้อื่น, มีจิตคิดพยาบาท, มีความเห็นผิด)

ศีล คือ ความสำรวมระวัง ปิดกั้นความชั่ว การไม่ล่วงละเมิดข้อห้าม

ศีล คือ ปกติของความเป็นมนุษย์

ศีล แปลว่า ปกติผู้ที่มีศีลจึงหมายถึงผู้ที่เป็นคนปกติเป็นมนุษย์ที่ปกติความปกตินั้น เป็นพื้นฐานของความสงบเรียบร้อยของทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต แต่เมื่อใดเกิดความไม่ปกติขึ้น ความยุ่งยาก ความเดือดร้อนหรือเสียหายย่อมเกิดขึ้นตามมา ถ้ามีความเป็นปกติ การดำเนินชีวิตก็มีแต่ความสงบสุข สัตว์ก็อยู่อย่างปกติเรียบร้อย แต่วันใดที่คนปกติ กลายเป็นคนไม่ปกติไป เมื่อนั้นความทุกข์ ความเดือดร้อน ย่อมเกิดขึ้น ทั้งต่อตนเอง และบุคคลที่อยู่รอบข้าง

ศีล 5 เป็นคุณธรรมพื้นฐาน เป็นเครื่องช่วยควบคุมกายวาจาของมนุษย์ให้เรียบร้อย เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขพอสมควร หากมีผู้ใดทำผิดศีลข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อแล้ว ก็จะแสดงพฤติกรรม หรือการกระทำที่ผิดปกติของมนุษย์ออกมา ซึ่งจะก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายเกิดความเดือดร้อนทั้งต่อตนเอง หมู่คณะ และสังคมส่วนรวม

แม้ศีลจะมีหลายความหมาย แต่ ที่สำคัญที่สุดคือเจตนา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ศีล คือ ความตั้งใจ ที่จะงดเว้นจากความชั่วความทุจริตสิ่งที่ไม่ดีทุกประการ

การรักษาศีล จึงเป็นบุญกิริยาวัตถุ คือ วิธีการทำบุญอย่างหนึ่ง ได้ทั้งบุญจากการบำเพ็ญมหาทาน และบุญจากการรักษาศีล เพราะทุกครั้งที่เราตั้งใจงดเว้นจากความชั่ว ตั้งใจที่จะไม่เบียดเบียนใคร ย่อมจะเกิดกระแสแห่งความดีเกิดความเมตตาขึ้นมาในใจ ที่เราเรียกว่า กระแสบุญ อันเป็นเครื่องชำระจิตใจของเราให้สะอาดบริสุทธิ์การรักษาศีลจึงเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และจิตใจให้บริสุทธิ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ศีลยังเป็นคุณธรรมอันงามด้วยคุณลักษณะ 2 ประการ คือ เป็นคุณธรรมที่รักษา กาย วาจา ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็นคุณธรรมอันจะนำไปสู่คุณธรรมเบื้องสูง คือ สมภาณี (Meditation) และปัญญาต่อไป หากรักษาศีลในข้อที่สูงยิ่งขึ้นไป ย่อมเป็นมหาทานอันยิ่งใหญ่ เป็นบุญอันยิ่งใหญ่ที่สามารถชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์

ฝ่ายวิชาการ กองศาสนศึกษา ให้ความหมายของศีลว่า “บรรดากฎ ข้อบังคับ สำหรับ อารมณ์ คนในหมู่คณะให้เป็นคนดีงาม อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขนั้น เมื่อกล่าวโดยย่อตามหลักคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแล้ว ก็สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ศีล คือวินัย ได้แก่ คำสั่งสำหรับปกครองกายวาจาอันเป็นส่วนภายนอก 2) ธรรม คือ หน้าที่ ได้แก่ คำสอนสำหรับปกครองจิตใจ อันเป็นส่วนภายใน ศีลคือวินัยนั้น แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ เป็น 2 คือ

1. อคาริยวินัย ได้แก่ วินัยสำหรับคนที่เป็นชาวบ้านทั่วไป คนที่อยู่ครองเรือน จำต้องประพฤติปฏิบัติ

2. อนาคตวิสัยทัศน์ ได้แก่ วิสัยทัศน์สำหรับนักบวช หรือ บรรพชิต คนผู้ไม่อยู่ครองเรือน คือ บรรพชิตจำต้องปฏิบัติ

หลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบของศีล 5

เมื่อครั้งพุทธกาลหรือหลังพุทธกาลไม่ นาน สังคมไม่ มีความซับซ้อน อนุ นแบบสังคมเกษตรกรรม สามารถอธิบายปรากฏการณ์ ทางศีลธรรมที่เป นความผิถอย างตรงไปตรงมาเท านั้น

ในยุค ต ามาเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ปัญหาการถกเถียงกันเกี่ยวกับว าพฤติกรรมอย างไรผิดหรือไม่ผิดศีล 5 หรือ ถ าบอกว าคิดหรือไม่ ผิดมีหลักอะไร เป นเกณฑ์ ตัดสิน ปัญหาในลักษณะนี้

คงจะหาเหตุผลมาอธิบายให้ เป นที่ยุติได้ ยากพอสมควร พระอรธรรคณาจารย์ ผู้ แต่ งคัมภีร อธิบาย

ข้อความในพระไตรปิ ฎกใด ประมวลหลักเกณฑ์ บางอย างไว สำหรับกำหนดว ากการกระทำแค ไหนเพียงใด จึงจะชื่อว่า เป นการละเมิดศีลแต่ ละข ่อ เป นการให้ ความสะดวกแก่ ผู้ รักษาศีล โดยจัดวางเป น

องค์ ประกอบของการละเมิด เรียกง าย ๆ ว ้องค บุคคลจะชื่อว่า ละเมิดศีลต ่อเมื่อกระทำครบองค์ ึ่งหมดของการละเมิด ดังนี้

1. ปาณาติบาต มีองค์ 5 คือ 1) สัตว มีชีวิต 2) รู อย สัตว มีชีวิต 3) มีจิตคิดจะฆ ่า

4) มีความพยายามในการฆ ่า 5) สัตว ตายค วยความพยายามนั้น

2. อทินนาทาน มีองค์ 5 คือ 1) ของผู้ ื่นหวงแหน 2) รู อย ว าเขาหวงแหน 3) มีจิตคิดจะลัก 4) มีความพยายามลัก 5) ลักของใด ด วยความพยายามนั้น

3. กามสุมิฉณาจาร มีองค์ 4 คือ 1) สตรีหรือบุรุษที่ไม่ วรรละเมิด 2) จิตคิดจะเสพ 3) มีความพยายามในการเสพ 4) ยังมรรคคืออวัยวะสืบพันธุ์ ให ถึงกัน

4. มุสาวาท มีองค์ 4 คือ 1) เรื่องไม่ จริง 2) จิตคิดจะกล าวให้ ฉลาดเคลื่อน 3) มีความพยายามเกิดจากจิต ที่คิดจะกล าวให้ ฉลาดเคลื่อนนั้น 4) ผู้ ื่นเข ่าใจความที่พูดนั้น

5. สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐาน มีองค์ 5 คือ 1) สิ่งนั้นเป นของเมา 2) จิตใคร จะดื่ม 3) มีความพยายามเกิดจากจิตที่ใคร จะดื่ม 4) กลืนให้ ล วงลำคกลงไป

นอกจากแสดงเกณฑ์ สำหรับตัดสินว ผิดหรือไม่ ผิดศีลแล ว ยังได้ แสดงเกณฑ์ ตัดสิน

ในแง่ ของการฝึกสัปดาห์ที่มีโทษมาก และโทษ อด ้วยโดยวางเกณฑ์ การตัดสินใจ ดังนี้

1. คุณ สัตว์ มีคุณมาก ก็มีโทษมาก สัตว์ มีคุณ อดหรือไม่ มีคุณ ก็มีโทษ อด น

พระอรหันต์ มีโทษมากกว่า น ปุณฺณ สัตว์ ช วยงานมีโทษมากกว่า น สัตว์ ุร าย

2. ขนาดกาย สำหรับสัตว์ จำพวกดิรัจฉานทั่วไปที่ไม่ มีคุณเหมือนกัน สัตว์ ใหญ่

ก็มีโทษมาก สัตว์ เล็กมีโทษ อด

3. ความพยายาม มีความพยายามในการ มากก็มีโทษมาก มีความพยายาม

ในการ น อดก็มีโทษ อด

4. กิเลสหรือเจตนา กิเลสหรือเจตนาแรงก็มีโทษมาก กิเลสหรือเจตนา อดก็มีโทษ อด น สัตว์ ุร วยโทษหรือจงใจเกลียดชังมีโทษมากกว่า น ุร วย อดกันตัวแม ในศีล

อื่น ๆ ก็กล าวถึงการละเมิดที่มีโทษมากหรือโทษ อดไว แนวเดียวกัน น

อกินนาทานมีโทษมากหรือ อดตามคุณ ของสิ่งของ คุณความดีของเจ ของ และความพยายามในการลัก กามสุมิฉณาจาร มีโทษมากหรือ อดตามคุณความดีของคนที่ถูกละเมิด ความแรงของกิเลส และความเพียรพยายาม มุสาวาทมีโทษมากหรือ อด แล ุร ประโยชน์ ที่จะถูกตัดรอนเป นเรื่องใหญ่ หรือเรื่องเล็ก อด

และแล ุร พุค น ุร จะไม่ ไ ของของตนพูดไป ไ มีก็ยังมี

โทษ อด เป นพยานเท็จ

มีโทษมาก สำหรับบรรพชิตพูดเล นมีโทษ อดจงใจบอกของที่ไม่ เคยเห็นว าเห็นมีโทษมาก

สำหรับการดื่มของเมา มีโทษมาก อดตามอกุศลจิตหรือกิเลสในการที่จะดื่มตามปริมาณที่ดื่ม และตามผลที่จะ ไ เกิดการกระทำผิดพลาด าย

องค์ประกอบของศีล 5

ศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี แปลว่า เจตนางดเว้นจากการทำลายชีวิตสัตว์ รวมไปถึง การฆ่า การทำร้ายร่างกายและการทรมาน คำว่า “สัตว์” ในที่นี้ ประสงค์เอาทั้งมนุษย์ และสัตว์ เดรัจฉานที่ยังเป็นอยู่ มนุษย์ไม่ว่าชายหรือหญิง จะอยู่ในวัยใดก็ตาม จนถึงที่ยังอยู่ในครรภ์ก็ตาม จะใหญ่ หรือเล็กก็ตาม ได้ชื่อว่าสัตว์ ในที่นี้ทั้งหมด เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายของ การฆ่า

การทำร้ายร่างกาย และการทรกรรมจะได้อธิบาย ดังนี้

การฆ่า หมายถึง การทำให้ตาย ไม่ว่าจะเป็ นมนุษย์และสัตว์เดรัจฉานก็ตาม รวมไปถึง การฆ่าเองหรือใช้ให้คนอื่นฆ่าก็ตาม ถือว่าผิดศีลทั้งสิ้น ส่วนจะบาปมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับ เจตนาและชนิดของมนุษย์และสัตว์ที่ถูกฆ่า ถ้าหากว่าฆ่ามนุษย์หรือสัตว์ที่มีคุณมาก ก็จะมีบาปมาก หากว่าฆ่ามนุษย์หรือสัตว์ที่มีคุณน้อยก็มีบาปน้อย และการฆ่าานั้น ก็มีอยู่ 2 ประเภท คือ ฆ่าโดยจงใจ คือ คิดไว้ตั้งแต่แรก แล้วว่าจะฆ่า เช่น ฆ่าคู่อริ เป็นต้น ฆ่าโดยไม่จงใจ คือ ไม่ได้คิดไว้ก่อนแต่บังเอิญ เรื่องเกิดขึ้น เช่น ฆ่าเพราะเกิดบันดาลโทสะ เป็นต้น

การทำร้ายร่างกาย คือ การทำให้มนุษย์หรือสัตว์ได้รับความเจ็บปวด ยังทุกขให้เกิด แก่ผู้ถูกทำร้าย

ทรกรรม หมายถึง การประพฤติอย่างเหี้ยมโหดแก่สัตว์เดรัจฉานอย่างไม่มีปรานีให้ได้รับความทุกข์ยากลำบาก เช่น ใช้สัตว์เลี้ยงทำงานโดยไม่ให้พักผ่อนหรือกักขังจนสัตว์นั้น ได้รับความทุกข์ หรือ นำเอาสัตว์นั้น ไปด้วยวิธีการที่ทรमान เช่น มัดเท้า มัดปีก เป็นต้น รวมไปถึง การนำ สัตว์ไปทรमान เพื่อความสนุกสนาน เช่น ชนโค ชนกระบือ ตีไก่ กัดปลา กัดจิ้งหรีด เป็นต้น พระอรรถกถาจารย์ ได้จัดวางองค์ประกอบการละเมิดศีล ข้อที่ 1 ไว้ ดังนี้ คือ

1. ปาโณ สัตว์นั้นมีชีวิต
2. ปาณสญญิตา มีความเป็นผู้สำคัญว่าสัตว์นั้นมีชีวิต
3. วรกจิตฺตํ มีจิตคิดจะฆ่า
4. อุปกุกโม มีความพยายามที่จะฆ่าสัตว์นั้น
5. เตน มรณํ สัตว์นั้นตายด้วยความพยายามนั้น

การล่วงละเมิดนอกจากศีลจะขาดแล้ว ยังถือว่าเป็นบาปด้วย ฉะนั้นจึงไม่ควรเบียดเบียน บีบคั้นกัน ควรอยู่ร่วมกันด้วยไมตรีจิต สันติภาพที่มั่นคงก็จะเกิดขึ้น

ศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เวรมณี แปลว่า เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ ให้ด้วยอาการเป็นโจร คือ ไม่เบียดบังดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของที่ผู้อื่นไม่อนุญาตด้วยทางกาย หรือทางวาจา อันเจ้าของไม่ได้ยกให้เป็นสิทธิขาด เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ในที่นี้จะอธิบายกิริยา ที่ห้ามทำในศีลข้อ 2 มีอยู่ 3 ประการ คือ

โจรกรรมประพฤติเป็นโจร หมายถึง กิริยาที่ถือเอาสิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ด้วยอาการเป็นโจร 14 ลักษณะ คือ 1) ลัก ได้แก่ การขโมยเอาลับหลัง 2) ฉก ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของ ๆ ผู้อื่นในเวลา ที่เจ้าของเผลอ 3) กรรโชก ได้แก่ ชูให้เขากลับแล้วให้ทรัพย์ 4) ปล้น ได้แก่ การร่วมหัวกันหลายคนตี ปล้นเอาทรัพย์ 5) ตู ได้แก่ การอ้างหลักฐานพยานเท็จเอาทรัพย์ของคนอื่น 6) ฉ้อ ได้แก่ การทำอุบาย

น้อยจนให้เจ้าทรัพย์ตามไม่ทันแล้วเอาทรัพย์ 7) หลอก ได้แก่ การปั้นเรื่องขึ้นหลอกให้เขาหลงเชื่อ แล้วให้ทรัพย์ 8) ลวง ได้แก่ การใช้เครื่องมือแลกเปลี่ยนผิดมาตรฐานตบตาคนอื่น 9) ปลอม ได้แก่ การทำของปลอมใช้ของปลอมแลกเปลี่ยนได้ทรัพย์มา 10) ตระบัด ได้แก่ บิดพลิ้ว คำมั่นสัญญาเพื่อเอาทรัพย์ 11) เบียดบัง ได้แก่ การปกปิดซ่อนทรัพย์ จนเจ้าของหมดอาลัยแล้ว เอาเสีย 12) สับเปลี่ยน ได้แก่ การสลับทรัพย์ของตนกับของคนอื่นแล้วถือเอาสิ่งที่ต้องการ 13) ถักลอบ ได้แก่ การหลีกเลียงไม่จ่ายตามพิกัด เช่น เลี่ยงภาษี 14) ยักยอก ได้แก่ การใช้อำนาจหน้าที่จำหน่ายทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยมิชอบ ทั้ง 14 ประการ ข้างต้น จะทำเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นทำ ก็ชื่อว่าประพฤติเป็นโจรทั้งสิ้น

อนุโลมโจรกรรม หมายถึง กิริยาที่อุดหนุนโจรกรรมหรืออุปการะแก่ผู้ประพฤติผิดศีลธรรม ซึ่งรวมไปถึงการปกปิดกลวง โดยการคบกับผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ด้วยอาการไม่ซื่อสัตย์ มุ่งจะเอาแต่ประโยชน์ของเขาฝ่ายเดียวและรับสินบนของผู้อื่นเพื่อกระทำในทางที่ผิดศีลธรรม

ฉวยโจรกรรม หมายถึง กิริยาที่ทำทรัพย์พัสดุของผู้อื่นให้สูญ หรือ เป็นสินใช้ตกอยู่แก่ตน ผลาญ คือ ทำอันตรายแก่ทรัพย์พัสดุ หรือ หยิบฉวยทรัพย์พัสดุ ของผู้อื่นมาด้วยความมักง่าย โดยคิดว่าเจ้าของคงไม่ว่าอะไร

องค์ที่จะทำให้ศีลข้อนี้ขาดได้นั้น ต้องประกอบด้วย องค์ 5 คือ

1. ประปรุกหิต ของนั้นมีผู้อื่นหวงแหน คือมีเจ้าของ
2. ประปรุกหิตสณฺญิตา รู้ว่าเป็นของอันผู้อื่นหวงแหน
3. เถยฺยจิตฺตํ มีจิตคิดจะลัก
4. อุปกุกโม มีความพยายามที่จะลัก
5. เตน ฺหรณํ ลักมาด้วยความพยายามนั้น

การดำเนินชีวิตด้วยการเบียดเบียนเอาทรัพย์สินของบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น จะมีโทษมาก หรือ น้อยขึ้นอยู่กับสิ่งของ และคุณความดีของเจ้าของทรัพย์ เช่น สิ่งของมีค่ามาก และประกอบกับคุณความดีของเจ้าของทรัพย์ มีมากย่อมมีโทษมาก ถ้าเป็นของเล็กน้อยก็มีโทษน้อย แต่ต้องประกอบด้วยกิเลส และความพยายาม เช่น สิ่งของมีค่าเสมอกันกับคุณความดีของเจ้าของทรัพย์ ผู้ลักมีความปรารถนาอยากได้ และมีความพยายามมาก ก็มีโทษมาก แต่ถ้าได้มาโดยง่าย มีความปรารถนาอยากได้น้อย ก็จะมีโทษน้อย เป็นต้น

ศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิฉฺฉาจารา เวมณิ แปลว่า เจตนางดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม กามในที่นี้ หมายถึง กิริยาที่รักใคร่กัน ในทางประเวณี หมายความว่า งดเว้นจากความประพฤติ ในการที่จะล่วงละเมิดคู่ครองของผู้อื่น มีข้อห้ามสำหรับชายและหญิงมิให้ประพฤติผิด ดังนี้

1. หญิงเป็นวัตถุต้องห้ามของชาย 3 จำพวก คือ

1.1 ภรรยาท่าน หรือ หญิงมีสามี (สสุ สามีกา) ได้แก่ หญิงที่แต่งงานกับชาย หรือ ไม่ได้แต่งงาน แต่อยู่กินด้วยกันกับชายอย่างเปิดเผย หรือ หญิงที่รับสิ่งของมีทรัพย์ เป็นต้น ของชายแล้วและ ยอมอยู่กับเขา หรือ หญิงที่ชายเลี้ยงไว้เป็นภรรยา

1.2 หญิงที่มีญาติปกครอง (ญาติรุกขิกา) ได้แก่ หญิงที่มารดาบิดา ญาติพิทักษ์รักษาอยู่ คือ ยังไม่เป็นคู่ครองของใคร

1.3 หญิงมีจารี ตรีศึกษา (จารี ตา ชมมรุกขิตา) ได้แก่ หญิงที่มีศีลธรรม หรือ จารีตประเพณี คัมภีร์ เช่น นักบวช หญิงที่กฤตหมายบ้านเมืองห้าม (คือ หญิงห้ามของพระราชา ในสมัยก่อน) และหญิงที่เป็นเทือกเถาเหล่ากอ ของตัวเอง

2. ชายเป็นวัตถุที่ต้องห้ามของหญิง คือ

2.1 ชายอื่นนอกจากสามีของตน

2.2 นักบวชที่ห้ามเสพเมถุนและชายที่เป็น เทือก เถา เหล่ากอของตนในพระ สุตตันตปิฎกเล่มที่ 14 จำแนกสตรีไว้ 10 จำพวก คือ 1) มาตุรุกขิตา สตรีที่มารดาดูแลรักษา 2) ปิตุรุกขิตา สตรีที่บิดาดูแลรักษา 3) มาตาลี ตูรุกขิตา สตรีที่มารดาและบิดาดูแลรักษา 4) ภาตุรุกขิตา สตรีที่พี่ชายน้องชายดูแลรักษา 5) ภคินีรุกขิตา สตรีที่พี่สาวน้องสาวดูแลรักษา 6) ญาติรุกขิตา สตรีที่ญาติดูแลรักษา 7) โคตรรุกขิตา สตรีที่โคตรดูแลรักษา 8) ชัมมรุกขิตาสตรีที่ผู้ปฏิบัติธรรม รักษา 9) สารกฐา สตรี ที่คู่หมั้นดูแลรักษา 10) สปริ ทณ ทา สตรี ที่มีผู้กำหนดอาญาสินไหมไว้

ในมังคลัตถที่ปีภาค 1 ท่าน แบ่งสตรีมีสามี 10 จำพวก คือ

1. ชนุกิตา สตรีที่ซื้อมาเป็นภรรยาด้วยทรัพย์
2. ฉนุทวาสิณี สตรีที่อยู่รวมเป็นภรรยาด้วยสมัครใจ
3. โภควาสิณี สตรีที่เป็นภรรยาด้วยได้โภคะทรัพย์
4. ปถุวาสิณี สตรีที่เป็นภรรยาด้วยได้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
5. โอทปตตคินี สตรีที่เป็นภรรยาด้วยการแต่งงานรดน้ำ
6. โอภตจุมภฎา สตรีที่เป็นภรรยาด้วยฝ่ายชายช่วย
7. ทาสีจ ภริยา จ สตรีที่เป็นภรรยา ด้วยเป็นคนรับใช้และเป็นภรรยาด้วย
8. กมมการี จ ภริยา จ สตรีที่รับทำงานและเป็นภรรยาด้วย
9. ธาหาญา สตรีที่เป็นภรรยาโดยถูกจับมาเป็นเชลย
10. มุหุตติกา สตรีที่เป็นภรรยาชั่วคราว

องค์ที่จะทำให้ศีลข้อนี้ขาดได้นั้น ต้องประกอบด้วย องค์ 4 คือ

1. อคมนิยวตถุ วัตถุอันไม่ควรล่วงละเมิด (หญิงชายต้องห้าม)
2. ตสฺมี เสวนจิตตํ จิตคิดจะเสพในวัตถุที่ไม่ควรล่วงละเมิดนั้น (มีเจตนาจะเสพ)

3. เสวนปโปโยโค มีความพยายามในอันเสพ
4. มกุเคน มกุคปปฏิบัติคือธิวาสน์ ยินดีร่วมสังวาสกัน

การล่องเกินในขอบเขตของความเป็นสามี-ภรรยา ที่เ็นไปทางกาย ในการประพฤติ
 ล้วงละเมิดทางเพศ จะมีโทษมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับคุณความดีของผู้ถูกละเมิด ความแรง
 ของกิเลส และความพยายาม เช่น ผู้ถูกละเมิดประกอบด้วยคุณความดีมาก ย่อมมีโทษมาก
 ถ้าประกอบด้วยคุณความดีน้อย ย่อมมีโทษน้อย ถ้ามีความพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย
 แต่มีความพยายามมากก็มีโทษมาก มีความพยายามน้อยก็มีโทษน้อย

ศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา เวมณี แปลว่า เว้นจากการกล่าวคำเท็จ คือ งดเว้นจากคำพูด
 ที่บิดเบือนจากความจริง โดยจงใจให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าเป็นเช่นนั้น เช่น แสดงพยานหลักฐานเท็จ
 มีข้อห้ามดัง ต่อไปนี้

มุสา หมายถึง การพูดเท็จ และมีองค์ประกอบอยู่ 7 ประการ คือ

1. ปด ได้แก่ การพูดตรงข้ามกับความจริง เช่น เห็นแล้ว พูดว่าไม่เห็น รู้อยู่ พูดว่าไม่รู้
2. ทนสาบาน ได้แก่ ทำผิดแล้วไม่ยอมรับว่าผิด
3. ทำเล่ห์กระเท่ห์ ได้แก่ การอวดอ้างตนว่าเป็นผู้วิเศษ ทำให้คนหลงเชื่อถือ

และ พวกกันนิม

4. มารยา ได้แก่ การเสแสร้งทำกริยาให้ตรงกันข้ามกับความจริง เช่น เป็นคนทูลีล

ทำท่าทางเป็นคนมีศีล

5. ทำเลศ ได้แก่ การตั้งใจจะพูดเท็จ คือพูดเล่นสำนวนเพื่อให้ผู้สนทนาผิดเอง
6. เสริมความ ได้แก่ พูดเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้เลดูว่าเป็นเรื่องใหญ่
7. อำความ ได้แก่ การพูดอาศัยข้อมูลเดิม แต่ตัดหัวข้อความที่ไม่ประสงค์จะให้รู้ออก

เสียเพื่อให้เข้าใจว่าเป็นเรื่องอื่นไป

อนุโลมมุสา ได้แก่ การพูดไม่จริง แต่พูดไปโดยไม่หวังจะให้ผู้ฟังเชื่อตาม เช่น การพูด
 ประชดประชัน พูดเสียดสี

ปฏิสสวะ ได้แก่ การสัญญากับผู้อื่นแล้ว ไม่ปฏิบัติตามคำพูดนั้น หรือ ว่าปฏิบัติไม่ได้จน
 ทำให้ผู้อื่นเสียผลประโยชน์ ดังมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ผิดสัญญา ได้แก่ ทั้งสองฝ่ายได้ทำสัญญาแก่กันว่าจะทำเช่นนั้น ๆ แต่อีกฝ่ายหนึ่ง
 บิดพลิ้วไม่ทำตามสัญญา

2. เสียสัตย์ ได้แก่ ให้คำสัญญาแก่เขาแต่ไม่ได้ทำตาม

3. คินคำ ได้แก่ รับปากว่าจะทำสิ่งนั้น ๆ ให้ภายหลัง ไม่ทำองค์ที่จะทำให้ศีลข้อนี้

ขาดได้นั้น ต้องประกอบด้วย องค์ 4 คือ

1. อดถึ วตุฏ เรื่องไม่จริง
2. วิสัวาทนจิตต์ มีจิตคิดจะกล่าวให้คลาดเคลื่อน
3. ตชฺโซ วายาโม มีความพยายามพูดที่เกิดจากจิตนั้น
4. ปรสฺส คทตฺตวิชานนํ ผู้รู้เรื่องนั้น

การแสดงออกทางกิริยาอาการที่แสดงให้ผู้อื่นเข้าใจผิดเช่น สร้างหลักฐานเท็จ ปลอมแปลงเอกสาร หรือ หลักฐาน การพูดให้ผู้อื่นเชื่อ ในถ้อยคำเท็จ สิ่งที่กำลังมานี้ จะมีโทษมาก หรือน้อยนั้น ก็แล้วแต่ประโยชน์ที่จะถูกตัดรอน เช่น คนที่ไม่ให้ของ ๆ ตนก็พูดไปว่าไม่มีก็ยังมีโทษน้อยแต่ถ้าเป็นพยานเท็จก็มีโทษมาก

ศีลข้อที่ 5 สุราเมรยมชฺชปมาทภูฏานา เวมณี แปลว่า เว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุรา และเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นสิ่งที่ทำให้เสียดสีสัมปชัญญะไป พระพุทธเจ้าจึงตรัสโทษแห่งการดื่มสุราเมรัยไว้ 6 ประการ ไว้ในทีฆนิกายปาฎิกวรรค สังคาลสูตรว่า

“ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเนื่อง ๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมา คือ สุรา และ เมรัยอันเป็นที่ตั้ง แห่งความประมาท 6 ประการนี้ คือ ความเสื่อมทรัพย์อันผู้ดื่มพึงเห็นเอง 1 ก่อการทะเลาะวิวาท 1 เป็นบ่อเกิดแห่งโรค 1 เป็นเหตุเสียชื่อเสียง 1 เป็นเหตุไม่รู้จักรถอายุ 1 มีบทที่ 6 คือ เป็นเหตุทอน กำลัง ปัญญา 1 ดูกรคฤหบดีบุตร โทษ 6 ประการ ในการประกอบ เนื่อง ๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้แล”

องค์ที่จะทำให้ศีลข้อนี้ ขาดได้นั้น ต้องประกอบด้วย องค์ 4 คือ

1. มทนิยํ น้ำเมา
2. ปาตุกมฺมุขตัจจิตฺตํ มีจิตคิดจะดื่มน้ำเมานั้น
3. ตชฺโซ วายาโม มีความพยายามจะดื่มน้ำเมานั้น
4. ปี ตปฺปเสวานํ น้ำเมานั้นล่วงล้าคดลงไปการดื่มสุราและเสพสิ่งเสพติด นอกจาก

จะมีโทษต่อร่างกายแล้ว ยังบั่นทอนสติปัญญาอีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การขาดกรรม ลกชิงวิ่งราว อาชญากรรมทางเพศ การหลอกลวง ต้มตุ๋น และอุบัติเหตุต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบ ต่อตนเอง และสังคมโดยรวม

ศีลทั้ง 5 ข้อนี้ เป็นกฐระเบียบ และเป็นหลักประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคน เพื่อป้องกันแวมและภัยทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย หากคนในสังคมไม่เคารพ ในหลักของศีลแล้ว ความทุกข์เดือดร้อนก็จะกลายเป็นปัญหาของชีวิต และสังคม พระพุทธองค์ ทรงมุ่งเน้นให้มนุษย์ในสังคมมีความสุขสงบ มีเอกภาพ ความเสมอภาคบนหลักพื้นฐานของการดำเนินชีวิต โดยให้มีความรัก มีเมตตาต่อสรรพชีวิตที่จะต้องพึ่งพาอาศัยกันโดยอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีปกติสุข ไม่เดือดร้อน เป็นที่รองรับของธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศล ซึ่งมีประโยชน์

และอานิสงส์สืบไปอย่างต่อเนื่อง

หลักปฏิบัติของศีล 5

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2543, หน้า 238) ศีลเป็นข้อกำหนดอย่างต่ำที่สุด ในทางความประพฤติของมนุษย์ เท่าที่จำเป็นพอที่จะให้สังคมมนุษย์อยู่กันโดยปกติสุข และแต่ละคนมีชีวิตที่ไม่เป็นโทษภัย เรียกข้อกำหนดนี้ว่าสิกขาบท 5 (ข้อฝึกความประพฤติ) หรือที่ต่อมาเรียกกันเป็นสามัญว่า ศีล 5 ได้แก่

1. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการไม่ทำลายชีวิต ฆ่าสัตว์ การประทุษร้าย รังแกกัน รวมทั้งประทุษหรือดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านร่างกายและชีวิต
2. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการถือเอาของที่เขามิได้ให้ ลักพา หนีบฉวยของผู้อื่นมาใช้โดยพลการ รวมทั้งสาธยายสมบัติ การคดโกง ฉกฉวย ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน
3. กามสุมิฉจจาจรา เวรมณี เว้นจากการประพฤติดเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านคู่ครอง บุคคลที่รักหวงแหน ไม่ผิดประเพณีทางเพศ ไม่นอกใจคู่ครองของตน
4. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจา เท็จโกหก คำหยาบ นินทา คำทอ หลอกหลวง เพื่อเจ้อ หรือพุดูเหยยให้เกิดความแตกแยก ตัดรอน ประโยชน์หรือแกล้งทำลายด้วยวาจา
5. สุราเมรัยมัชชปมาทัญฐานา เวรมณี เว้นจากน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท สิ่งเสพติดให้โทษที่ทำให้เสียสติสัมปชัญญะ

พระอรรถกถาจารย์ (พระราชวรมุณี (ป.อ. ปยุตฺโต), 2528, หน้า 772) ได้ประมวลหลักเกณฑ์บางอย่างไว้สำหรับกำหนดว่า การกระทำแค่ไหนเพียงใด จึงจะชื่อว่าเป็นการละเมิดศีล แต่ละข้อ ๆ เป็นการให้ความสะดวกแก่ผู้รักษาศีล โดยจัดวางเป็นองค์ประกอบง่าย ๆ ว่าศีลข้อนั้น จะขาด ต่อเมื่อกระทำ การครบองค์ทั้งหมดของการละเมิดดังนี้

- ศีลข้อ 1 ปาณาติปาต ม้องค์ 5 คือ 1) สัตว์มีชีวิต 2) รู้ยู่ว่าสัตว์มีชีวิต 3) จิตคิดจะฆ่า 4) มีความพยายาม 5) สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น
- ศีลข้อ 2 อทินนาทาน ม้องค์ 5 คือ 1) ของผู้อื่นหวงแหน 2) รู้ยู่ว่าเขาหวงแหน 3) จิตคิดจะลัก 4) มีความพยายาม 5) ลักของด้วยความพยายามนั้น
- ศีลข้อ 3 กามสุมิฉจจาจรา ม้องค์ 4 คือ 1) อคมนียวัตถุ ได้แก่สตรีหรือบุรุษที่ไม่ควรละเมิด 2) จิตคิดจะเสพ 3) มีความพยายามในการเสพ 4) ยังมรรคคืออวัยวะสืบพันธุ์ให้ถึงกัน
- ศีลข้อ 4 มุสาวาทา ม้องค์ 4 คือ 1) เรื่องไม่จริง 2) จิตคิดจะกล่าวให้กลาดเคลื่อน 3) มีความพยายามเกิดจากจิตที่คิดจะกล่าวให้กลาดเคลื่อน 4) ผู้อื่นเข้าใจความที่พูดนั้น

ศีลข้อ 5 สุราเมรัย ฯ มืองค์ 4 คือ 1) สิ่งนั้นเป็นของเมา 2) จิตใคร่จะดื่ม 3) มีความพยายาม เกิดจากจิตที่ใคร่จะดื่ม 4) กลืนให้ล่วงลำคองไป

จุดมุ่งหมายของการรักษาศีล 5

การพึงธรรมและสนทนาธรรมวัดอ้อมน้อย หลวงพ่อพุทธอิสระ (2549) ได้กล่าวถึง การวางบพัญญัติเกี่ยวกับศีลให้สังคมทุกยุคทุกสมัยที่มีสภาพแวดล้อมต่างกัน ให้มีสภาพเกื้อกูลกัน ทั้งหมดทำไม่ได้ แต่พระพุทธศาสนาจึงแนะนำสั่งสอนหรือเสนอหลักศีลห้า ไว้เป็นข้อปฏิบัติขั้นต่ำ ถ้าผู้ใดต้องการเป็นชาวพุทธเพียงปฏิบัติตามบพัญญัติ ศีลห้าก็ควรเรียก ชาวพุทธ การตัดสินใจคุณค่า และการปฏิบัติเกี่ยวกับคุณค่าทางจริยธรรมมุ่งผล 3 ประการ คือ ผลต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของสังคม โดยอาศัยมาตรการทางศีลธรรม ผลประการที่สอง มุ่งแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์สุขสามัญของปัจเจกชน และผลประการที่สาม มุ่งความสงบสุขทางจิตวิญญาณ เพื่อประโยชน์สุขขั้นสูง

การตัดสินใจผลการปฏิบัติธรรม พระพุทธเจ้าทรงตรัสหลักในการตรวจสอบด้วย ประสพการณ์ตรง คือ ให้ดูที่ในของตนเองว่ามีโลก โกรธ หลงน้อยหรือมาก ได้ลดละให้เบาบาง หรือหมดไปหรือไม่นอกจากนี้ ดูคุณธรรมที่เพิ่มขึ้น ดูความมั่นใจ มีความเชื่อมั่นในสิ่งที่เป็นกุศล สิ่งที่ดีงามมากขึ้นดูสภาพจิตที่เดินถูกทางโดยมีข้อสังเกต 5 ประการ คือ

1. ปราโมทย์ ได้แก่ มีความแช่มชื่น ร่าเริง เบิกบานใจ
2. ปีติ ได้แก่ ความอึดใจ ความปลาบปลื้มใจ ใจฟูขึ้น
3. บีสัทธิ ได้แก่ มีความรู้สึกผ่อนคลายกายใจ ใจเรียบรื่นระงับลง เย็นสบาย
4. สุข ได้แก่ มีความสุข ความคล่องใจ โปร่งใจ ไม่มีความติดขัด บีบคั้น
5. สมာธิ ได้แก่ ความมีใจตั้งมั่น สงบ อยู่ตัว อยู่กับงานที่ทำหรือเรื่องที่เกี่ยวข้อง

ไม่วอกแวก ไม่ฟุ้งซ่าน

เกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานที่พระพุทธศาสนาใช้วัดการพัฒนาสังคม คือ การไม่เบียดเบียนทั้งตนเอง และไม่เบียดเบียนผู้อื่น การพัฒนาที่ยั่งยืนจะสำเร็จได้เพียงแต่ปฏิบัติ ตามหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐาน คือ ศีลห้า

วัตถุประสงค์ของการรักษาศีล

การเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการรักษาศีล จะทำให้เราสามารถรักษาศีลได้อย่างถูกต้อง เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นไปเพื่อประโยชน์ที่แท้จริงของศีล

การรักษาศีล มีวัตถุประสงค์สำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นการป้องกันชีวิตของเราในภพชาติปัจจุบัน ไม่ให้ต้องพบกับความทุกข์ ความเดือดร้อน และความเสื่อมเสียอันเนื่องมาจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. เพื่อให้เกิดความสุข ความดีงาม ในการดำเนินชีวิต
3. เพื่อให้เกิดความสงบร่มเย็น และความดีงามแก่ครอบครัว และสังคม
4. เพื่อเป็นการป้องกันชีวิตของเราในภพชาติต่อไป ไม่ ให้อำนาจต้องพบกับความทุกข์ ความเดือดร้อน และความเสื่อมเสียอันเนื่องมาจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
5. เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณธรรมที่สูงขึ้นไป ได้แก่สมาธิและปัญญาอันจะทำให้ บรรลุมรรคผลนิพพานได้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 เป็นวัตถุประสงค์ เพื่อการดำเนินชีวิตที่เป็นปกติสุข ไม่ต้องประสบกับความทุกข์ความเดือดร้อน หรือความเสื่อมเสียในภพชาติปัจจุบัน เพราะผู้ที่ไม่รักษาศีล มักเบียดเบียน หรือทำความเดือดร้อนให้กับตนเอง หรือผู้อื่น และเมื่อทำแล้ว ความเดือดร้อนที่เป็นผลจากการกระทำนั้นย่อมย้อนกลับมาหาตัวเองดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในทศยสังคามวัตถุสูตรว่า “ผู้ฆ่า ย่อมได้รับการฆ่าตอบ ผู้ชนะ ย่อมได้รับการชนะตอบ ผู้ต่ำ ย่อมได้รับการต่ำตอบ และผู้ซึ่งเคียดชัง ย่อมได้รับความซึ่งเคียดชังตอบ ฉะนั้น เพราะความหมุนกลับ แห่งกรรม ผู้แย้งชังนั้น ย่อมถูกเขาแย้งชัง”

แต่ถ้าคนในสังคมรักษาศีล ไม่ ่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ครอบครัวหรือสังคมนั้นย่อม มีความสงบสุขเรียบร้อย ไม่เกิดความวุ่นวาย การรักษาศีลจึงเป็น ไปเพื่อประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และสังคม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เป็นวัตถุประสงค์สำหรับป้องกันความทุกข์ความเดือดร้อน ที่จะเกิดขึ้นในภพชาติเบื้องหน้าเพราะการไม่รักษาศีลย่อมเป็นเหตุให้ไปสู่อบายภูมิและหากเกิดมาเป็นมนุษย์อีกครั้งก็จะมีอายุสั้น เป็นผู้ที่ไม่สมประกอบ ร่างกายพิกลพิการเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่เป็นประจำ สิ่งเหล่านี้ล้วนนำมาซึ่งความทุกข์ทั้งสิ้น การรักษาศีลจึงเป็น ไปเพื่อป้องกันความทุกข์ ในภพชาติเบื้องหน้าอย่างนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การรักษาศีล เป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณธรรม คือ สมาธิ และปัญญา โดยสมาธิจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยศีลที่บริสุทธิ์เป็นพื้นฐานหากไม่มีศีลสมาธิก็เกิดไม่ได้ เพราะศีลเป็นเครื่องช่วยควบคุมกายกับวาจาในขณะที่สมาธิเป็นเครื่องช่วยควบคุมใจ ดังนั้น เมื่อกายกับวาจาไม่สงบ ใจก็ยากที่จะสงบได้เมื่อใจไม่สงบแล้ว สมาธิก็ยากที่จะเกิด และเมื่อสมาธิไม่เกิด ปัญญารู้แจ้งในเรื่องความจริงของชีวิตก็ย่อมไม่เกิดขึ้น เมื่อไม่มีปัญญา ก็ไม่สามารถกำจัดกิเลสอาสวะบรรลุมรรคผลนิพพานได้เมื่อไม่สามารถบรรลุมรรคผลนิพพาน ก็ต้องประสบกับความทุกข์ ต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสาร แต่เมื่อรักษาศีลได้เป็นอย่างดีสมาธิเกิดขึ้นได้และเมื่อสมาธิเกิด ปัญญาที่เกิดตามมา เมื่อปัญญาเกิด ก็สามารถกำจัดกิเลสอาสวะ และบรรลุมรรคผลนิพพานได้ ดังนั้น การรักษาศีลจึงเป็น ไป เพื่อประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน ศีล 5 ได้แก่ 1) เว้นจาก

การฆ่าสัตว์ 2) เว้นจากการลักทรัพย์ 3) เว้นจากการประพฤติดิโนคาม 4) เว้นจากการพูดเท็จ
5) เว้นจากการดื่มสุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

อานิสงส์ของการรักษาศีล

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงอานิสงส์ของการรักษาศีลแก่ชาวปาण्डิคาโมในมหา
ปรินิพพานสูตร ว่ามี 5 ประการ คือ

1. ย่อมได้โภคทรัพย์สมบัติมากมาย หมายความว่า ศีลเป็นเหตุให้ผู้รักษาได้โภคทรัพย์
2. กิตติศัพท์อันดีงามย่อมขจรกระจายไป หมายความว่า บุคคลรอบข้างย่อมเห็น
ความประพฤติอันดีงามของคนมีศีลแล้ว ก็พอใจพอใจของบุคคลนิยมเลื่อมใส เขาเหล่านั้น กล่าวถึง
ย่อมกล่าวแต่สิ่งดีงาม และความประทับใจที่ได้รับความดีนี้เองย่อมเป็นที่แพร่หลายออกไป
3. มีความองอาจเมื่อไปสู่ชุมชนใด ๆ หมายความว่า ผู้มีศีลย่อมเป็นผู้บริสุทธ์
มีความภาคภูมิใจ ในความดีของตน มีใจเป็นปกติไม่ต้องหวาดระแวงว่าจะมีใครรู้กรรมชั่วของตน
เพราะรักษาศีลมาเป็นอย่างดีจะเข้าไปสู่ที่ชุมชนใดก็ตามย่อมมีความองอาจหาญเข้าไป
4. ไม่เป็นผู้หลงตาย หมายความว่า คนมีศีลย่อมมีสติสมบูรณ์อันเนื่องมาจากการได้ฝึกสติ
อยู่เสมอ ๆ เพราะเมื่อจะกระทำสิ่งใดก็ตาม ต้องคอยระมัดระวังไม่ให้ผิดศีล ครั้นเมื่อถึงคราว
ที่หมดบุญ หมดอายุขัย ก่อนที่จะลาจากโลกนี้ไปย่อมมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์เพราะได้ฝึกมาอย่างดี
แล้ว ทั้งยังเห็นการกระทำอันดีงามจากการรักษาศีลของตน ย่อมปลื้มปีติใจ
5. เมื่อแตกกายทำลายขันธ ย่อมมีสุคติเป็นที่ไป หมายความว่า เมื่อถึงคราวที่ต้องลา
จากโลกนี้ไป หลับตาลงครั้งใดก็จะเห็นคตินิมิต (ภาพที่เป็นเครื่องหมายของภพภูมิที่จะต้องไป
เกิดใหม่) และกรรมที่ดีงามของตน ทำให้จิตผ่องใสยอมไปสู่โลกหน้าในภพภูมิอันเป็นสุข คือ สุคติ
ภูมิดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในสิลวิมังสชาดกว่า ศีลของตนที่บริสุทธ์ดีแล้วย่อมนำความสุข
ในภพหน้ามาให้ได้นอกจากอานิสงส์หลัก 5 ข้อ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีรายละเอียดของอานิสงส์
การรักษาศีล ในแต่ละข้อ ดังนี้

อานิสงส์ของศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ผู้รักษาศีลย่อมเป็นผู้มีอวัยวะน้อยใหญ่
ครบถ้วน มีร่างกายสูงใหญ่สมส่วนมีความแคล่วคล่องว่องไว มีความเข้มแข็ง มีความอ่อนโยน
มีความแกล้วกล้ามีวาจาสละสลวย เป็นที่รักของชาวโลก พวกพ้องบริวารไม่แตกแยกกัน ไม่ตาย
เพราะถูกผู้อื่นทำร้าย มีพวกพ้องบริวารมาก มีรูปงาม (มีผิวพรรณงาม) มีโรคน้อยมีอายุยืน

อานิสงส์ของศีลข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ผู้รักษาศีลข้อนี้ย่อมมีความมั่งคั่งมีโภค
มากมายได้โภคะที่ตนปรารถนารวดเร็วทันใจเป็นคนเยียมยอดของโลกร มีความเป็นอยู่สุขสบาย

อานิสงส์ของศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติดิโนคาม ผู้รักษาศีลข้อนี้ย่อมไม่มีศัตรู

คู่อาฆาต เป็นที่รักของคนทั้งหลาย ได้ลาภสิ่งของ หลับเป็นสุขตื่นเป็นสุข พ้นจากภัยในอบายภูมิ เป็นที่รักของสตรีและบุรุษ ไม่ต้องหวาดระแวงเป็นคนไม่มีภัย ไม่พลัดพรากจากคนและของรัก

อานิสงส์ของศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดมุสา ผู้รักษาศีลข้อนี้ย่อมเป็นคนพูดจาไพเราะ ศักดิ์สิทธิ์มีบริวารชนเป็นผู้วางใจไม่ฟุ้งซ่าน มีความมั่นคงไม่หวั่นไหว มีคำพูดที่คนเชื่อถือ

อานิสงส์ของศีลข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ผู้รักษาศีลข้อนี้ย่อมมีปฏิภาณในการทำงาน ที่ควรทำ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มีสติมั่นคงอยู่เสมอ ไม่เป็นคนใจเมา เป็นคนมีความรู้ เป็นคนไม่ประมาท ไม่เป็นคนขี้ริษยาเป็นคนพูดคำสัตย์ เป็นคนเสียดสละ เป็นคนมีศีล เป็นคน มีปัญญาแตกฉานเป็นคนกตัญญูเป็นผู้ฉลาดรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์

การสมาทานศีล

การสมาทานศีล เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า การรับศีล ก็เพื่อปฏิญาณตนต่อหน้าพระผู้ให้ศีล และต่อตนเองว่าจะไม่ล่วงละเมิดข้อห่ามนั้น ๆ จะรักษาปกติของตนไว้เป็นการยกระดับจิตใจ ให้สูงขึ้นเป็นเบื้องต้น เพราะผู้มีจิตใจสูงด้วยคุณธรรมมีความประพฤติเป็นปกติดีย่อมบรรลุ คุณธรรมชั้นสูงต่อไปได้ง่าย อนึ่งในการทำบุญต่าง ๆ โดยเฉพาะเมื่อจะให้ทาน จะมีพิธีรับศีลก่อน ทุกครั้งทั้งนี้ ก็เพื่อให้จิตใจได้รับการฟอกให้สะอาดบริสุทธิ์เป็นเบื้องต้นด้วยเครื่องชำระคือ ศีล เพื่อให้กาย วาจาอยู่ในระดับปกติธรรมดา ก่อน เพื่อให้สมควรเป็นที่รองรับคุณความดีอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้น ก่อนที่จะทำบุญต่าง ๆ จึงต้องชำระใจให้บริสุทธิ์ก่อนเพื่อให้ใจบริสุทธิ์นั้นรับบุญที่ทำได้ เต็มที่อานิสงส์ของการสมาทานศีลก่อนให้ทาน

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสสอนแนวทางแห่งการทำบุญให้ทานที่ทำให้ผู้กระทำ ได้รับอานิสงส์มาก สรุปใจความได้ว่า “การให้ทานควรเลือกให้เลือกทั้งผู้ให้สิ่งที่ให้และผู้รับ ทานที่เลือกให้พระองค์ทรงสรรเสริญ และย่อมมีผลมีอานิสงส์มาก เหมือนชวานาเลือกพันธ์ข้าวดี แล้วหว่านลงในนาดีย่อมได้ผลมาก ฉะนั้นเมื่อผู้ให้เป็นผู้บริสุทธิ์ผู้รับก็เป็นผู้บริสุทธิ์ ทานของผู้นั้น ย่อมมีผลมีอานิสงส์มากเพราะบริสุทธิ์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย เมื่อผู้ให้หรือผู้รับมีศีลบริสุทธิ์ฝ่ายเดียว ทานนั้นย่อมมีผลมีอานิสงส์ลดน้อยลงมา เพราะบริสุทธิ์เพียงฝ่ายเดียว เมื่อผู้ให้ก็ไม่บริสุทธิ์ผู้รับ ก็ไม่บริสุทธิ์ทานนั้นย่อมมีผลมีอานิสงส์น้อยเพราะทั้งสองฝ่ายไม่บริสุทธิ์” ดังนั้น ในการทำบุญ ให้ทานทุกครั้ง ท่านจึงสอนให้รับศีลก่อน เพื่อให้ตนเองบริสุทธิ์ทางกายวาจาใจ ทานที่จะให้ หรือบุญที่จะทำจะเกิดผลอานิสงส์เต็มเม็ดเต็มหน่วย ท่านผู้ฉลาดในการทำบุญจึงได้ประสบผลบุญ ตามปรารถนาตลอดมาโดยเมื่อถึงคราวทำบุญก็ทำจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์รักษาปกติกายวาจาให้ เรียบร้อยสมบูรณ์ โดยเวลารับศีลก็เต็มใจรับ รับด้วยความตั้งใจ เวลารักษาศีลก็เต็มใจตั้งใจรักษา ไม่ยอมให้ศีลต่างพร้อยด้วยประการต่าง ๆ โดยเฉพาะในขณะที่ทำบุญจะประคองศีลของตน

ให้สะอาดบริสุทธิ์วิธีสมาทานศีลการรับศีลโดยปกติคนทั่วไปมักเข้าใจว่าต้องไปรับกับพระเท่านั้น จึงจะใช้ได้และเป็นศีลถูกต้องมีอานิสงส์มาก ความจริงการรักษาศีลหรือทำตนให้มีศีลนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน มีทั้งวิธีที่รับกับพระและไม่ได้รับกับพระ แต่จะเป็นวิธีไหนก็ตามล้วนมีผลมีอานิสงส์ทั้งสิ้น วิธีรับหรือสมาทานศีล 5 เมื่อต้องการสมาทานศีล 5 จากพระ ฟังกล่าวคำอาราธนา ก่อน ดังนี้

มยํ ภนฺเต วิสฺสง วิสฺสง รกฺขณฺตถาย ทิสฺรณฺน สห ปญฺจ สีลาณี ยาจาม

ทฺติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสฺสง วิสฺสง รกฺขณฺตถาย ทิสฺรณฺน สห ปญฺจ สีลาณี ยาจาม

ตฺติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสฺสง วิสฺสง รกฺขณฺตถาย ทิสฺรณฺน สห ปญฺจ สีลาณี ยาจาม

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

ความเป็นมาและความสำคัญ

กรมการศาสนา (2557) การรักษาศีล 5 หรือ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เป็นโครงการที่เกิดจากดำริของท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าคณะใหญ่หนเหนือ แม่กองบาลีสนามหลวง ที่ได้กล่าวให้โอวาท เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ว่า “อันว่าศีล 5 เป็นการสำคัญของมนุษย์ เมื่อทุกคนมีศีล 5 ด้วยกัน สังคมนั้น ๆ คือ ประชาชนย่อมจะอยู่เย็น เป็นสุข เมื่อเป็นไป ได้ ขอให้ชื่อหมู่บ้าน นั้นว่า “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ส่วนการดำเนินการหมู่บ้านศีล 5 ในครั้งแรก ได้เริ่มดำเนินการมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ที่จังหวัดสระบุรี โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ได้รับเมตตาให้การชี้แนะจากเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า และได้รับความเมตตาจาก พระธรรมปิฎกเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี ในการร่วมมือของทาง คณะสงฆ์ จึงเกิดโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดสระบุรี ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้นำทั้งฝ่ายศาสนจักรและอาณาจักรที่ร่วมกันทุ่มเทสรรพกำลังเพื่อทำให้สระบุรีร่มเย็นด้วยศีลธรรม จนปัจจุบันประสบความสำเร็จ มีหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ผ่านเกณฑ์ คือ มีคนในครอบครัวร้อยละ 50 และคนในหมู่บ้านร้อยละ 50 รักษาศีล 5 รวม 81 หมู่บ้าน 10,262 ครอบครัวจากทุกอำเภอของจังหวัดสระบุรี พร้อมกันนี้ยังมีการต่อยอดไปยังโรงเรียนรักษาศีล 5 อีก 12 โรงเรียน ซึ่งมีการมอบป้ายประกาศอย่างเป็นทางการที่จังหวัดสระบุรีเป็นแห่งแรก เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ที่ผ่านมา และขณะนี้ได้ขยายไปยังจังหวัดต่าง ๆ แล้ว เช่น ลพบุรี สระแก้ว แพร่ นครสวรรค์ ตาก อุทัยธานีอุตรดิตถ์ สุโขทัย ขณะเดียวกันคณะสงฆ์ในแต่ละจังหวัดได้นำไปปฏิบัติ โดยเริ่มจากร้อยละ 50 ของแต่ละหมู่บ้าน เพราะการดำเนินการโครงการนี้หากจังหวัดใดสามารถดำเนินการได้จนประสบความสำเร็จ ก็จะส่งผลให้เกิดความสงบสุขในจังหวัดนั้น และสุดท้ายจะทำให้ประเทศไทยชาติสงบสุขด้วย

การรักษาศีล 5 เป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนตนเองและไม่เบียดเบียนคนอื่น ส่งผลให้สังคมสงบสุขร่มเย็นดังที่บัณฑิตทั้งหลาย กล่าวว่า “ศีลเป็นเบื้องต้น เป็นที่ตั้ง เป็น บ่อเกิดแห่งคุณความดีทั้งหลายและเป็นประธานแห่งกรรมทั้งปวง บุคคลใดชำระศีลให้บริสุทธิ์แล้วย่อมเป็นเหตุให้พ้นจากความทุกข์ จิตจะร่าเริงแจ่มใสและเป็นทางหยั่งลงมหาสมุทร คือ พระนิพพาน”

ในเรื่องดังกล่าว นายกฤษศญพงษ์ ศิริ อธิบดีกรมการศาสนา ได้รับเมตตาให้การชี้แนะถึงเรื่องดังกล่าวนี้ จากเจ้าพระคุณ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชที่ประสงค์จะให้สังคมไทยได้มีการรักษาศีลห้า เพื่อเป็นหลักประกันสังคมได้เป็นอย่างดี โดยหากหมู่บ้านใดนำไปปฏิบัติได้ประชาชนย่อมจะอยู่เย็นเป็นสุขจะเกิดความสงบสุข และจะส่งผลให้ประเทศเกิดความสงบสุข ไม่ต้องทุกข์ ไม่หวาดระแวงซึ่งกันและกัน อันเป็นการพัฒนาจิตใจของประชาชน ให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีงาม

ดังนั้น เพื่อน้อมนำคำริของเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มาปฏิบัติ กรมการศาสนาจึงได้จัดทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชาวประชาเป็นสุข เพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมเพื่อกระตุ้นให้เกิดความรัก ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ให้อุบัติใช้หลักธรรมมาเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตให้ได้รับความสุขจากการแบ่งปันและความเอื้ออาทรต่อกัน ตลอดจน เพื่อเป็นการแสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา และเป็นการจรรโลงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบไป โครงการนี้ นับเป็นโครงการที่เป็นนโยบายสำคัญของกรมการศาสนาที่จะส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเห็นความสำคัญของการรักษาศีล 5 และมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนโครงการนี้ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อถือซึ่งกันและกัน และมีจิตสำนึกต่อตนเองในการรักษาคุณค่าของข้อบัญญัติแห่งศีล 5

จังหวัดสระแก้ว โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว จึงได้จัดทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในคำริสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประจำปีงบประมาณ 2557 ขึ้น โดยกำหนดให้ทุกอำเภอดำเนินการคัดเลือกหมู่บ้านศีล 5 ทุกอำเภอ เพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทำให้เกิดความรักความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ให้อุบัติใช้หลักธรรมมาเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตเพื่อความสงบสุขร่มเย็นแก่ตนเอง ครอบครัว

และประเทศชาติ อันจะนำมาสู่ความปรองดองสมานฉันท์ สร้างความสุขให้กับพี่น้องประชาชน สำหรับในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้ว มีหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง ทั้งสิ้น จำนวน 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) หมู่ที่ 5 ตำบลสระแก้ว 2) หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านแก่ง 3) หมู่ที่ 8 ตำบลศาลาลำดวน 4) หมู่ที่ 6 ตำบลโคกปี่ฆ้อง 5) หมู่ที่ 15 ตำบลปางสิตา 6) หมู่ที่ 13 ตำบลท่าเกษม 7) หมู่ที่ 4 ตำบลสระขวัญ และ 8) หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบอน ซึ่งแต่ละหมู่ได้สมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทั้งสิ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การแต่งตั้งคณะกรรมการ

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร โครงการ ฯ ระดับจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งเพื่อบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยมีโครงสร้าง ประกอบด้วย เจ้าคณะจังหวัด (มหานิกายและธรรมยุติกนิกาย) เป็นที่ปรึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัดเป็นรองประธานกรรมการ มีหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัด ไม่เกิน 9 ท่าน (ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด, นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สาธารณสุขจังหวัด เกษตรจังหวัด ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาชุมชนจังหวัด ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ฯลฯ) ผู้แทน เจ้าคณะจังหวัด 2 นิกาย ผู้แทนเครือข่ายทางศาสนา (พุทธสมาคมยุวพุทธิกสมาคม ฯลฯ) เป็นกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิตามที่จังหวัดเห็นสมควร (ผู้นำตามธรรมชาติ/ ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ) ไม่เกิน 3 คน ร่วมเป็นกรรมการมีวัฒนธรรมจังหวัดและผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการร่วมและมีนักวิชาการวัฒนธรรมและนักวิชาการศาสนา (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด) ที่ได้รับมอบหมายจำนวน 2 คน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม รายละเอียดดังตัวอย่าง โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

โครงสร้างประกอบด้วย

1. เจ้าคณะจังหวัด(มหานิกายและธรรมยุติกนิกาย)	ที่ปรึกษา
2. ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธานกรรมการ
3. ปลัดจังหวัด	รองประธานกรรมการ
4. ผู้แทนเจ้าคณะจังหวัด (2 นิกาย)	กรรมการ
5. ผู้แทนเครือข่ายองค์กรทางพระพุทธศาสนา	กรรมการ
6. หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดไม่เกิน 9 คน	กรรมการ
7. ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 3 รูป/ คน	กรรมการ
8. วัฒนธรรมจังหวัด/ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด	กรรมการและเลขานุการ

เป็นที่ปรึกษา โดยมีเจ้าอาวาสเป็นประธานคณะทำงาน ผู้ใหญ่บ้านเป็นรอง ประธาน และหัวหน้าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในตำบล/ หมู่บ้าน ไม่เกิน 10 คน (ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอ/ ตำบล, ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้บริหารสถานศึกษาที่วัดตั้งอยู่, กำนัน, อาสาสมัครสาธารณสุข, นักจัดรายการวิทยุชุมชน, พัฒนาการตำบล ฯลฯ) และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 9 รูป/ คน (เป็นคนในชุมชนที่เป็นผู้นำตามธรรมชาติ เช่น เจ้าอาวาสที่เป็นหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ข้าราชการที่เกษียณ/ คนที่ชาวบ้านนับถือ/ ผู้นำเด็ก/ ผู้นำเอกชนภาคธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งจะเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมโครงการ ฯ ในชุมชน) ผู้แทนเครือข่ายทางศาสนาในพื้นที่ (พุทธสมาคมยุวพุทธิกสมาคมศพอ. ลานธรรม ฯลฯ) ร่วมเป็นคณะทำงาน และโดยมีนักวิชาการวัฒนธรรมประจำอำเภอ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ ผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ รายละเอียด โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ดังตัวอย่าง ดังนี้

โครงสร้าง ประกอบด้วย

1. เจ้าคณะอำเภอ/ ตำบลในพื้นที่	ที่ปรึกษา
2. นายอำเภอ ที่วัดนั้นตั้งอยู่	ที่ปรึกษา
3. เจ้าอาวาส	ประธานคณะทำงาน
4. ผู้ใหญ่บ้าน (หมู่บ้านที่สมัคร)	รองประธานคณะทำงาน
5. หัวหน้าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในตำบล/ หมู่บ้าน ไม่เกิน 10 คน	คณะทำงาน
6. ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 9 รูป/ คน	คณะทำงาน
7. ผู้แทนเครือข่ายทางศาสนาในพื้นที่ (อ.ป.ต.ศพอ. ลานธรรม ฯลฯ)	คณะทำงาน
8. นักวิชาการ วัฒนธรรมประจำอำเภอ	คณะทำงานและเลขานุการ
9. ผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมาย	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. ดำเนินการจัดประชุมคณะทำงานโครงการประจำหมู่บ้าน เพื่อปรึกษาหารือ มอบหมายบุคคลให้ดำเนินงานตามโครงการ ฯ เพื่อจัดตั้ง “ครอบครัวรักษาศีล 5” และ “หมู่บ้านรักษาศีล 5”
2. ดำเนินการจัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนสมาชิกในครัวเรือนมาร่วมรักษาศีล 5
3. ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมกระบวนการในการวางแผนขับเคลื่อนสู่ประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนอาจมีการมอบหมายให้อาสาสมัครเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมย่อยต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด

4. ตรวจสอบติดตามการดำเนินการโครงการ และร่วมแก้ไขปัญหามาตามสถานการณ์

5. ประชาสัมพันธ์เชิญชวนคนในชุมชนมาร่วมรักษาศีล 5 อย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง

ขอความร่วมมือ ทุกหน่วยงานในชุมชนสอดแทรกกิจกรรมการรณรงค์รักษาศีล 5 ไว้ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน จัดเสวนาเยี่ยมเยียนให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จัดเทศนาธรรมในโอกาสต่าง ๆ ในวันธรรมสวนะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันทำบุญขึ้นบ้านใหม่งานบวชงานแต่งงาน งานเทศกาลต่าง ๆ งานประเพณีโดยสอดแทรกความสำคัญของการรักษาศีล 5 เข้าไปในบทเทศน์ และกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านชุมชน

6. เป็นผู้ประเมินสมาชิกของครอบครัวที่รักษาศีล 5 ที่ผ่านเกณฑ์เป็น “ครอบครัวรักษาศีล 5” (แบบหมู่บ้านรักษาศีลห้า 5) จากนั้น รายงานจังหวัดทราบ เพื่อมอบเกียรติบัตรในโอกาสสำคัญ

7. แต่งตั้งคณะทำงานในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

8. มีอำนาจเรียกส่วนราชการในชุมชน มาสอบถามในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

9. รายงานสรุปผลการดำเนินการโครงการ ฯ ของหมู่บ้านที่รับผิดชอบ เป็นราย 15 วัน รายเดือน รวมทั้งประมวลสรุปผลในภาพรวมรายปี ตามแบบหมู่บ้านรักษาศีลห้า 2 ส่งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อรวบรวมนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด และกรมการศาสนา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามประเมินผลโครงการ ฯ

การติดตามประเมินผลโครงการ ฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้จังหวัดและหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ได้ติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด ให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ โครงการ ฯ ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า ประหยัดทรัพย์สินของทางราชการและปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นมาจากการดำเนินงานของชุมชน ตลอดจนเพื่อให้ข้อสังเกต ข้อคิดเห็นและหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป กรมการศาสนาได้จัดทำแบบติดตาม และรายงานผล ดังนี้

1. การติดตามประเมินผลในระดับจังหวัด

กระบวนการจัดทำรายงาน และการติดตามประเมินผลระดับจังหวัดให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดรายงานเป็นรายจังหวัด ตามแบบรายงานผลของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร่วมกับสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด (แบบหมู่บ้านรักษาศีลห้า 1) และนำส่งรายงานกรมการศาสนา โดยสรุปผลจากการประเมินผลเบื้องต้นคิดเป็นผลสัมฤทธิ์ที่เปอร์เซ็นต์ของจังหวัด ส่วนระยะเวลาและความถี่ในการรายงานผล ขอให้รายงานผล

การดำเนินงานแจ้งกรมการศาสนา ทุก 15 วัน และสรุปเป็นรายเดือน/ รายปี โดยการประเมินผล “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ที่ผ่านเกณฑ์เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร โครงการ ฯ ระดับจังหวัด

2. การติดตามประเมินผลในระดับหมู่บ้าน

กระบวนการจัดทำรายงาน และการติดตามประเมินผลระดับหมู่บ้านให้ดำเนินการภายใน ทุก 15 วัน ซึ่งจะมีการประเมินผลโดยคณะทำงาน โครงการ ฯ ประจำหมู่บ้าน ขอความร่วมมือให้ ผู้ใหญ่บ้านที่สมัครเข้าร่วมโครงการ ฯ เป็นผู้จัดทำรายงานเป็นรายหมู่บ้าน ตามแบบรายงานผลของ หมู่บ้าน (แบบหมู่บ้านรักษาศีลห้า 2) โดยมีนักวิชาการวัฒนธรรมประจำอำเภอคอยให้การดูแลอย่าง ใกล้ชิดและนำส่งรายงานไปยังจังหวัด โดยให้รายงานเกี่ยวกับ การดำเนินการเชิญชวนไปแล้ว กี่ครอบครัว กี่ครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการ ฯ จำนวนครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์กี่ครอบครัว กี่คน ผลการประเมินผลเบื้องต้น คิดเป็นกึ่งเปอร์เซ็นต์ของหมู่บ้านส่วนระยะเวลาและความถี่ในการ รายงานผล ขอให้รายงาน ผลการดำเนินงานแจ้งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุก 15 วัน และสรุป เป็นรายเดือน/ รายปี และรายงานเจ้าอาวาส ในฐานะประธานคณะทำงาน โครงการ ฯ ประจำหมู่บ้าน เพื่อรายงานเจ้าคณะจังหวัดเพื่อทราบ

ขอความร่วมมือผู้ใหญ่บ้านและคณะทำงานประจำหมู่บ้านประเมินผลครอบครัว ที่ผ่านเกณฑ์ “ครอบครัวรักษาศีล 5” พร้อมกันนี้ให้มีการสำรวจความพึงพอใจของสมาชิกครอบครัว รักษาศีล 5 ตามแบบหมู่บ้านรักษาศีลห้า 4 รวบรวมส่งสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ

ประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับต่อสังคมและประเทศชาติ

1. เป็นการใช้จ่ายเงินทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชนทำให้วัด เป็นแหล่งบ่มเพาะความดี สามารถธำรงรักษาความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาและ วัฒนธรรมอันดีงามของไทย

2. ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ภาคสื่อมวลชน มีความตระหนักในการมีส่วนร่วมสร้างสังคมสันติสุข โดยการณรงค์ให้ทุกคน รักษาศีล 5

3. เกิดการบูรณาการความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนบทบาทภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการสร้างเสริมความดี ในทุกหมู่บ้านทุกครอบครัว ทุกโรงเรียน

4. เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในชุมชน ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีปรองดอง สมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน

5. ทำให้มีหมู่บ้านรักษาศีลห้า เป็นศูนย์รวมคนดีของสังคม เป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศ และทั่วโลก เป็นการเผยแพร่ชื่อเสียง ทั้งระดับชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ ส่งผลให้คนในชุมชน รู้คุณค่าของศาสนาด้วยการปฏิบัติ

6. เป็นการสร้างประเทศไทยให้มีความเข้มแข็ง ปลอดภัยจากภัยที่บ่อนทำลายชาติ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สุขทางตรงต่อประชาชนในชุมชนและเกิดประโยชน์ทางอ้อมต่อการพัฒนาประเทศ

7. เป็นโครงการที่เป็นพื้นฐานของทุกชีวิตชาวพุทธที่ต้องการความสุขที่แท้จริง และยังเป็นการสร้างความผูกพันอันดีระหว่างคนในชาติ ก่อเกิดความปรองดอง สามานันท์ สามัคคี และความมั่นคงของประเทศชาติ

ประโยชน์และคุณค่าต่อประชาชน

1. ประชาชนในจังหวัดมีความตระหนักที่จะนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตามแนวทาง “หมู่บ้านรักษาศีล 5”
2. ประชาชนในจังหวัดทุกสาขาอาชีพสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความสามัคคี เกื้อกูลซึ่งกันและกัน
3. ได้ประกอบศาสนกิจที่มีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมเป็นการสร้างบุญสร้างกุศล เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นมงคลของชีวิต
4. ได้ฝึกจิตให้ไม่หวั่นไหวกับสรรเสริญ-นินทา, สุข-ทุกข์, ลาภ-เสื่อมลาภ, ยศ-เสื่อมยศ ทำให้จิตไม่เศร้าโศก ไม่มัวหมอง มีจิตที่อัมเิบส่องใส สามารถเข้าถึงพระนิพพาน ได้พบความสุขที่แท้จริง
5. ได้ฝึกวินัยในตัวเองให้รู้จักระวังตัว ควบคุมตัว วางตัวได้เหมาะสมปฏิบัติตามระเบียบวินัยของหมู่คณะ
6. ได้พัฒนาคุณภาพชีวิต คือ รู้จักใช้ชีวิตตามบทบัญญัติของศีลห้า รู้จักพัฒนาตัวเองให้มีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ
7. ได้ผ่อนคลายความเครียดต่าง ๆ จากความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อพระรัตนตรัยปฏิบัติตนตามหลักของ ศีลห้า เป็นการพักผ่อนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้มีความสุขในชีวิต

ตารางที่ 1 กิจกรรมการดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนการปฏิบัติภารกิจส่งเสริมการรักษาศีล 5 (กรมการศาสนา, 2557)

ที่	กิจกรรม	การดำเนินงาน		
		ดำเนินการ	อยู่ระหว่าง	ยังไม่

	แล้ว	ดำเนินการ	ดำเนินการ
1. ตั้งคณะทำงาน ฯ ระดับอำเภอ ร่วมคัดกรองหมู่บ้านเป้าหมายจัดลำดับความพร้อมของหมู่บ้านเป้าหมายที่จะเป็นต้นแบบเรียงลำดับส่ง กรมการศาสนาเพื่อประชาสัมพันธ์และให้ คสช. เยี่ยมชมหมู่บ้านรักษาศีล 5	√		
2. จัดตั้งทีมประเมินระดับหมู่บ้าน-อำเภอรักษาศีล 5	√		
3. จัดตั้งทีมนิเทศ/ ติดตามงาน ระดับอำเภอออกไปชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนในครัวเรือน	√		
4. ตั้งคณะทำงาน ฯ ประจำหมู่บ้าน	√		
5. ตั้งทีมงานผู้ทรงคุณวุฒิ ทีมผู้นำตามธรรมชาติ ทีมผู้ใหญ่บ้าน เป็นแกนนำเข้าถึงชาวบ้าน ทีมประเมินครอบครัวรักษาศีล 5	√		
6. ประชาสัมพันธ์กระตุ้นคนในอำเภอ/ หมู่บ้าน	√		
7. จัดทำแผนปฏิบัติการระดับหมู่บ้านและให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของหมู่บ้านนั้น ๆ	√		
8. ประเมินครอบครัวรักษาศีล 5 ในแต่ละหมู่บ้าน		√	
9. ประเมินความพึงพอใจ/ ความสุขมวลรวมของชุมชนตามกิจกรรมที่จัด			√
แผนส่งเสริมการรักษาศีล 5			
10. รายงานผลระดับหมู่บ้าน แบบหมู่บ้านรักษาศีล 5	√		
11. ให้ผู้นำตามธรรมชาติออกไปสร้างความคุ้นเคยให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ แก่ชุมชนอย่างเอื้ออาทรเกิดความผูกพัน		√	
12. เชิญชวนผู้ปกครองพาลูกเข้าวัดทำบุญตักบาตรในทุกวันอาทิตย์ หรือวันพระ		√	
13. จัดให้นักเรียนสวดมนต์/ นั่งสมาธิปฏิบัติธรรมในโรงเรียน หรือวัดให้นักเรียนไปเชิญชวนพ่อแม่มาร่วมรักษาศีล 5		√	
14. มีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะทั้งหมู่บ้าน			√

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	กิจกรรม	การดำเนินงาน		
		ดำเนินการแล้ว	อยู่ระหว่างดำเนินการ	ยังไม่ดำเนินการ

15. มีการสมათานรักษาศีล 5 ตลอดพรรษา	√	
16. มีเทศนาธรรมเรื่องศีล 5 ตามเสียงตามสายทุกเย็น	√	
17. มีการปฏิบัติตนลดละเลิกอบายมุขในหมู่บ้าน	√	
18. ลงชื่อในแผ่นผ้าร่วมรักษาศีล 5 ทั้งหมู่บ้าน		√
19. ในงานบวชหรืองานศพ ไม่เลี้ยงสุรา	√	
20. สอดแทรกเรื่องศีล 5 ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	√	
21. ส่งเสริมคนในชุมชนให้มีอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน ในชุมชนมีการถ่ายทอดความรู้ในอาชีพ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น	√	
22. มีการตั้งกลุ่มอาชีพเสริมหรือกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นในชุมชน เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่คนในชุมชนได้มีรายได้เสริม มีโอกาสพบปะกัน พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในเรื่องต่าง ๆ ดูแลกันภายในชุมชนอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข	√	
23. ในโรงเรียนของชุมชนมีการรักษาศีล 5 มีการสวดมนต์ สมათานศีล 5 และกล่าวนำแสดงตนเป็นพุทธมามกะ หน้าเสาธงทุกวัน หลังเคารพธงชาติ	√	
24. จัดตั้งชมรมรักษาศีล 5 ในโรงเรียน	√	
25. จัดให้มีการปฏิบัติธรรมใน โรงเรียน/ ในศาลากลางหมู่บ้าน ในวันอาทิตย์/ วันธรรมสวนะ	√	
26. ให้มีการตักบาตรทุกเช้าวันพุธในโรงเรียน		√
27. ให้มีต้นไม้สอนธรรมะ (ติดป้ายหลักธรรมคำสอน ทางศาสนา) ตามต้นไม้ ในหมู่บ้าน/ วัด/ สถานศึกษา	√	
28. ให้นักเรียนเดินรณรงค์ให้รักษาศีล 5 ทั้งชุมชน	√	
29. จัดกิจกรรมให้ผู้เฒ่าสอนหลานเกี่ยวกับภูมิปัญญา		√
30. จัดกิจกรรมธรรมวันละคำให้เยาวชนสืบค้นหลักคำสอน ทางศาสนาและนำมาเผยแพร่ผ่านเสียงตามสาย ของโรงเรียน/ วัด		√

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	กิจกรรม	การดำเนินงาน		
		ดำเนินการ แล้ว	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ	ยังไม่ ดำเนินการ

31. ให้ผู้นำชุมชน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ พระสงฆ์ ได้มีโอกาสพูดคุยถาม
ทุกข์สุขซึ่งกันและกัน ตักเตือนและเฝ้าระวังสิ่งไม่ดี
ไม่งามที่อาจจะเกิดขึ้นในชุมชนเคารพในระบบอาวุโส
ในชุมชน √
32. จัดวันถ่ายทอดภูมิปัญญาจากปราชญ์ของชุมชนที่สามารถ
ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ผู้เด็กและเยาวชน
และประชาชนในหมู่บ้าน √
33. จัดกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ อาทิ
ทำความสะอาดถนนภายในหมู่บ้าน/ โรงเรียน ส่งเสริม
คนในชุมชนมีจิตสาธารณะมีความกระตือรือร้นเสียสละ
ต่อส่วนรวม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน √
34. ให้มีการเทศนาธรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกในเรื่องความรักชาติ
ศาสนา กษัตริย์ ส่งเสริมให้มีการสืบทอดรักษาไว้ซึ่งประเพณี
วัฒนธรรมที่ดีงาม √

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระบำรุง ปญญาพล (โพธิ์ศรี) (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝัง
คุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษา
1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยี
สยาม เขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม
และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร
โดยจำแนกตาม เพศอายุระดับชั้นปีที่เรียน อาชีพของปกครอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง
และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา
คุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร
เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม โดยดำเนินการ
เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ที่กำลังศึกษาระดับ
ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 280 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่
ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในแต่ละปัจจัย ผลการวิเคราะห์ที่ได้ คือ ปัจจัยภายใน พบว่า
นักศึกษาเป็นผู้มีความเมตตาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับคุณธรรมในด้านอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ความ
ซื่อสัตย์ ้ความอดทน มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ ความมีวินัย และเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุด แต่ก็อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ในขณะที่ปัจจัยภายนอก พบว่า สถาบันศาสนาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อ

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมสูงสุด รองลงมา ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางครอบครัวของนักศึกษา สภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมต่ำที่สุด การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สำหรับผลจากการวิเคราะห์ถึงแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพครอบครัว ด้านสภาพครอบครัวของนักศึกษา 1) สมาชิกในครอบครัวต้องรู้จักรักสามัคคีกันมีการทานอาหารร่วมกันและมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดในทุกปัญหา 2) บิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว 3) บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองต้องประพฤติปฏิบัติเป็นต้นแบบที่ดีแก่บุตรหลาน ด้านสภาพแวดล้อมด้านสถานศึกษา 1) สถานศึกษาควรจัดให้ครู-อาจารย์นักศึกษารวมถึงผู้ปกครองของนักศึกษาเป็นเครือข่ายคุณธรรม และมีการร่วมกันทำกิจกรรมอย่างเป็นกัลยาณมิตร 2) ครู-อาจารย์ควรประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่นักศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม 1) สมาชิกในชุมชนต้องมีความรัก สามัคคีกัน และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมที่นักศึกษาสามารถเขาไปมีส่วนร่วมได้ 2) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมและจัดโครงการเข้าค่ายส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักศึกษา สถาบันศาสนา 1) วัดควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้นักศึกษาเขาไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา รวมถึงการสร้างบรรยากาศไม่เหน็ดเหนื่อย 2) พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา

อมร อำไพรุ่งเรือง (2555) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษา 1) เพื่อศึกษาหลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานครที่มีต่อศีล 5 3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร

วิธีการศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร และการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพุทธศาสนิกชนที่อาศัย อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร อายุมากกว่า 13 ปี จำนวน 487 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) หลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ก็คือ เจตนารมณ์ที่มุ่งให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน รู้จักเอาใจเข้ามาใส่ใจเรา นอกจากนั้นยังครอบคลุมถึงการจัดระบบโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม และสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังมีเจตนารมณ์ที่จะครอบคลุมให้สามารถแก้ไขปัญหาสังคมยุคใหม่

ได้ทั้งหมด ดังนั้น เจตนารมณ์ของการรักษาศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ไม่เพียงแต่จะแก้ไข ปัญหาเรื่องการละเมิดกันระหว่างบุคคลกับบุคคลแบบตรงไปตรงมาเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึง ปัญหาที่กว้างขึ้น ดังได้กล่าวข้างต้น 2) ทุกปัจจัยไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัย เขตที่อาศัย และลักษณะสภาพแวดล้อมที่อาศัย ในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลต่อระดับทัศนคติที่มีต่อศีล 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) พุทธศาสนิกชนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ละเมิดศีล 5 โดยการ มาสัตว์ หยิบเงินพ่อแม่ ไปใช้ โดยไม่บอกกล่าว มีเพศสัมพันธ์กับคู่อริของตนก่อนแต่งงาน โกหกพ่อแม่ และดื่มเครื่องดื่มผสม แอลกอฮอล์ ดื่มสุรา และ ดื่มเบียร์ ไวน์ ส่วนพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ส่วนใหญ่รักษาศีล อย่างเข้มงวดในบางโอกาส (เช่น เมื่อเข้าอบรมกรรมฐาน) และส่วนใหญ่รักษาศีลข้อ 5 รองลงมา รักษาศีลข้อ 3 ข้อ 1 ข้อ 5 และ ข้อ 4 ตามลำดับ ที่เป็นส่วนน้อยที่ไม่เคยรักษาศีล 5 เลย และส่วนใหญ่ เห็นว่าสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล 5 และพบว่าสถานที่ ที่มีผลมากที่สุด คือ ที่วัด รองลงมา คือ ที่บ้าน ที่ทำงานตามลำดับ 4) ทุกปัจจัยไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัย เขตที่อาศัย ลักษณะสภาพแวดล้อมที่อาศัย ในเขตกรุงเทพมหานคร และทัศนคติต่อการรักษาและล่วงละเมิดศีล 5 พบว่า มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและล่วงละเมิดศีล 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ > ระดับ 0.05

อธิษฐาน พุทธศิลป์ศักดิ์กุล (2548) ได้ศึกษาเรื่องการรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัย แรงงาน กรณีศึกษาเขตสวนหลวงกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในวัยแรงงาน 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทางการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในวัยแรงงานในปีจจัยส่วนบุคคล 3) เสนอการแนะแนวทาง การแก้ไข ปัญหาสังคม เพื่อปรับปรุงการรักษาตามศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ พุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน อายุระหว่าง 15-60 ปี จำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถาม

เปรียบเทียบมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง มีการรักษาศีล ข้อ 1 เว้นจากการฆาตกรรม ศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ 3 เว้นจากการประทุพผิตินกาม และศีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัยในระดับมากที่สุด ส่วน การรักษาศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดปด

อยู่ในระดับมาก โดยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับ

การรักษาศีล 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น คือ อายุสถานภาพสมรส อาชีพ

รายได้ ไม่ มีความสัมพันธ์ กับการรักษาศีล 5 ดังนั้น หากองค การ หน วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อย

และผู ที่สนใจต้องการศึกษาเรื่องการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงานต อยไป อาจจะศึกษาวิจัยในเขต หรือ หน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้รับ และควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อจะได้ ข ้อมูลในเชิงลึกต อยไป

วิไลพร อุ นเจ อย อย อย (2554) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปไซ อยในชีวิตประจำวันของผู บริหาร และสมาชิกองค การบริหารส วนตำบล ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปไซ อยในชีวิตประจำวันของผู บริหารและสมาชิกสภาองค การบริหารส วนตำบล ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปไซ อยในชีวิตประจำวันของผู บริหารและสมาชิกสภาองค การบริหารส วนตำบล ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ที่มีสำนักงาน อบต. เพศ ตำแหน่ง ง วาระดำรงตำแหน่ง ง อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต อยเดือน และเคยบวชเป นภิกษุ สามเณร หรือบวชชีพราหมณ ถือศีลอุโบสถในพระพุทธศาสนาแตกต างกัน 3) เพื่อศึกษาป ัญหา แนวทางการแก อย

และแนวทางส งเสริมการนำศีล 5 ไปไซ อยในชีวิตประจำวันของผู บริหารและสมาชิกสภาองค การบริหารส วนตำบล ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ประชากรที่ไซ อยในการศึกษาคั้งนี้ เป นผู บริหาร

และสมาชิกองค การบริหารส วนตำบลในอำเภอตะพานหินจังหวัดพิจิตรทั้งหมด 200 คน เครื่องมือ

ที่ไซ อยในการวิจัยคั้งนี้ เป นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว อย 1) ผู บริหารและสมาชิกสภาองค การบริหารส วนตำบล อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตรมีพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปไซ อยในชีวิตประจำวันโดยรวมอยู ในระดับมาก 2) ผู บริหารและสมาชิกสภาองค การบริหารส วนตำบล อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตรที่มีเพศ ตำแหน่ง ง อายุ เคยบวชเป นภิกษุ สามเณร หรือบวช ชีพราหมณ ถือศีลอุโบสถในพระพุทธศาสนาแตกต างกัน มีระดับพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปไซ อยในชีวิตประจำวันไม่ แตกต าง

กันอย างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู บริหารและสมาชิกสภาองค การบริหารส วนตำบล

อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ที่ปฏิบัติงานอยู่สำนักงานอบต. ระดับการศึกษา รายได้
เดือน แยกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหา แนวทางการแก้ไข และ แนวทางส่งเสริม การนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ได้แก่ ส่งเสริมให้กินเจ หรือมังสวิวัติเพื่อสุขภาพมากขึ้น ครอบครัวยุคใหม่ใส่ใจ

และส่งเสริมคุณภาพชีวิตตั้งแต่ยังเด็ก ๆ ปลุกจิตสำนึกให้นึกถึงปัญหาที่จะตามมาและ รณรงค์

เรื่องการแต่งกายสุภาพแบบไทย รักนวลสงวนตัวเข้ มงวดเรื่องวัฒนธรรมภาษา และปลูกฝัง

ให้ประชาชนซื้อสัตย์ รณรงค์ให้ ความรู้ เรื่องพิษภัยของการดื่มสุรายาเสพติด

บุญหนา จิมนั่ง และคณะ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการรักษาศีลห้าของเด็กเยาวชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของเด็กเยาวชน ตำบลโคกสีอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่จูงใจและปัจจัยเสริมที่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของเด็กเยาวชน ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กเยาวชนตำบลโคกสีที่มีอายุระหว่าง 13-25 ปี จาก 8 หมู่บ้าน จำนวน 300 คน ได้ผลการศึกษา 1) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 พบว่า เด็กเยาวชนตำบลโคกสีประพฤติผิดศีลข้อ 1 เคยมี 1 ศัสด์ว 1 เลี้ยง ร้อยละ 36.00 เคยมี 1 ศัสด์ว 1 ปี ร้อยละ 32.40 ประพฤติผิดศีลข้อ 2 เคยหิบบเงินพ 1 โดยผลการ ร้อยละ 50.00

เคยขี้มเงินเพื่อนไม่ คื่น ร้อยละ 39.00 เคยหิบบของคนอื่นโดยยังไม่อนุญาต ร้อยละ 30.00

ประพฤดิ

ผิดศีลข้อ 3 เคยไปเที่ยว (ชู้สาว) กับคนที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยา ร้อยละ 35.30 เคยมี

เพศสัมพันธ์

กับคนที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยา ร้อยละ 12.30 ประพฤติผิดศีลข้อ 4 เคยพูดโกหก ร้อยละ 96.00

ประพฤดิผิดศีลข้อ 5 เคยสูบบุหรี่ ดื่มเหล้าหรือเบียร์ ร้อยละ 46.30 มีคะแนนพฤติกรรม การรักษา

ศีลรวมทุกข้อ ในระดับน้อย อยละ 54.00 ที่เหลือเป นระดับปานกลาง อยละ 46.00 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 17.79 จากคะแนนต่ำสุด สูงสุด 24 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของเด็กเยาวชนตำบลโคกสีพบ เด็กเยาวชนอยู่ในหมู บ นต างกัน เพศต่างกัน การเรียนหนังสือต างกัน รายได ต่างกัน มีพฤติกรรมรักษาศีลแตกต างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส วนเด็กเยาวชนอายุต่างกัน สถานภาพสมรสต างกัน จบการศึกษาค างกัน มีอาชีพต างกัน มีระยะทางห างจากวัดต างกัน มีพฤติกรรมรักษาศีลไม แตกต่างกันอย างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 3) ป จจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมรักษาศีล พบว า พฤติกรรมรักษาศีลหาของเด็กเยาวชนมีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5 ทุกข อในเชิงบวก มีป จจัยเอื้อบางตัวได้แก่ การปฏิบัติและร วมกิจกรรมทางศาสนาของเด็กเยาวชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรักษาศีล 5 เชิงลบ แสดงว า เด็กเยาวชนที่มีการรักษาศีลข อใด จะมีผลต อพฤติกรรมรักษาศีลข ออื่น ๆ ค วย แต่ เด็กเยาวชนที่มีการปฏิบัติและร วมกิจกรรมทางศาสนามากไม มีผลต อพฤติกรรมรักษาศีล

พระมหามันัส ทับประมง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความรู้และพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ และสถาบันการศึกษา 3) เพื่อทราบปัญหาและข้อเสนอแนะในการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม โดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติทุกชั้นปี ในจังหวัดมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความรู้เกี่ยวกับศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ศีล ข้อ 5 ห้ามเสพของมีนเมา ระดับ 2 ข้อ คือ ศีลข้อ 4 ห้ามพูดเท็จ และศีลข้อ 2 ห้ามลักทรัพย์ และระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ ศีลข้อ 3 ห้ามประพฤตินอกใจ และศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยระดับความรู้ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ศีลข้อ 5 ห้ามเสพของมีนเมา ศีลข้อ 4 ห้ามพูดเท็จ ศีลข้อ 2 ห้ามลักทรัพย์ ศีลข้อ 3 ห้ามประพฤตินอกใจ และศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ 2) พฤติกรรมรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ถึงจะล่วงละเมิด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อไม่เคย 3 ข้อ คือ ศีลข้อ 5 ไม่เสพของมีนเมา ศีลข้อที่ 2 ไม่ลักทรัพย์ และศีลข้อที่ 4 ไม่พูดเท็จ และระดับนาน ๆ ครั้ง 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 3 ไม่ประพฤตินอกใจ และระดับบ่อย 1 ข้อ คือ ศีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมรักษาศีลจากมากไปหาน้อย ดังนี้

คีลข้อ 5 ไม่เสพของมีนเมา คีลข้อที่ 2 ไม่ลักทรัพย์ คีลข้อที่ 4 ไม่พูดเท็จ คีลข้อ 3 ไม่ประพฤตินิโคต
 ในกาม คีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ 3) เปรียบเทียบความรู้สึกเกี่ยวกับคีล 5 ระหว่างเพศและสถาบัน พบว่า
 ระหว่างเพศมีความรู้เกี่ยวกับคีล 5 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือไม่
 แตกต่างกัน และระหว่างกลุ่มสถาบัน ทั้ง 4 กลุ่ม มีความรู้เกี่ยวกับคีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักศึกษาพยาบาลศรีมหาสารคาม และนักศึกษาศาสนาการพลศึกษา
 มหาสารคาม มีความรู้เกี่ยวกับคีล 5 มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนักศึกษา
 ราชภัฏมหาสารคาม 4) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาคีล 5 ระหว่างเพศ และสถาบัน พบว่า
 ระหว่างเพศมีพฤติกรรมรักษาคีล 5 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 หรือไม่แตกต่างกัน ส่วนระหว่างกลุ่มสถาบัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 กล่าวคือ นักศึกษาพยาบาลศรีมหาสารคาม และนักศึกษาศาสนาการพลศึกษา มหาสารคาม
 มีพฤติกรรมรักษาคีล 5 มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนักศึกษา
 ราชภัฏมหาสารคาม 5) การวิเคราะห์ปัญหาแลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมรักษา
 คีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับความรู้
 และพฤติกรรมรักษาคีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับ
 ค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ในบางครั้งต้องนำสัตว์มาเป็นอาหาร บางครั้งพูดเท็จบ้าง
 ในบางเวลา บางเรื่องก็ไม่สมควรพูดเลยจำเป็นต้องโกหกเพื่อไม่ให้ผู้ฟังเกิดความไม่สบายใจ
 ยังไม่เข้าใจการปฏิบัติตามหลักคีล 5 อย่างชัดเจน ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สม่ำเสมอ ข้อจำกัด
 ในด้านเวลา และขาดความอดทนขาดสติ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมรักษาคีล 5
 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้ ควรมีการเผยแพร่หลักธรรม
 ทางศาสนา ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับคีล ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักษาคีล 5
 อย่างสม่ำเสมอ และคีล 5 บางข้อควรมีรายละเอียดที่ลดหย่อนบ้าง

เสกสันต ศิริวรรณ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ความศรัทธาในคีล 5 ที่มีต การปฏิบัติตน
 ของวัยรุ่น น โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของความศรัทธาในคีล 5 และระดับของการ
 ปฏิบัติตนของวัยรุ่น น 2) เพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่างความศรัทธาในคีล 5 ที่มีต การ
 ปฏิบัติตนของวัยรุ่น น
 กลุ่มตัวอย่าง งที่ใช่ ในการศึกษา นคว ครั้งนี้เป นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนเทพศิรินทร์
 ที่ใด มาจากการสุ มอย าง ย จากประชากร ไค กลุ่มตัวอย่าง ง จำนวน 500 คน
 เครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษาเป นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีระดับความ
 ศรัทธาในคีล 5 ทุกข อและ โดยรวมอย ในระดับมีความศรัทธาที่ชัดเจน นักเรียนมีการปฏิบัติตน

ในหลักของศีล 5 อยู่ ในระดับการปฏิบัติตน ค อนุช งามมากเมื่อพิจารณา ส วนระดับการปฏิบัติตนในศีล 5 เป ็นรายช ่อ พบว ่านักเรียนมีการปฏิบัติตนในศีลข้อ 1 และศีลข้อ 4 อยู่ ในระดับปานกลาง ส วนการปฏิบัติตนในศีลช ่อที่ 2 ช ่อที่ 3 และข้อที่ 5 อยู่ ในระดับค ่อนช งามมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อ

การปฏิบัติตนของวัยรุ่น ่นโดยรวมพบว ่า มีค ่าสหสัมพันธ์ เท ่ากับ 0.013 ซึ่งความสัมพันธ์ ่าดงกล ่าวไม ่ามีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณารายช ่าน พบว ่าความศรัทธาในศีลช ่อ 1 ่ากับการปฏิบัติตนในศีลช ่อ 1 มีค ่าสหสัมพันธ์ ่าในทางบวก เท ่ากับ 0.133 อย ่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ความศรัทธาในศีลช ่อที่ 2 ช ่อที่ 3 ่ากับการปฏิบัติตนในศีลช ่อที่ 2 ช ่อที่ 3 มีค ่าความสัมพันธ์ ่ากัน

อย ่างไม ่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ส ่าวนความศรัทธาในศีลช ่อที่ 4 ่ากับการปฏิบัติตนในศีลข้อที่ 4 มีค่าความสัมพันธ์ ่าในทิศทางบวกเท่ากับ 0.089 อย ่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความศรัทธา

ในศีลข้อที่ 5 ่ากับการปฏิบัติตนในศีลช ่อที่ 5 มีค ่าความสัมพันธ์กันในทิศทางลบเท ่ากับ - 0.107

อย ่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประสงค์ ทองประะ, ทวีศักดิ์ ทองทิพย์, บรรจง โสดาดี และนายธนู ศรีทอง (2547)

ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความรู้และแนวทางแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม

ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตจังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) เพื่อศึกษาสาเหตุของการขาดคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 433 คน ซึ่งเป็นครู-อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครอง ที่สังกัดสถาบันอุดมศึกษาในเขตจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 8 แห่ง โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และผลการวิจัย 1) สภาพปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาจากข้อคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 20 ข้อ พบว่า นักศึกษาขาดคุณธรรมจริยธรรม ทุกข้อ เรียงอันดับความสำคัญของสภาพปัญหาจากมากไปหาน้อยโดยใช้ค่าร้อยละ ดังนี้ ใช้จ่ายสุรุษสุร่าย ร้อยละ 81.30 เที่ยวกลางคืน หรือสถานเริงรมย์ ร้อยละ 81.06 การเสพสิ่งเสพคดีให้โทษ

ร้อยละ 78.75 เทียบตรีศตร ร้อยละ 77.14 ประพฤติผิดทางกามารมณ์ในทำนองชู้สาว ร้อยละ 77.14
 ขาดความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ร้อยละ 77.00 ไม่เคารพกฎระเบียบวินัยของสังคม ร้อยละ 75.52
 ขาดเหตุผล ร้อยละ 75.00 ขาดความขยัน หมั่นเพียร ร้อยละ 74.83 ขาดความละเอียดต่อความชั่ว
 ไม่เกรงกลัวต่อบาป ร้อยละ 73.90 ขาดความเคารพนับถือผู้ใหญ่ ร้อยละ 73.44 ขาดความรับผิดชอบ
 ร้อยละ 73.28 ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ 72.98 ขาดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพื่อพัฒนาตนเอง
 ร้อยละ 70.67 ขาดความอดทน ร้อยละ 70.67 ก่อความรำคาญผู้อื่น ร้อยละ 70.44 ขาดความสามัคคี
 ร้อยละ 69.67 มั่วสุมคบเพื่อชั่ว ร้อยละ 69.05 เล่นการพนัน ร้อยละ 67.67 ขาดความกตัญญูรู้คุณ
 ร้อยละ 67.20 และขาดคุณธรรมจริยธรรมข้ออื่น ๆ อีก สรุปเรียงอันดับความสำคัญ
 จากมากไปหาน้อย ดังนี้ นินทาว่าร้ายผู้อื่น พุดโกหก มีจิตใจไม่หนักแน่น จิตใจรวนเร หูเบา
 ประมาดในการดำเนินชีวิต ขาดความรักความเมตตาต่อกัน ไม่รู้จักประมาณตนเอง ไม่รู้จัก
 ในการบริโภค ทำร้ายร่างกายผู้อื่น 2) สาเหตุของการขาดคุณธรรมจริยธรรม พบว่า เกิดจากสาเหตุ
 หลายประการ สรุปได้ 2 สาเหตุ คือ สาเหตุภายในและสาเหตุภายนอก สาเหตุภายในคือ สาเหตุ
 จากตัวนักศึกษา ได้แก่ ขาดความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ขาดจิตสำนึกที่ดีมีความเห็นที่ผิด
 ชอบสนุกชอบสบายแก่ได้ ขาดสติพิจารณาเหตุผล ขาดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต มีค่านิยม
 ที่ไม่ถูกต้อง มีจิตใจหยาบกระด้าง ชอบเที่ยว ไม่ยอมรับฟังคำแนะนำ ขาดความตระหนักในหน้าที่
 อยากรู้อยากเห็นอยากทดลอง นิยมความรุนแรง ขาดความรู้เรื่องกฎระเบียบวินัยของสังคม มีนิสัย
 มัง่าย เห็นแก่ตัว ชอบอวดความยิ่งใหญ่ ไม่เห็นโทษของการเที่ยวกลางคืน มีนิสัยเกียจคร้าน
 ไม่เห็นโทษของการเที่ยวเตร่เตร่ขาดการวางแผนชีวิตที่ดี ไม่เห็นความสำคัญของการให้
 ถือตนเป็นใหญ่ ไม่เห็นโทษของการเกียจคร้าน สภาพจิตใจอ่อนแอ ขาดความรู้เรื่องกรรม
 ขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เคารพนับถือผู้ใหญ่ ไม่เห็นโทษของการพนัน สาเหตุภายนอก คือ
 สาเหตุภายนอกตัวนักศึกษา ได้แก่ ขาดการอบรมแนะนำที่ถูกต้อง ขาดแบบอย่างที่ดี
 ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว กระทำตามเพื่อน การเปลี่ยนแปลงทางระบบเศรษฐกิจ สังคมแ
 ละวัฒนธรรมภาวะเศรษฐกิจบีบคั้น เลียนแบบพฤติกรรมทางสื่อมวลชนและสังคมที่ไม่ดี
 มีสถานเริงรมย์เปิดบริการมาก สภาพแวดล้อมช่วยและชักนำ เพื่อให้เพื่อนและสังคมยอมรับ
 ผู้ถือกฎระเบียบวินัยทางสังคมปฏิบัติหย่อนยาน ผู้ใหญ่ไม่ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี
 ขาดการปลูกฝังในสิ่งที่ดีงาม ความด้อยในฐานะอาชีพและสังคม สถานศึกษาไม่เอื้อต่อการศึกษา
 3) แนวทางแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมของนักศึกษา พบว่าแนวทางแก้ปัญหาสรุปได้เป็น
 2 แนวทาง คือ การแก้ปัญหาโดยตัวนักศึกษาเอง และการแก้ปัญหาโดยบุคคลหรือหน่วยงาน
 ภายนอก การแก้ปัญหาโดยตัวนักศึกษาเอง ได้แก่ นักศึกษาจะต้องมีจิตสำนึกที่ดี สนใจใฝ่เรียนรู้

และนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต จะต้องไม่ประมาท พร้อมทั้งจะรับฟังเหตุผล ปรับตัวให้เหมาะสมกับการเป็นนักศึกษา และปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ส่วนการแก้ปัญหา โดยบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก ได้แก่ ครอบครัว ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา พระสงฆ์ และผู้ใหญ่ในสังคมที่จะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้คำปรึกษาแนะนำ ในสิ่งที่ถูกต้อง ให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ โรงเรียนและสถานศึกษาจะต้องปรับปรุงหลักสูตร โดยบรรจุเนื้อหาวิชา คุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น นิมนต์พระภิกษุมาช่วยสอน อบรมให้ความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ด้านการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับ เนื้อหาวิชาหลักและจะต้องนำพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลรายวิชาด้วย โรงเรียนอาจจัดเรียนนอกสถานที่ ใ้วัดเป็นศูนย์ เรียนรู้ โรงเรียน และวัดควรร่วมกันจัด โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง สื่อมวลชนต้องนำเสนอ ข้อมูล หรือเผยแพร่ข่าวสารด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เหมาะสมกับเยาวชน สุดท้ายรัฐจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง โดยกำหนด เป็นนโยบายหลักของชาติและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแก่หน่วยงานต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

พรณรงค์ สิงห์ สำราญ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง เจตคติของนักศกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ที่มี คุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม วัดดูประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเจตคติของนักศกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความมีน้ำใจ ความประหยัด ความสุภาพ ความสะอาด และ ความสามัคคีและความรับผิดชอบ อสังคม 2) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักศกษา วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำแนกตามเพศคณะ และระดับชั้นปี กลุ่มตัวอย่าง นักศกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพในระดับปริญญาตรีภาคการศึกษาที่ 1

การศกษา 2551 จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ผลการวิจัยพบ 1) เจตคติของนักศกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มี คุณธรรมจริยธรรม วินัย ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความประหยัด ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี

และความรับผิดชอบ อสังคม โดยรวมอยู่ ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบ เจตคติของนักศกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มี คุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบ อสังคม พบ นักศกษา

ที่มีเพศ กันมีระดับเจตคติ อ ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ และ ความสะอาด

แตกต □ ำกั นอย □ ำงมีนัยสำคั ญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศั กษาที่ศั กษาในชั้นป □ ที่ต □ ำกั นมีระดับ

เจตคติต □ อด □ ำนวินัย ต □ ำนความมีน้ำใจ และต □ ำนความประหยั ดแตกต □ ำกั นอย □ ำงมีนัยสำคั ญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ณั กั สวเมธากุล (2554) ได้ศั กษาเรื่ อง การศั กษาเจตคติของนักศั กษาศต □ ำการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา: กรณีศั กษา นักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ วิทยาเขตรังสิต วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศั กษา ระดับเจตคติของนักศั กษาศต □ ำการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา: กรณีศั กษา นักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ วิทยาเขตรังสิต 2) เพื่อศั กษาเปรียบเทียบเจตคติของนักศั กษา ต □ ำการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา: กรณีศั กษา นักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ วิทยาเขตรังสิตจำแนกตามป □ ัจจัยส □ ำวนบุคคล โดยรวบรวมข้อมูลจากครูนักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ วิทยาเขตรังสิต จำนวน 377 คน ด้วยแบบสอบถาม แบบประมาณค่า ผลการศั กษาพบว่าระดับเจตคติพบว่า 1) จำแนกตามเบญจศีล พบว่านักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ มีเจตคติโดยรวมเบญจศีลที่ 5 ด้าน ในเชิงลบ ($\bar{X} = 2.32$) และในแต่ละด้านพบว่านักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ มีเจตคติด้านการทำลายชีวิต ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$) และมีเจตคติเชิงลบในด้านการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ ($\bar{X} = 2.01$) ด้านการประพฤติผิดทางเพศ ($\bar{X} = 2.20$) ด้านการพูดโกหก ($\bar{X} = 2.13$) และด้านการเว้นจากคั มสุราและสิ่งเสพติด ($\bar{X} = 2.32$) 2) จำแนกตามเบญจธรรม พบว่า นักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ มีเจตคติโดยรวมเบญจธรรม ทั้ง 5 ด้าน ในระดับปานกลาง 3.49 ในแต่ละด้านพบว่านักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ มีเจตคติเชิงบวกในด้านความรัก ($\bar{X} = 3.98$) และการรู้ตัวทั ำพร้อม ($\bar{X} = 3.85$) และมีเจตคติปานกลางในด้านการหาเลี้ยงชีพชอบ ด้านการสำรวมควบคุมตน และด้านการรักษาความสัตย์ ($\bar{X} = 0.56, 0.72$ และ 0.48) การเปรียบเทียบเจตคติ พบว่า

เจตคติต่อเบญจศีลนักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ ที่มีเพศ ผลการศั กษา และรายได้ ต่อเดือนแตกต่า งกัน มีเจตคติต่อเบญจธรรมโดยรวมทั้ง 5 ด้านแตกต่า งกัน เปรียบเทียบเป็นรายได้พบว่า 1) ด้านการทำลายชีวิต นักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ ที่มีเพศและผลการศั กษาแตกต่า งกัน มีเจตคติต่อการทำลายชีวิต แตกต่า งกัน 2) ด้านการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้นักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ ที่มีเพศ ผลการศั กษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่า งกัน มีเจตคติต่อการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้แตกต่า งกัน 3) ด้านการประพฤติผิดทางเพศ นักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ ที่มีเพศ อายุ และผลการศั กษาแตกต่า งกัน มีเจตคติต่อการประพฤติผิดทางเพศแตกต่า งกัน 4) ด้านการพูดโกหก นักศั กษามหาวิทยาลัยกรุงเท พ ที่มีเพศอายุผลการศั กษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่า งกันมีเจตคติ

ต่อการพูดโกหกแตกต่างกัน และ 5) ด้านการเว้น จากดื่มสุราและสิ่งเสพติด นักศึกษามหาวิทยาลัย
 กรุงเทพฯที่มีเพศ คณะที่ศึกษาผลการศึกษาและรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน

มีเจตคติต่อการเว้นจากดื่มสุรา และสิ่งเสพติดแตกต่างกัน เจตคติต่อเบญจธรรม นักศึกษา
 มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือน
 แตกต่างกัน มีเจตคติต่อเบญจธรรม ไม่แตกต่างกัน และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีเจตคติต่อเบญจ
 ธรรม โดยรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน เปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านความรัก นักศึกษา
 มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ ที่มีคณะที่ศึกษา แตกต่างกัน มีเจตคติต่อความรักแตกต่างกัน
 2) ด้านการหาเลี้ยงชีพชอบ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ ที่มีเพศ และผลการศึกษาแตกต่างกัน
 มีเจตคติต่อการหาเลี้ยงชีพชอบแตกต่างกัน 3) ด้านการสำรวมควบคุมตน นักศึกษามหาวิทยาลัย
 กรุงเทพฯ ที่มีคณะ ที่ศึกษาและผลการศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการควบคุมตนแตกต่างกัน
 4) ด้านการรักษา ความสัตย์นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา
 ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการรักษาความสัตย์ ไม่แตกต่างกัน
 และ 5) ด้านการรู้ตัวทั่วพร้อมนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา
 ผลการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการรู้ตัวทั่วพร้อม ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาฟัน 5 ของประชาชน ในหมู่บ้านรักษาฟัน 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในหมู่บ้านรักษาฟัน 5 นำร่อง อำเภอเมือง สระแก้ว ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 8 ตำบล ได้แก่ 1) หมู่ที่ 5 ตำบลสระแก้ว 2) หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านแก่ง 3) หมู่ที่ 8 ตำบลศาลาลำดวน 4) หมู่ที่ 6 ตำบลโคกปี่ฆ้อง 5) หมู่ที่ 15 ตำบลปางสีดา 6) หมู่ที่ 13 ตำบลท่าเกษม 7) หมู่ที่ 4 ตำบลสระขวัญ และ 8) หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบอน รวมทั้งสิ้น 4,494 คน (ที่ทำการปกครองจังหวัดสระแก้ว, 2557)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในหมู่บ้านรักษาฟัน 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 8 ตำบล ได้แก่ 1) หมู่ที่ 5 ตำบลสระแก้ว 2) หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านแก่ง 3) หมู่ที่ 8 ตำบลศาลาลำดวน 4) หมู่ที่ 6 ตำบลโคกปี่ฆ้อง 5) หมู่ที่ 15 ตำบลปางสีดา 6) หมู่ที่ 13 ตำบลท่าเกษม 7) หมู่ที่ 4 ตำบลสระขวัญ และ 8) หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบอน จำนวน 400 คน

ผู้วิจัยทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีการของ Yamane (1973)

ที่ความคลาดเคลื่อน ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05

มีรายละเอียดดังนี้

กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

E แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่ยอมรับได้

(Sampling error) ในที่นี้กำหนดให้ไม่เกิน 0.05

การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= 4,494 \\ &= \frac{4,494}{1 + 4,494(0.05)^2} \\ &= 400 \end{aligned}$$

2. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (Two-stage sampling) เป็นกระบวนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรซึ่งดำเนินการสุ่มตั้งแต่ 2 ขั้นตอน เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน โดยขั้นตอนแรกทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยใช้หมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่องเป็นตัวจัดชั้นภูมิ (Strata) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

$$\text{ขนาดตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน} = \frac{\text{ประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน} \times \text{กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด}}{\text{ประชากรทั้งหมด}}$$

กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5”
จำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่บ้านนำร่อง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ตำบลสระแก้ว หมู่ที่ 5 บ้านเนินสะอาด	325	29
ตำบลบ้านแก้ง หมู่ที่ 12 บ้านดง	625	56
ตำบลศาลาลำดวน หมู่ที่ 8 บ้านคลองสำวาง	673	60
ตำบลโคกปี่ฆ้อง หมู่ที่ 6 บ้านด่านสูงเนิน	575	51
ตำบลท่าแขก หมู่ที่ 15 บ้านปางสีดา	483	43

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หมู่บ้านนำร่อง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ตำบลท่าเกษม หมู่ที่ 13 บ้านใหม่ไทยพัฒนา	480	43
ตำบลสระขวัญ หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งพลวง	647	57
ตำบลหนองบอน หมู่ที่ 8 บ้านหนองบอน	686	61
รวม	4,494	400

สำหรับขั้นตอนที่ 2 จะทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับสลากรายชื่อราษฎรของหมู่บ้านนำร่องแต่ละหมู่ตามจำนวนที่ระบุในตารางที่ 2 โดยใช้บัญชีรายชื่อจากสำนักทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว เป็นกรอบในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling frame)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อการศึกษาการรักษาศีลของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวน 5 ข้อ โดยลักษณะคำถามเป็นตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อมูลการทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ได้แก่ สถานที่รักษาศีล ความถี่ในการรักษาศีล และวิธีการรักษาศีล

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ได้แก่ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินอกใจไม่ประพฤติผิด ไม่เสพของมึนเมา เพื่อวัดพฤติกรรมของ กลุ่มตัวอย่างในการรักษาศีล 5 โดยมุ่งหวังให้ชีวิตของคนสอดคล้องกับสังคมอภิบาลที่ดีได้ (Good social governance) หมายถึง สังคมที่เป็นสุข ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

ศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์	จำนวน 3 ข้อ
ศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์	จำนวน 4 ข้อ
ศีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจไม่ประพฤติผิด	จำนวน 3 ข้อ
ศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดปด	จำนวน 7 ข้อ
ศีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มเครื่องมึนเมา	จำนวน 4 ข้อ
รวมทั้งหมด	จำนวน 21 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนรายข้อดังนี้

คะแนน 2	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ
คะแนน 1	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง
คะแนน 0	หมายถึง	ไม่มีพฤติกรรมดังกล่าว

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง การรักษาศีล 5 ของประชาชน ในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถาม ว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบข้อมูลการรักษาศีล 5 แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

3.1 อาจารย์ชิตพล ชัยมะคัน อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3 พระครูศรีรัตนสรกิจ เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดสระแก้ว

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่า ข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการหรือไม่อย่างไร ถ้ามีความสอดคล้องผู้เชี่ยวชาญจะให้ค่าเป็น “+1” แต่หากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อคำถามนั้น ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการจะให้ค่าเป็น “-1” และในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจในข้อคำถามนั้นว่า มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์ปฏิบัติการหรือไม่จะให้ค่าเป็น “0” หลังจากนั้นจึงนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) รายข้อคำถามตามสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง
 $\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดเกณฑ์การยอมรับค่าสัมประสิทธิ์ IOC คือ ข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรง คือ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถ้าหากข้อคำถามใดมีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ถือว่าข้อคำถามนั้น ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา จำเป็นต้องตัดข้อคำถามนั้นออกไปหรือทำการปรับปรุง ข้อคำถามนั้นใหม่ ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ IOC รายข้อสามารถพิจารณาได้จากภาคผนวกท้ายเล่ม

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเขาฉกรรจ์ จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเท่ากับ .870 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้แจงเหตุผลของการทำวิจัยและการกรอกแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ ตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบ โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ปราศจากการระบุชื่อบุคคลผู้ให้ข้อมูลแต่ประการใด
2. ข้อมูลที่กรอกให้ตอบตามความจริง ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ ข้อมูลที่ได้จะนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไป จำนวน 400 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์จำนวน 400 ชุด คิดเห็น 100 เปอร์เซ็นต์
4. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ตอนที่ 3

พฤติกรรมกรรมการรักษา 5 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านรักษา 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วย ความถี่ และร้อยละ

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการรักษา 5 ได้แก่ สถานที่รักษา ความถี่ในการรักษา และวิธีการรักษา ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วย ความถี่ และร้อยละ

3. ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการรักษา 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษา 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการรักษา 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษา 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว โดยใช้สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) ได้แก่ t-test และ One-way ANOVA พร้อมทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการ Schffee's

เกณฑ์การแปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอัตรากำหนด} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{2-0}{3} \\ &= 0.66 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ย 1.33-2.00 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการรักษา 5 ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 0.67-1.32 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการรักษา 5 ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 0.0-0.66 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการรักษา 5 ในระดับน้อย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการรักษาสีด 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสีด 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาสีด 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสีด 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้วและเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาสีด 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสีด 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาสีด 5

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์พฤติกรรม การรักษาสีด 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสีด 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	154	38.50
หญิง	246	61.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 และเพศชาย จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	88	22.00
31-40 ปี	60	15.00
41-50 ปี	72	18.00
51 ปีขึ้นไป	180	45.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมา คือ อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ส่วนอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย/ เจ้าของกิจการห้างร้าน/ พนักงานบริษัทเอกชน	15	3.75
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	8	2.00
แม่บ้าน	14	3.50
รับจ้าง	149	37.25
อื่น ๆ อาทิ เกษตรกรรม/ นักเรียน/ นักศึกษา	214	53.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพอื่น ๆ อาทิ เกษตรกรรม/ นักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 ส่วนอาชีพที่มีจำนวน น้อยที่สุด คือ อาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 รองลงมา คือ อาชีพแม่บ้าน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	58	14.50
ประถมศึกษา	212	53.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	14.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	30	7.50
อนุปริญญา/ ปวส.	12	3.00
ปริญญาตรีขึ้นไป	32	8.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 รองลงมา คือ ไม่ได้เรียน จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.50 ส่วนระดับการศึกษาที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อนุปริญญา/ ปวส. จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 รองลงมา คือ ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้เฉลี่ย/ เดือน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ย/ เดือน	-	-
น้อยกว่า 10,001 บาท	184	46.00
10,001-15,000 บาท	164	41.00
15,001-20,000 บาท	28	7.00
มากกว่า 20,000 บาท	24	6.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 10,001 บาท จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมา คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 รองลงมาคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000

บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาศีล 5

เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ในการรักษาศีล 5 ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานที่ในการรักษาศีล 5

สถานที่ในการรักษาศีล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
ที่วัด	400	100.00
ที่บ้าน	400	100.00
ที่ทำงาน	354	88.50
อื่น ๆ อาทิ สถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น	75	18.80

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสถานที่ในการรักษาศีล คือ ที่วัด จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีจำนวนเท่ากับ ที่บ้าน จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ ที่ทำงาน จำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 88.50 และจำนวนน้อยที่สุดคือ ที่อื่น ๆ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความถี่ในการรักษาศีล 5

ความถี่ในการรักษาศีล 5	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	20	5.00
สัปดาห์ละครั้ง	38	9.50
ทุกวันพระ	123	30.75
ทุกวันพระใหญ่ (วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา)	219	54.75

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความถี่ในการรักษาศีล 5 คือ ทุกวันพระใหญ่ (วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา)

จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 รองลงมา คือ ทุกวันพระ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 และจำนวนน้อยที่สุด คือ ทุกวัน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 รองลงมา คือ สัปดาห์ละครั้ง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับศีลข้อที่รักษา

ศีลข้อที่รักษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
ข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์	252	63.00
ข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์	379	94.80
ข้อ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจในกาม	395	98.80
ข้อ 4 เว้นจากการพูดปด	338	84.50
ข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย	328	82.00
รักษาทุกข้อ	352	88.00

จากตารางที่ 10 พบว่าส่วนใหญ่รักษาศีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจในกาม จำนวน 395 คน คิดเป็นร้อยละ 98.80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา คือ ข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ จำนวน 379 คน คิดเป็นร้อยละ 94.80 และจำนวนที่น้อยที่สุด คือ ข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ปรากฏผลดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการรักษาสี 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสี 5
นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้วในภาพรวม

พฤติกรรมรักษาสี 5 ของประชาชน ในหมู่บ้านรักษาสี 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว	ระดับพฤติกรรม			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. สีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์	1.49	0.40	มาก	4
2. สีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์	1.55	0.36	มาก	2
3. สีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤตินอกกาม	1.57	0.34	มาก	1
4. สีลข้อ 4 เว้นจากการพูดปด	1.41	0.41	มาก	5
5. สีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย	1.50	0.38	มาก	3
รวม	1.49	0.37	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่าพฤติกรรมรักษาสี 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสี 5
นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.49$, $SD = 0.37$)
เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

การรักษาสีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤตินอกกาม มีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก
($\bar{X} = 1.57$, $SD = 0.34$) รองลงมาคือ การรักษาสีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ($\bar{X} = 1.55$, $SD = 0.36$)
และด้านที่มีระดับพฤติกรรมมาเป็นลำดับสุดท้าย คือ การรักษาสีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด
($\bar{X} = 1.41$, $SD = 0.41$) รองลงมา คือ การรักษาสีลข้อที่ 1 การเว้นจากการฆ่าสัตว์ ($\bar{X} = 1.49$,
 $SD = 0.40$) โดยมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการรักษา
 ศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
 ด้านศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์

ด้านศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์	ระดับพฤติกรรม				$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	ไม่มี พฤติกรรม	แสดง พฤติกรรม เป็นบางครั้ง	แสดง พฤติกรรม เป็นประจำ					
1. ท่านละเว้นจากการทำลายชีวิต มนุษย์และสัตว์	0 (0.00)	194 (48.50)	206 (51.50)		1.52	0.50	มาก	1
2. ท่านละเว้นจากการประทุษร้าย ร่างกายและจิตใจของมนุษย์ และสัตว์	0 (0.00)	208 (52.00)	192 (48.00)		1.48	0.50	มาก	2
3. ท่านละเว้นจากการเบียดเบียน มนุษย์และสัตว์	0 (0.00)	212 (53.00)	188 (47.00)		1.47	0.50	มาก	3
		รวม			1.49	0.40	มาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5
 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์อยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X} = 1.49$, $SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ท่านละเว้นจากการทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์มีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก
 ($\bar{X} = 1.52$, $SD = 0.50$) รองลงมา คือ ท่านละเว้นจากการประทุษร้ายร่างกายและจิตใจของมนุษย์
 และสัตว์ ($\bar{X} = 1.48$, $SD = 0.50$) และข้อที่มีระดับพฤติกรรมมาเป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านละเว้น
 จากการเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์ ($\bar{X} = 1.47$, $SD = 0.50$) ตามลำดับ โดยทุกข้อมีระดับพฤติกรรม
 อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการรักษา
 คีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาคีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
 ด้านคีลข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์

คีลข้อที่ 2 เว้นจาก การลักทรัพย์	ระดับพฤติกรรม				$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	ไม่มี พฤติกรรม	แสดง พฤติกรรม เป็น บางครั้ง	แสดง พฤติกรรม เป็นประจำ					
1. ท่านละเว้นจากการนำสิ่งของ ของผู้อื่นมาเป็นของตน	0 (0.00)	78 (19.50)	322 (80.50)	1.81	0.40	มาก	1	
2. ท่านละเว้นจากการนำสิ่ง ที่เป็นสาธารณสมบัติมาเป็น ของตน	0 (0.00)	210 (52.50)	190 (47.50)	1.48	0.50	มาก	2	
3. ท่านละเว้นจากการฉ้อโกง ผู้อื่น	0 (0.00)	210 (52.50)	190 (47.50)	1.48	0.50	มาก	2	
4. ท่านละเว้นจากการฉกฉวย ทรัพย์สินของผู้อื่น	0 (0.00)	216 (54.00)	184 (46.00)	1.46	0.50	มาก	3	
รวม				1.55	0.36	มาก		

จากตารางที่ 13 พบว่า พฤติกรรมรักษาคีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาคีล 5
 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านคีลข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์อยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X} = 1.55$, $SD = 0.36$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ท่านละเว้นจากการนำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนมีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก
 ($\bar{X} = 1.81$, $SD = 0.40$) รองลงมาคือท่านละเว้นจากการนำสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติมาเป็นของตน
 ($\bar{X} = 1.48$, $SD = 0.50$) มีระดับพฤติกรรมเท่ากับ ท่านละเว้นจากการฉ้อโกงผู้อื่น ($\bar{X} = 1.48$,
 $SD = 0.50$) และข้อที่มีระดับพฤติกรรมมาเป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านละเว้นจากการฉกฉวยทรัพย์สิน
 ของผู้อื่น ($\bar{X} = 1.46$, $SD = 0.50$) ตามลำดับ โดยทุกข้อมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจ

ศีลข้อที่ 3 เว้นจาก การประพฤตินอกใจ	ระดับพฤติกรรม						
	ไม่มี พฤติกรรม	แสดง พฤติกรรม เป็นบางครั้ง	แสดง พฤติกรรม เป็นประจำ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านซื่อสัตย์ต่อคู่รักหรือ คู่สมรสของท่าน	0 (0.00)	102 (25.50)	298 (74.50)	1.75	0.44	มาก	1
2. ท่านละเว้นการร่วมประเวณี กับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รักหรือคู่สมรส ของท่าน	0 (0.00)	210 (52.50)	190 (47.50)	1.48	0.50	มาก	3
3. ท่านหลีกเลี่ยงที่จะเป็นชู้ ทางกายหรือใจกับผู้อื่นที่ไม่ใช่ คู่รักหรือคู่สมรสของท่าน	0 (0.00)	200 (50.00)	200 (50.00)	1.50	0.50	มาก	2
				รวม	1.57	0.34	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.57$, $SD = 0.34$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ ดังนี้

ท่านซื่อสัตย์ต่อคู่รักหรือคู่สมรสของท่านมีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 1.75$, $SD = 0.44$) รองลงมา คือ ท่านหลีกเลี่ยงที่จะเป็นชู้ทางกายหรือใจกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รักหรือคู่สมรสของท่าน ($\bar{X} = 1.50$, $SD = 0.50$) และข้อที่มีระดับพฤติกรรมมาเป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านละเว้นการร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รักหรือคู่สมรสของท่าน ($\bar{X} = 1.48$, $SD = 0.50$) โดยทุกข้อมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด

ศีลข้อที่ 4 เว้นจาก การพูดปด	ระดับพฤติกรรม						
	ไม่มี พฤติกรรม	แสดง พฤติกรรม เป็นบางครั้ง	แสดง พฤติกรรม เป็นประจำ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านไม่พูดหยาบคาย	0 (0.00)	234 (58.50)	166 (41.50)	1.42	0.49	มาก	2
2. ท่านไม่พูดโกหก	0 (0.00)	242 (60.50)	158 (39.50)	1.40	0.49	มาก	3
3. ท่านเป็นคนรักษาคำสัตย์/ คำสัญญา	0 (0.00)	234 (58.50)	166 (41.50)	1.42	0.49	มาก	2
4. ท่านมักจะพูดจาไพเราะ เพื่อถนอมน้ำใจคู่สนทนาอยู่เสมอ	0 (0.00)	194 (48.50)	206 (51.50)	1.52	0.50	มาก	1
5. ท่านไม่พูดส่อเสียด นินทา	0 (0.00)	250 (62.50)	150 (37.50)	1.38	0.48	มาก	5
6. ท่านไม่พูดเพื่อเจือ ไร้สาระ	0 (0.00)	240 (60.00)	160 (40.00)	1.40	0.49	มาก	3
7. ท่านมักจะใช้วาจาเพื่อสร้าง ความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่ หมู่คณะ หรือ บุคคลรอบข้าง เสมอ	0 (0.00)	246 (61.50)	154 (38.50)	1.39	0.49	มาก	4
		รวม		1.41	0.41	มาก	

จากตารางที่ 15 พบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.41$, $SD = 0.41$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ ดังนี้

ท่านมักจะพูดจาไพเราะ เพื่อถนอมน้ำใจคู่สนทนาอยู่เสมอ มีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 1.52$, $SD = 0.50$) รองลงมา คือ ท่านไม่พูดหยาบคาย ($\bar{X} = 1.42$, $SD = 0.49$) มีระดับพฤติกรรมเท่ากับ ท่านเป็นคนรักษาคำสัตย์/ คำสัญญา ($\bar{X} = 1.42$, $SD = 0.49$) และข้อที่มีระดับ

พฤติกรรมมาเป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านไม่พูดต่อเสียด นินทา ($\bar{X} = 1.38$, $SD = 0.48$) รองลงมา คือ ท่านมักจะใช้วาจาเพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่หมู่คณะหรือบุคคลรอบข้างเสมอ ($\bar{X} = 1.39$, $SD = 0.49$) โดยทุกข้อมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมกรรศึกษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราของมีนเมา

ศีลข้อที่ 5 เว้นจาก การดื่มสุราของมีนเมา	ระดับพฤติกรรม				$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	ไม่มี พฤติกรรม	แสดง พฤติกรรม เป็นบางครั้ง	แสดง พฤติกรรม เป็นประจำ					
1. ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพ ของมีนเมา	0 (0.00)	184 (46.00)	216 (54.00)	1.54	0.50	มาก	2	
2. ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพ ของมีนเมากันขาดสติ	0 (0.00)	222 (55.50)	178 (44.50)	1.45	0.50	มาก	3	
3. ท่านมักจะไม่ได้ดื่มสุราหรือ ของมีนเมาในวันพระ หรือวันสำคัญทางศาสนา	0 (0.00)	230 (57.50)	170 (42.50)	1.43	0.49	มาก	4	
4. ท่าน ลด ละ เลิกเล่นการพนัน	0 (0.00)	162 (40.50)	238 (59.50)	1.60	0.49	มาก	1	
				รวม	1.50	0.38	มาก	

จากตารางที่ 16 พบว่า พฤติกรรมกรรศึกษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านศีลข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราของมีนเมา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.50$, $SD = 0.38$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ท่าน ลด ละ เลิกเล่นการพนันมีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 1.60$, $SD = 0.49$) รองลงมา คือ ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมีนเมา ($\bar{X} = 1.54$, $SD = 0.50$) และข้อที่มีระดับพฤติกรรมมาเป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านมักจะไม่ได้ดื่มสุราหรือของมีนเมาในวันพระ หรือวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 1.43$, $SD = 0.50$) รองลงมา คือ ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมีนเมากันขาดสติ ($\bar{X} = 1.45$, $SD = 0.50$) โดยทุกข้อมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีเพศต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5 แตกต่างกัน

ตารางที่ 17 จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ชาย	154	1.44	0.36	-2.270*	0.02
หญิง	246	1.52	0.37		
รวม	400				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05

จากตารางที่ 17 แสดงผลการผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของ ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีเพศต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ยอมรับ สมมติฐานสมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีอายุต่างกัน จะมีพฤติกรรม รักษาศีล 5 แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง จำแนกตามอายุ

กลุ่มอายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ต่ำกว่า 30 ปี	88	1.55	0.37
2. 31-40 ปี	60	1.27	0.25
3. 41-50 ปี	72	1.28	0.21
4. 51 ปีขึ้นไป	180	1.62	0.38
รวม	400	1.49	0.37

จากตารางที่ 18 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชน ในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีระดับพฤติกรรมรักษาศีล 5 สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ ($\bar{X} = 1.62, SD = 0.38$) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ ต่ำกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 1.55, SD = 0.37$), กลุ่มอายุ 41-50 ปี ($\bar{X} = 1.28, SD = 0.21$) ตามลำดับ ในทางตรงข้าม ประชาชนในกลุ่มอายุ 31-40 ปี กลับมีระดับพฤติกรรมรักษาศีล 5 น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ กลุ่มอายุอื่น ๆ ($\bar{X} = 1.27, SD = 0.25$)

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	9.629	3	3.210	28.359**	0.00
ภายในกลุ่ม	44.821	396	0.113		
รวม	54.451	399			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01

จากตารางที่ 19 แสดงผลการผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีอายุต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 ขอมรับสมมติฐานการวิจัยเมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของ Schffee's ผลปรากฏดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบรายกลุ่ม จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีการของ Schffee's

อายุ	อายุ			
	ต่ำกว่า 30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
	1.55	1.27	1.28	1.62
1. ต่ำกว่า 30 ปี	1.55	-	0.28*	0.07
2. 31-40 ปี	1.27	-	0.01	-0.35*
3. 41-50 ปี	1.28		-	-0.34*
4. 51 ปีขึ้นไป	1.62			-

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05

จากตารางที่ 20 แสดงผลการเปรียบเทียบรายกลุ่ม จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีการของ Schffee's พบความแตกต่าง 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 อายุต่ำกว่า 30 ปี กับ อายุ 31-40 ปี หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกับประชาชนที่อายุ 31-40 ปี โดยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 มากกว่าประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี

กลุ่มที่ 2 อายุต่ำกว่า 30 ปี กับ อายุ 41-50 ปี หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกับประชาชนที่อายุ 41-50 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี

กลุ่มที่ 3 อายุ 31-40 ปี กับ อายุ 51 ปีขึ้นไป หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกับประชาชนที่อายุ 51 ปีขึ้นไป โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป

กลุ่มที่ 4 อายุ 41-50 ปี กับ อายุ 51 ปีขึ้นไป หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกับประชาชนที่อายุ 51 ปีขึ้นไป โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง ที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกัน

ตารางที่ 21 จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมการรักษาสีด 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษา สีด 5 นำร่อง จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ไม่ได้เรียนหนังสือ	58	1.42	0.35
2. ประถมศึกษา	212	1.45	0.37
3. มัธยมศึกษาตอนต้น	56	1.38	0.33
4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	30	1.75	0.29
5. อนุปริญญา/ ปวส.	12	1.94	0.06
6. ปริญญาตรีขึ้นไป	32	1.66	0.36
รวม	400	1.49	0.37

จากตารางที่ 21 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรม การรักษาสีด 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษา สีด 5 นำร่อง จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านรักษา สีด 5 นำร่อง ที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ ปวส. มีระดับพฤติกรรม การรักษาสีด 5 สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ ($\bar{X} = 1.94$, $SD = 0.06$) รองลงมา คือ ประชาชนที่จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ($\bar{X} = 1.75$, $SD = 0.29$), ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{X} = 1.66$, $SD = 0.36$), ประถมศึกษา ($\bar{X} = 1.45$, $SD = 0.37$), ไม่ได้เรียนหนังสือ ($\bar{X} = 1.42$, $SD = 0.35$) ตามลำดับ ในทางตรงข้ามประชาชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลับมีระดับพฤติกรรมการรักษาสีด 5 น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ ($\bar{X} = 1.38$, $SD = 0.33$)

ตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาสีด 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสีด 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.744	5	1.349	11.139**	0.00
ภายในกลุ่ม	47.707	394	0.121		
รวม	54.451	399			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01

จากตารางที่ 22 แสดงผลการผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาสีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษาโดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง ที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ยอมรับสมมติฐานการวิจัยเมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของ Schffee's ผลปรากฏดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการของ Schffee's

การศึกษา	$\bar{X}$	การศึกษา					
		ไม่ได้เรียน	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา ตอนต้น	มัธยม ศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญาตรี ขึ้นไป
		1.42	1.45	1.38	1.75	1.94	1.66
1. ไม่ได้เรียน	1.42	-	-0.03	0.04	-0.33*	-0.53*	-0.24
2. ประถมศึกษา	1.45		-	0.08	-0.30*	-0.49*	-0.21
3. มัธยมศึกษา ตอนต้น	1.38			-	-0.37*	-0.57*	-0.28*
4. มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	1.75				-	-0.20	0.09
5. อนุปริญญา/ ปวส.	1.94					-	-0.28
6. ปริญญาตรีขึ้นไป	1.66						-

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05

จากตารางที่ 23 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการของ Schffee's พบความแตกต่าง 7 คู่ คือ

คู่ที่ 1 ไม่ได้เรียนกับการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ ปวช. หมายความว่า ประชาชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกับประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ ปวช. โดยพบว่าประชาชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 น้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ ปวช.

ตารางที่ 24 จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษา ศีล 5 นำร่อง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. ค้าขาย/ เจ้าของกิจการ/ ร้านค้า/ พนักงานบริษัทเอกชน	54	1.70	0.36
2. ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	1.71	0.38
3. แม่บ้าน	148	1.42	0.34
4. รับจ้าง/ เกษตรกรรม/ นักเรียน/ นักศึกษา	182	1.47	0.37
รวม	400	1.49	0.37

จากตารางที่ 24 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษา ศีล 5 นำร่อง จำแนกตามอาชีพพบว่า ประชาชน ในหมู่บ้านรักษา ศีล 5 นำร่อง ที่มีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจมีระดับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ ($\bar{X} = 1.71$, $SD = 0.38$) รองลงมา คือ ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขาย/ เจ้าของกิจการ/ ร้านค้า/ พนักงานบริษัทเอกชน ($\bar{X} = 1.70$, $SD = 0.36$) รับจ้าง/ เกษตรกรรม/ นักเรียน/ นักศึกษา ($\bar{X} = 1.47$, $SD = 0.37$) ตามลำดับ ในทางตรงข้ามประชาชนที่มีอาชีพแม่บ้าน กลับมีระดับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ($\bar{X} = 1.42$, $SD = 0.34$)

ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้าน รักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.533	4	.133	.976**	.000
ภายในกลุ่ม	53.918	395	.137		
รวม	54.451	399			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01

จากตารางที่ 25 แสดงผลการผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาสีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง ที่มีอาชีพต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาสีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ยอมรับสมมติฐานการวิจัยเมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของ Schffee's ผลปรากฏดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธีการของ Schffee's

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		ค้าขาย/ เจ้าของกิจการ ร้านค้า/ พนักงาน เอกชน/ บริษัท	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	แม่บ้าน	รับจ้าง/ เกษตรกรรวม/ นักเรียน/ นักศึกษา
		1.70	1.71	1.42	1.47
1. ค้าขาย/ เจ้าของกิจการ ร้านค้าพนักงาน บริษัทเอกชน	1.70	-	-0.01	0.28*	0.23*
2. ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	1.71		-	0.29*	0.24
3. แม่บ้าน	1.42			-	-0.05
4. รับจ้าง/ เกษตรกรรม/ นักเรียน/ นักศึกษา	1.47				-

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05

จากตารางที่ 26 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามอาชีพ ด้วยวิธีการของ Schffee's พบความแตกต่าง 3 คู่ คือ

คู่ที่ 1 อาชีพค้าขาย/ เจ้าของกิจการห้างร้าน/ พนักงานเอกชน/ บริษัท กับ อาชีพแม่บ้าน หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ เจ้าของกิจการห้างร้าน/ พนักงานเอกชน/ บริษัท มีพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกับ ประชาชนที่มีอาชีพแม่บ้าน โดยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ เจ้าของกิจการห้างร้าน/ พนักงานบริษัทเอกชน มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพแม่บ้าน

กลุ่มที่ 2 อาชีพค้าขาย/ เจ้าของกิจการห้างร้าน/ พนักงานเอกชน/บริษัทกับ อาชีพรับจ้าง/ เกษตรกรรม/ นักเรียน/ นักศึกษา หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ เจ้าของกิจการห้างร้าน/ พนักงานเอกชน/ บริษัท มีพฤติกรรมการศึกษา 5 แตกต่างกับ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/ เจ้าของกิจการห้างร้าน/ พนักงานบริษัทเอกชน มีระดับ พฤติกรรมการศึกษา 5 มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง/ เกษตรกรรม/ นักเรียน/ นักศึกษา

กลุ่มที่ 3 อาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ กับ อาชีพแม่บ้าน หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมการศึกษา 5 แตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพแม่บ้าน โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีระดับพฤติกรรมการศึกษา 5 น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพแม่บ้าน

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาศีล 5 แตกต่างกัน

ตารางที่ 27 จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. น้อยกว่า 10,001 บาท	184	1.56	0.38
2. 10,001-15,000 บาท	164	1.37	0.32
3. 15,001-20,000 บาท	28	1.62	0.39
4. มากกว่า 20,000 บาท	24	1.60	0.39
รวม	400	1.49	0.37

จากตารางที่ 27 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง จำแนกตามรายได้รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มีระดับ พฤติกรรมรักษาศีล 5 สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ ($\bar{X} = 1.62, SD = 0.39$) รองลงมา คือ ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาท ($\bar{X} = 1.60, SD = 0.39$) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,001 บาท ($\bar{X} = 1.56, SD = 0.38$) ตามลำดับ ในทางตรงข้าม ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 10,001-15,000 บาท กลับมีระดับพฤติกรรม การรักษาศีล 5 น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอื่น ๆ ($\bar{X} = 1.37, SD = 0.32$)

ตารางที่ 28 ผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาสีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสีล 5
นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.936	3	1.312	10.286**	0.00
ภายในกลุ่ม	50.514	396	0.128		
รวม	54.451	399			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01

จากตารางที่ 28 แสดงผลการผลการเปรียบเทียบ พฤติกรรมการรักษาสีล 5
ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายได้
เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า
ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาสีล 5
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ขอมรับสมมติฐานการวิจัยเมื่อพบความแตกต่างจึงทำ
การเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีการของ Schffee's ผลปรากฏดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้วยวิธีการของ Schffee's

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	$\bar{X}$	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			
		น้อยกว่า 10,001 บาท	10,001-15,000 บาท	15,001-20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
		1.56	1.37	1.62	1.60
1. น้อยกว่า 10,001 บาท	1.56	-	0.19*	-0.06	-0.04
2. 10,001-15,000 บาท	1.37		-	-0.25*	-0.23*
3. 15,001-20,000 บาท	1.62			-	0.02
4. มากกว่า 20,000 บาท	1.60				-

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05

จากตารางที่ 29 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ด้วยวิธีการของ Schffee's พบความแตกต่าง 3 คู่ คือ

กลุ่มที่ 1 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,001 บาท กับ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,001 บาท มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกับประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท โดยพบว่า ประชาชนที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,001 บาท มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 มากกว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท

กลุ่มที่ 2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท กับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกับประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท โดยพบว่า ประชาชนที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท

กลุ่มที่ 3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท กับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาท หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกับประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาท โดยพบว่า ประชาชนที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีระดับพฤติกรรมการรักษาสีล 5 น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาท

ตารางที่ 30 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง ที่มีเพศต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย
2. ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง ที่มีอายุต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย
3. ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง ที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย
4. ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง ที่มีอาชีพต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย
5. ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาสีล 5 แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

จากตารางที่ 30 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษา
ศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ย
ต่อเดือน แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
ถือเป็นการยอมรับสมมติฐานการวิจัยทุกข้อ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประชากรกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่องในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลได้เต็มจำนวน คิดเป็นร้อยละร้อย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ตลอดจนการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential statistics) ได้แก่ t-test และ One-way ANOVA อีกทั้งทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Schffee's โดยสามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอาชีพอื่น ๆ อาทิ เกษตรกรรม/นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด ส่วนใหญ่มีรายได้ น้อยกว่า 10,001 บาท จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาศีล 5

เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ในการรักษาศีล 5 พบว่าส่วนใหญ่ มีสถานที่ในการรักษาศีล คือ ที่วัด จำนวน 400 คน

คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีจำนวนเท่ากับ ที่บ้าน จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด ส่วนใหญ่มีความถี่ในการรักษาสิล 5 คือ ทุกวันพระใหญ่ (วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา) จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนใหญ่รักษาสิล ข้อ 3 เว้นจากการประพาศิผิตในกาม จำนวน 395 คน คิดเป็นร้อยละ 98.80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรักษาสิล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นในการศึกษาระดับพฤติกรรมกรรักษาสิล 5 ของประชาชน ในหมู่บ้านรักษาสิล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้วพบว่าพฤติกรรมกรรักษาสิล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.49, SD = 0.37$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การรักษาสิลข้อ 3 เว้นจากการประพาศิผิตในกาม มีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรกรองลงมาคือ การรักษาสิลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ และด้านที่มีระดับพฤติกรรม มาเป็นลำดับสุดท้าย คือ การรักษาสิลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปรองลงมา คือ การรักษาสิลข้อที่ 1 การเว้นจากการฆ่าสัตว์ โดยมีระดับพฤติกรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีข้อค้นพบของแต่ละด้าน ดังนี้

1. สิลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์พบว่า พฤติกรรมกรรักษาสิล 5 ของประชาชนในหมู่บ้าน รักษาสิล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้วอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.49, SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ท่านละเว้นจากการทำงานชีวิตมนุษย์และสัตว์มีระดับพฤติกรรมมา เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ท่านละเว้นจากการประทุษร้ายร่างกาย และจิตใจของมนุษย์ และสัตว์ และข้อที่มีระดับพฤติกรรมมา เป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านละเว้นจากการเบียดเบียนมนุษย์ และสัตว์ ตามลำดับ โดยทุกข้อมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. สิลข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์พบว่า พฤติกรรมกรรักษาสิล 5 ของประชาชน ในหมู่บ้านรักษาสิล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านสิลข้อที่ 2 เว้นจาก การลักทรัพย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.55, SD = 0.36$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ท่านละเว้น จากการนำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนมีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือท่านละเว้น จากการนำสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติมาเป็นของตนมีระดับพฤติกรรมเท่ากับ ท่านละเว้นจากการฉ้อโกง ผู้อื่น และข้อที่มีระดับพฤติกรรมมา เป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านละเว้นจากการฉกฉวยทรัพย์สิน ของผู้อื่นตามลำดับ โดยทุกข้อมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. สิลข้อที่ 3 เว้นจากการประพาศิผิตในกามพบว่า พฤติกรรมกรรักษาสิล 5 ของประชาชน ในหมู่บ้านรักษาสิล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านสิลข้อที่ 3 เว้นจาก

การประพาศิคิดในกามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.57, SD = 0.34$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ท่านซื่อสัตย์ต่อผู้รักหรือคู่สมรสของท่านมีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ท่านหลีกเลี่ยงที่จะเป็นชู้ทางกายหรือใจกับผู้อื่น ที่ไม่ใช่คู่รัก หรือ คู่สมรส ของท่าน และข้อที่มีระดับพฤติกรรมมาเป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านละเว้นการร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รัก หรือ คู่สมรส ของท่าน โดยทุกข้อมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

4. คิดข้อที่ 4 เว้นจากการพูดพบว่าเป็นพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านคิดข้อที่ 4 เว้นจากการพูดพบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.41, SD = 0.41$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ท่านมักจะพูดจาไพเราะ เพื่อถนอมน้ำใจคู่สนทนาอยู่เสมอ มีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ท่านไม่พูดหยาบคายมีระดับพฤติกรรมเท่ากับ ท่านเป็นคนรักษาคำสัตย์/ คำสัญญา และข้อที่มีระดับพฤติกรรมมาเป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านไม่พูดส่อเสียด นินทา รองลงมาคือท่านมักจะใช้วาจาเพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่หมู่คณะหรือบุคคลรอบข้างเสมอ โดยทุกข้อมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

5. คิดข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราของมีนเมาพบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านคิดข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราของมีนเมาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 1.50, SD = 0.38$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าท่าน ลด ละ เลิกเล่นการพนันมีระดับพฤติกรรมมาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมีนเมา และข้อที่มีระดับพฤติกรรมมาเป็นลำดับสุดท้าย คือ ท่านมักจะ ไม่ดื่มสุราหรือของมีนเมาในวันพระ หรือวันสำคัญทางศาสนา รองลงมาคือท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมีนเมาจนขาดสติโดยทุกข้อ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษา โดยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่าพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชน

ในหมู่บ้านรักษาศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพาศิลาในกามมากที่สุด รองลงมา คือ การรักษาศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ การรักษาศีล ข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย การรักษาศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ และ การรักษาศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพุดบด ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการรักษาศีลทั้ง 5 ข้อนั้น มีความสัมพันธ์กับการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน การรักษาศีลในข้อที่ 4 และข้อที่ 1 นั้น อาจทำได้ลำบาก เช่น ประชาชนอาจต้องพุดบด เพื่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง หรือ พุดบดเพื่อลด ความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น เล็ก ๆ น้อย ๆ หรือ ยังต้องฆ่าสัตว์ เพื่อนำมาประกอบอาหาร รับประทานในครอบครัว เป็นต้น ดังนั้น การที่จะรักษาศีลข้อ ที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ และการรักษาศีล ข้อที่ 4 เว้นจากการพุดบด จึงมีค่าระดับพฤติกรรมในการรักษาศีล 5 มาเป็นลำดับท้ายที่ 4 และที่ 5 ส่วนการรักษาศีลในข้อ 3 ข้อ 2 และข้อ 5 เป็นพฤติกรรมที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน และหากไม่รักษาศีลอาจมีความผิดในทางกฎหมาย เช่น การรักษาศีลในข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ในข้อนี้มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน ว่าหากประชาชนทำผิด จะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย การรักษาศีลในข้อที่ 3 เว้นจากการประพาศิลาในกาม หากประชาชนประพาศิลาในกาม เช่น ข่มขืนผู้อื่น ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย และการรักษาศีลในข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุรา เมรัย ถึงแม้จะไม่ผิดกฎหมาย แต่หากดื่มมากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ได้รับความเดือดร้อน ก็อาจจะได้รับโทษได้ เช่น ดื่มสุราแล้วไปขับรถ ก็จะต้องได้รับโทษทางกฎหมายเช่นเดียวกัน ดังนั้น การรักษาศีล ในข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 5 จึงกระทำได้ง่ายกว่าในข้อที่ 1 และข้อที่ 4 ซึ่งสอดคล้อง กับผลการศึกษาของ อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องการรักษาศีล 5 ของ พุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพฯที่พบว่า ประชาชนมีการรักษาศีล ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ข้อที่ 3 เว้นจากการประพาศิลาในกาม ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย และข้อที่ 4 เว้นจากการพุดบด โดยข้อที่ 4 นั้น อยู่ในลำดับสุดท้าย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน (2554) ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยพบว่า ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีการนำศีล 5 ไปใช้ ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรม การรักษาศีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยผู้วิจัยได้อภิปรายผลในแต่ละด้าน ตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

2.1 เพศ จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง

อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีเพศต่างกัน จะมีพฤติกรรมมารักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เพศที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีบทบาท ความรับผิดชอบ ความสนใจ ทักษะคิดที่แตกต่างกันได้ เช่น เพศชาย อาจจะชอบหาปลา จึงทำให้มีพฤติกรรมในการรักษาศีลข้อที่ 1 ได้น้อยกว่าเพศหญิง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมร อำไพรุ่งเรือง (2555) ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมมารักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมมารักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อธิษฐาน พูลศิลป์ ศักดิ์กุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องมารักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษา เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 อายุ จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีอายุต่างกัน จะมีพฤติกรรมมารักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อายุที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุมากกว่า อาจจะมีความรู้ในด้านต่าง ๆ หรือมีประสบการณ์ชีวิตมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า จึงทำให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมร อำไพรุ่งเรือง (2555) ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมมารักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมมารักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อธิษฐาน พูลศิลป์ ศักดิ์กุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องมารักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพฯ ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5

2.3 ระดับการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีการศึกษาต่างกัน จะมีพฤติกรรมมารักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีการศึกษาที่สูงกว่า จะมีโอกาสได้เรียนรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาน้อยกว่า ส่งผลต่อความคิด ทักษะคิด การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และโอกาสที่แตกต่างกัน จึงทำให้ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมร อำไพรุ่งเรือง (2555) ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมมารักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมมารักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อธิษฐาน พูลศิลป์

ศักดิ์กุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องการรักษาสีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพฯ ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการรักษาสีล 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 อาชีพจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีอาชีพต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาสีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีสิ่งที่ต้องตัดสินใจหรือกระทำที่แตกต่างกัน เช่น ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายเนื้อสัตว์ จะต้องฆ่าสัตว์เพื่อนำมาจำหน่าย ถือเป็น การผิดศีลข้อที่ 1 มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ เป็นต้น จึงส่งผลให้อาชีพที่ต่างกัน มีพฤติกรรมรักษาสีล 5 ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมร อำไพรุ่งเรือง (2555) ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อธิฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องการรักษาสีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพฯ ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาสีล 5

2.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาสีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมีพฤติกรรมรักษาสีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่มีรายได้มากกว่า จะมีทางเลือกในการดำเนินชีวิตได้มากกว่าประชาชนที่มีรายได้น้อย จึงทำให้รายได้มีผลต่อพฤติกรรมในการรักษาสีล 5 ของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมร อำไพรุ่งเรือง (2555) ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพฯ ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อธิฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องการรักษาสีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพฯ ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาสีล 5

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีระดับพฤติกรรมในการรักษาสีล 5 อยู่ในระดับมาก โดย ศีลข้อ ที่ 4 เว้นจากการพูดปด และศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ มีระดับพฤติกรรม มาเป็นลำดับสุดท้ายและรองสุดท้าย ซึ่งจากผลการวิจัยทั้งสองด้านนี้ประชาชนมีการประพฤติผิดศีล เป็นบางครั้ง มีจำนวน ใกล้เคียงกับการรักษาสีลเป็นประจำ โดยที่เห็นได้ชัด คือ ศีลข้อที่ 4

เว้นจากการพูดปด ที่มีจำนวน และร้อยละ ในการแสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง มากกว่า แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (ตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.7) เนื่องจากเป็นศีลที่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิต เช่น การฆ่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร หรือ การพูดปดเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดี เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นารอง อำเภอเมืองจังหวัดสระแก้ว มีพฤติกรรมของการรักษาศีล 5 มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐ ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีการรักษาศีล 5 มากยิ่งขึ้น เนื่องจากศีล 5 เป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่รัฐ โดยที่ไม่ต้องเสียงบประมาณมาก หากประชาชนมีพฤติกรรมในการรักษาศีล 5 กันมากขึ้น จะทำให้ปัญหาด้านต่าง ๆ ของประเทศลดน้อยลง เช่น การไม่ดื่มสุรา ทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดลง เป็นต้น

1.2 ภาครัฐ ควรมีการส่งเสริมให้เกิดหมู่บ้านศีล 5 มากยิ่งขึ้น หรือกำหนดให้หมู่บ้านทุกหมู่บ้านในประเทศไทย เป็นหมู่บ้านศีล 5 ต่อไป

1.3 ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ปกครองท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญและมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ ให้ประชาชนในความรับผิดชอบของตนมีพฤติกรรมในการรักษาศีล 5 มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ผู้นำชุมชน จัดกิจกรรมในการให้ความรู้ เกี่ยวกับการเป็นหมู่บ้านรักษาศีล 5 นารอง ให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในหมู่บ้านตระหนัก และเห็นความสำคัญของการรักษาศีล 5 และเป็นการรณรงค์ให้ประชาชนในหมู่บ้านของตนเข้าร่วมกิจกรรมการรักษาศีล 5 ของหมู่บ้านมากยิ่งขึ้น

2.2 ผู้นำชุมชนควรมีแข่งขัน หรือการให้รางวัลแก่ผู้ที่ประพฤติ ปฏิบัติตนอยู่ในศีล หรือมีการรักษาศีล 5 ได้ดีที่สุดในชุมชน โดยการลงคะแนนเสียงของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี และเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 มากขึ้น

2.3 ประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 ควรมีการรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด และควรเชิญชวน หรือเล่าประสบการณ์ถึงข้อดีของการรักษาศีล 5 ให้เพื่อนบ้านฟัง และเชิญชวนให้เพื่อนบ้าน รักษาศีล 5 ร่วมด้วย

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมของการรักษาศีล 5 ของประชาชนในเชิงเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านรักษาศีล 5 นารอง และหมู่บ้านที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเป็นประโยชน์ในการขยายผลโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต่อไป

3.2 การศึกษารึ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ควรที่จะมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเฉพาะในการศึกษาเรื่อง ผลลัพธ์จากการมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงประโยชน์ของการรักษาศีล 5 อันก่อให้เกิดความสงบสุขของชุมชนอย่างยั่งยืน

3.2 ควรมีการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา ในการนำข้อปฏิบัติ ศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชน เพื่อจะได้นำข้อค้นพบที่ได้มาเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2557). แนวทางการดำเนินงาน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชาวประชา
เป็นสุข ในคำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช.
เข้าถึงได้จาก [www. Dra.go.th](http://www.Dra.go.th)
- กรมการศาสนา. (2557). แนวทางการดำเนินงาน โครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5: ชาวประชาเป็นสุข
ในคำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช (ฉบับที่ 2).
กรุงเทพฯ: กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- กัญจนภัคหัฐ ปิยะกาญจน์. (2553). วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน, วิทยานิพนธ์
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยพร วิชาวุธ. (2529). พฤติกรรมจริยธรรมของคนในสังคมไทย. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณภัค สวมธากุล. (2554). การศึกษาเจตคติของนักศึกษาต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนว
พุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาชีวิตและความตาย,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยา จริยธรรม และจิตวิทยาภาษา.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล
(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2549). พฤติกรรมการทำงานของลูกน้องและประสิทธิผลของหัวหน้า
ในหน่วยงานบริการ. วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย, 3(2), 221-258.
- คาราวรรณ ศรีสุกใส. (2557). ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. เข้าถึงได้จาก
[http://www.novabizz . com/NavaAce/Self/Spiritual/Attitude_151.php](http://www.novabizz.com/NavaAce/Self/Spiritual/Attitude_151.php),14/02//2550.
- ทิสนา แคมมณี. (2547). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ที่ทำการปกครองจังหวัดสระแก้ว. (2557). ข้อมูลประชากรจังหวัดสระแก้ว. เข้าถึงได้จาก
<http://www.sakaeo.go.th/websakaeo/population.php>

- ธาดา เจริญกุลศ. (2545). *การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของผู้ที่พยายามฆ่าตัวตาย*.
 วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช,
 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชำระศักดิ์ หมั่นจักร และศรีสง่า วรรณสูตร. (2552). *จิตวิทยาธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: มณฑลการพิมพ์.
 บุญหนา จิมาโนง, โสวิทย์ บำรุงภักดิ์, วิทยา ทองดี และนิรันดร์ เลิศวิรพล. (2550). *พฤติกรรม
 การรักษาศีลห้าของเด็กเยาวชนตำบลโคกสีอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. ขอนแก่น:
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประกาศรี สีนอำไพ. (2550). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 4)*.
 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยุทธ์ ปยุตโต. (2546). *พระธรรมปิฎก ปัญจกะ-หมวด 5 พจนานุกรมพุทธศาสน์
 ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 12)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประสงค์ ทองประ, ทวีศักดิ์ ทองทิพย์, บรรจง โสดาดี และธนู ศรีทอง. (2547). *การศึกษาคำถามรู้
 และแนวทางแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
 ในเขตจังหวัดสุรินทร์*. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปราสาท อิศรปริดา. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กราฟิการ์ต.
- ปวย อึ้งภากรณ์. (2545). *ทัศนะว่าด้วยการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พนมไพร อภารัตน์. (2526). *พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง
 ตามคำรายงาน ของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง*. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย*, 11(4), 77-82.
- พรณรงค์ สิงห์สำราญ. (2550). *เจตคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรม
 จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบำรุง ปณญาพโล (โพธิ์ศรี). (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของ
 นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์
 พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย*. นนทบุรี:
 กระทรวงสาธารณสุข.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). *ธรรมนุญชีวิต: พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม* (พิมพ์ครั้งที่ 68). นครปฐม: ระฆังทอง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2549). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติมช่วงที่ 1/ ยุค)* กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติมช่วงที่ 1/ ยุค)* (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระราชวรมนี (ป.อ. ปยุตฺโต). (2528). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*: กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- พระมหาพนัส ทับประโมง. (2554). *การศึกษาความรู้และพฤติกรรมการศึกษา 5 ของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระราชวิสุทธิโมลี (ทองดี สุรเตโช). (2526). *หลักธรรมสำหรับพัฒนาธรรมจริยา*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- พุทธทาสภิกขุ. (2505). *แนะนำจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: ศิริพัชร์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2553). *พุทธทาส แนะนำจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ 3 จุดหมายปลายทาง และตัวแท้ของจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: ดวงตะวัน.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินีก. (2551). การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม: แนวทางและการปฏิบัติ. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 14(2), 93-115.
- ไพฑูริย์ ลินลารัตน์. (2544). *ความรู้คู่คุณธรรม รวบรวมความเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณูญ วงศ์นารี. (2536). *ธรรมะกับการบริหาร*. มป.ท.: ม.ป.พ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.
- เรียม ศรีทอง. (2548). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: เจริญเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- ลิขิต วีรเวทิน. (2548). *คนไทยในอุดมคติ*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- วศิน อินทสระ. (2549). *พุทธจริยศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เม็ดทราย.
- วัฒนากร เรื่องจินดา. (2548). *คุณธรรมที่จะช่วยให้สังคมเข้มแข็งและก้าวหน้า: ศึกษากรณีทัศนคติของนักคิดในสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- วิไลพร อุ่นเจ้าบ้าน. (2554). *พฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหาร และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร. ปัญหาพิเศษพุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). คำเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. *ข่าวสารการวิจัยการศึกษา, 1(4), 13.*
- ศูนย์คุณธรรม. (2552). *โครงการวิจัยคุณธรรมและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551 ก). *ครอบครัว แหล่งหล่อหลอมคุณธรรม ด้วยความรัก. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.*
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551 ข). *สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้าคุณธรรม. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.*
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551 ค). *สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้าคุณธรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.*
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ: อักษรภาพพัฒน์.*
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552 ก). *คู่มือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552 ข). *โครงการวิจัยคุณลักษณะ และกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2526). *การปรับพฤติกรรม จิตวิทยาประยุกต์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.*
- สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ. (2551). *เข้าถึงหลักธรรมนำคำสอนสู่ชีวิต รวมพลังสร้างสันติ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). *ความมั่นคงทางสังคม หรือหลักประกันทางสังคม ปี พ.ศ. 2553. เข้าถึงได้จาก*
http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatSubDefault_Final.aspx?catid=8

- สายฤดี วรกิจโกคาทร. (2552). *คู่มือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: ชธรรมสาร.
- สิทธิโชค วรรณุตันติกุล. (2531). *จิตวิทยาการจัดการพฤติกรรมมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: อักษรพิพัฒน์.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2540). *ประวัติศาสตร์ศาสนา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มุลินธิ
มงกุฎราชวิทยาลัย.
- สุนันทา ศิริวาท. (2548). *การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุรา
ในจังหวัดแพร่. การค้นคว้าอิสระพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขภาพจิต
และการพยาบาลจิตเวช, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2542). *พฤติกรรมกับการพัฒนาคน*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏ
สวนสุนันทา.
- เสกสันต์ ศิรวรรณ. (2553). *ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หลวงพ่อกุศลวิเศษ. (2549). *จรรยาคุณบุตร: หนังสือสวดมนต์แปล*. นครปฐม: วัดอ้อน้อย.
- อชิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. (2548). *การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษา
เขตสวนหลวงกรุงเทพมหานคร. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- อมร อำไพรุ่งเรือง. (2555). *การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล 5 ของ
พุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร. ปัญหาพิเศษพุทธศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- อำรุง จันทวานิช. (2542). *แนวคิดและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ: พื้นฐานการปฏิรูป การศึกษา
เพื่อประชาชน*. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.
- Kohlberg, L (2000). *Development of moral character and moral ideology review of child
development research*. New York: Russell Sage Foundation.
- Longman dictionary of contemporary English. (1981). England: Clays.
- Maslow, A. H. (1987). *Motivation and personality* (3rd ed.). New York: Harper and Row.
- Piaget, J. (1997). *The moral judgment of the child*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Singapore: Time Printers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แนวคิดตัวแปรตาม

ตารางที่ 31 กรอบแนวคิดสำหรับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ตามแนวคิดพระธรรมปิฎก
(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546)

ตัวแปรตาม	ด้าน	ประเด็น	ข้อคำถาม
การรักษา ศีล 5 ในหมู่บ้าน นำร่อง อำเภอเมือง สระแก้ว จังหวัด สระแก้ว	1. เว้นจาก การฆ่าสัตว์	1. ฆ่าสัตว์	ท่านละเว้นจากการทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์
		2. การประทุษร้าย	ท่านละเว้นจากการประทุษร้ายร่างกาย และจิตใจ ของมนุษย์ และสัตว์
		3. รังแก เบียดเบียน	ท่านละเว้นจากการเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์
	2. เว้นจาก การลักทรัพย์	1. ลักพา หยิบฉวย	ท่านละเว้นจากการนำสิ่งของของผู้อื่นมา เป็นของตน
		2. การคดโกง	ท่านละเว้นจากการฉ้อ โกงผู้อื่น
		ฉกฉวย	ท่านละเว้นจากการนำสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติ มาเป็นของตน
	3. เว้นจากการ ประพฤติดี ในกาม	3. ละเมิดสิทธิ์	ท่านละเว้นจากการฉกฉวยทรัพย์สินของผู้อื่น
		1. คู่ครอง	ท่านซื่อสัตย์ต่อคู่รักหรือคู่สมรสของท่าน
		2. ไม่ผิดประเพณี ทางเพศ	ท่านละเว้นการร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รัก หรือคู่สมรสของท่าน
	4. เว้นจาก การพูดเท็จ	3. ไม่นอกใจ คู่ครองของตน	ท่านหลีกเลี่ยงที่จะเป็นชู้ทางกายหรือใจกับผู้อื่น ที่ไม่ใช่คู่รักหรือคู่สมรสของท่าน
		1. วาจาเท็จ	ท่านไม่พูดคดหก
		2. ไม่ด่าทอ	ท่านไม่พูดหยาบคาย
		3. นินทา	ท่านไม่พูดต่อเสียด นินทา
		4. เพ้อเจ้อ	ท่านไม่พูดเพ้อเจ้อไร้สาระ
	5. เว้นจาก การดื่มสุรา เมรัย	5. พูดขู่เหย้าให้เกิด ความแตกแยก	ท่านมักจะใช้วาจาเพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น แก่หมู่คณะหรือบุคคลรอบข้างเสมอ
1. สิ่งเสพติด ให้โทษ		ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมึนเมา	
2. สติสัมปชัญญะ		ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมึนเมาจนขาดสติ	
	3. ลด ละเลิก อบายมุข	ท่านไม่ดื่มสุราหรือของมึนเมาแม้ในวันพระ หรือวันสำคัญทางศาสนา ท่านลด ละ เลิกเล่นการพนัน	

ภาคผนวก ข

กรอบแนวคิด

ตารางที่ 32 กรอบแนวคิดสำหรับตัวแปรอิสระจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรอิสระ	รูปแบบความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม	งานวิจัย/ ทฤษฎี/ แนวคิดอ้างอิง
เพศ	แตกต่างกัน	<ol style="list-style-type: none"> บุญหนา จิมานัง, โสวิทย์ บำรุงภักดิ์, วิทยา ทองดี และนิรันดร์ เลิศวีรพล (2550) พฤติกรรมการรักษาสีต 5 ของเด็กและเยาวชน ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า เยาวชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการรักษาสีต 5 ต่างกัน อมร อำไพรุ่งเรือง (2554) พฤติกรรมการรักษาสีต และการล่วงละเมิดสีต 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและล่วงละเมิด สีต 5 อริชฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2548) การรักษาสีต 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการรักษาสีต 5
อายุ	แตกต่างกัน	<ol style="list-style-type: none"> อมร อำไพรุ่งเรือง (2554) พฤติกรรมการรักษาสีต และการล่วงละเมิดสีต 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและล่วงละเมิดสีต 5
ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน	<ol style="list-style-type: none"> วิไลพร อุ้นเจ้าบ้าน (2554) พฤติกรรมการนำสีต 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ที่มีการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการรักษาสีต 5 ต่างกัน อมร อำไพรุ่งเรือง (2554) พฤติกรรมการรักษาสีต และการล่วงละเมิดสีต 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษา มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและล่วงละเมิดสีต 5 อริชฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2548) การรักษาสีต 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน: กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการรักษาสีต 5
อาชีพ	แตกต่างกัน	<ol style="list-style-type: none"> อมร อำไพรุ่งเรือง (2554) พฤติกรรมการรักษาสีต และการล่วงละเมิดสีต 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร พบว่า อาชีพ มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและล่วงละเมิดสีต 5
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	แตกต่างกัน	<ol style="list-style-type: none"> วิไลพร อุ้นเจ้าบ้าน (2554) พฤติกรรมการนำสีต 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ที่มีการรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการรักษาสีต 5 ต่างกัน

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	รูปแบบความสัมพันธ์กับ ตัวแปรตาม	งานวิจัย/ทฤษฎี/แนวคิดอ้างอิง
รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน	แตกต่างกัน	2. อมร อ่ำไพ่รุ่งเรือง (2554) พฤติกรรมการรักษาสีต และการล้าง ละเมียดสีต 5 ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร พบว่ารายได้มีผล ต่อพฤติกรรมการรักษาและล้างละเมียดสีต 5

ภาคผนวก ค

วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถาม

วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถาม
เรื่อง พฤติกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อม 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาสิ่งแวดล้อม 5
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3			
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2.	อายุ.....ปี (ตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป)	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3.	อาชีพ ☐ ค้าขาย/ เจ้าของกิจการ/ พนักงานบริษัทเอกชน ☐ ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ☐ แม่บ้าน ☐ รับจ้าง ☐ อื่น ๆ อาทิ เกษตรกรรม/ นักเรียน/ นักศึกษา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4.	ระดับการศึกษา ☐ ไม่ได้เรียน ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ☐ อนุปริญญา/ ปวส. ☐ ปริญญาตรีขึ้นไป	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้ แก้ไข
5.	รายได้/เดือน ☐ น้อยกว่า 10,001 บาท ☐ 10,001-15,000 บาท ☐ 15,001-20,000 บาท ☐ มากกว่า 20,000 บาท	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้ แก้ไข
6.	สถานที่ในการรักษาสิ่งแวดล้อม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ที่วัด ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน ☐ อื่น ๆ อาทิ สถานที่ท่องเที่ยว ในป่า	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาศีล 5

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3			
7.	ความถี่ในการรักษาศีล 5 ☐ ทุกวัน ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ ทุกวันพระ ☐ ทุกวันพระใหญ่ (วันมาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา)	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8.	ท่านรักษาศีลข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เว้นจากการฆ่าสัตว์ ☐ เว้นจากการลักทรัพย์ ☐ เว้นจากการประพฤติดีกในกาม ☐ เว้นจากการพูดปด ☐ เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ☐ รักษาทุกข้อ ☐ ไม่เคยรักษาเลย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาตามศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3			
ศีลข้อที่ 1 “เว้นจากการฆ่าสัตว์”							
9.	ท่านละเว้นจากการทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10.	ท่านละเว้นจากการประทุษร้ายร่างกายและจิตใจของมนุษย์และสัตว์	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11.	ท่านละเว้นจากการเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์	1	1		3	1.00	ใช้ได้
ศีลข้อที่ 2 “เว้นจากการลักทรัพย์”							
12.	ท่านละเว้นจากการนำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
13.	ท่านละเว้นจากการนำสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติมาเป็นของตน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3			
ศีลข้อที่ 2 “เว้นจากการลักทรัพย์”							
14.	ท่านละเว้นจากการถือโจงผู้อื่น	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15.	ท่านละเว้นจากการฉกฉวยทรัพย์สินของผู้อื่น	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้ แก้ไข
ศีลข้อที่ 3 “เว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม”							
16.	ท่านซื่อสัตย์ต่อคู่รักหรือคู่สมรสของท่าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
17.	ท่านละเว้นการร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รักหรือคู่สมรสของท่าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
18.	ท่านหลีกเลี่ยงที่จะเป็นชู้ทางกายหรือใจกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รักหรือคู่สมรสของท่าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ศีลข้อที่ 4 “เว้นจากการพูดปด”							
19.	ท่านไม่พูดหยาบคาย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20.	ท่านไม่พูดโกหก	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
21.	ท่านเป็นคนรักษาคำสัตย์/คำสัญญา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
22.	ท่านมักจะพูดจาไพเราะ เพื่อถนอมน้ำใจคู่สนทนาอยู่เสมอ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23.	ท่านไม่พูดส่อเสียด นินทา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
24.	ท่านไม่พูดเพื่อเจือไร้สาระ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
25.	ท่านมักจะใช้วาจาเพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่หมู่คณะหรือบุคคลรอบข้างเสมอ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ศีลข้อที่ 5 “เว้นจากการดื่มสุราของมึนเมา”							
26.	ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมึนเมา	1	1	1	3		ใช้ได้
27.	ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมึนเมาจนขาดสติ	1	1	1	3		ใช้ได้
28.	ท่านไม่ดื่มสุราหรือของมึนเมาแม้ในวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา	1	1	1	3		ใช้ได้
29.	ท่านลด ละ เลิกเล่นการพนัน	1	1	1	3		ใช้ได้

ภาคผนวก ง
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

Case processing summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded (a)	0	.0
	Total	30	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability statistics

Cronbach's alpha	N of items
.870	21

Item-total statistics

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
a 1.1	45.1000	18.507	.229	.875
a 1.2	45.4000	17.697	.556	.861
a 1.3	45.4333	17.564	.648	.859
a 2.1	44.7667	19.426	.058	.877
a 2.2	45.3667	18.309	.345	.869
a 2.3	45.4667	17.430	.768	.856
a 2.4	45.4333	17.633	.625	.859
a 3.1	44.9333	18.754	.188	.876
a 3.2	45.5000	17.845	.709	.859
a 3.3	45.3333	18.575	.255	.872
a 4.1	45.3333	18.161	.366	.868

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item-total correlation	Cronbach's alpha if item deleted
a 4.2	45.3667	18.171	.384	.867
a 4.3	45.4667	17.913	.592	.861
a 4.4	45.3000	18.631	.228	.874
a 4.5	45.5000	17.776	.737	.858
a 4.6	45.5000	17.362	.909	.853
a 4.7	45.5000	17.362	.909	.853
a 5.1	45.2000	18.303	.285	.872
a 5.2	45.5000	17.776	.737	.858
a 5.3	45.5000	17.362	.909	.853
a 5.4	45.1000	18.369	.261	.874

ภาคผนวก จ
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่องการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัย ได้ออกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบงานนิพนธ์ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เรื่องการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

2. คำตอบของท่านผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ผู้ตอบไม่ต้องระบุชื่อ นามสกุล และคำตอบหรือความคิดเห็นอันใด จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบทั้งสิ้น ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ และนำข้อมูลไปวิเคราะห์เป็นภาพรวมเพื่อการวิจัย และจะนำผลที่ได้ไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อไป ทั้งนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความช่วยเหลือจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว

1. เพศ ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง
2. อายุ.....ปี (เต็มปี)
3. อาชีพ
  - ( ) 1. เจ้าของกิจการห้างร้าน ( ) 2. พนักงานเอกชน/ บริษัท
  - ( ) 3. ข้าราชการ ( ) 4. รัฐวิสาหกิจ
  - ( ) 5. แม่บ้าน ( ) 6. รับจ้าง
  - ( ) 7. ค้าขาย ( ) 8. อื่น ๆ ระบุ.....

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ( ) 1. ไม่ได้เรียน ( ) 2. ประถมศึกษา ( ) 3. มัธยมศึกษาตอนต้น
 ( ) 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ( ) 5. อนุปริญญา/ ปวส.
 ( ) 6. ปริญญาตรี ขึ้นไป

5. รายได้เฉลี่ย/ เดือน

- ( ) 1. น้อยกว่า 10,001 บาท ( ) 2. 10,001-15,000 บาท
 ( ) 3. 15,001-20,000 บาท ( ) 4. มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาศีล 5

6. สถานที่ในการรักษาศีล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. ที่วัด ( ) 2. ที่บ้าน
 ( ) 3. ที่ทำงาน ( ) 4. อื่น ๆ ระบุ.....

7. ความถี่ในการรักษาศีล 5

- ( ) 1. ทุกวัน
 ( ) 2. สัปดาห์ละครั้ง
 ( ) 3. ทุกวันพระ
 ( ) 4. ทุกวันวันพระใหญ่ (วันมาฆบูชา, วันวิสาขบูชา, อาสาฬหบูชา, วันเข้าพรรษา,
 วันออกพรรษา)

8. ท่านรักษาศีลข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ( ) ข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์
 ( ) ข้อ 3 เว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม ( ) ข้อ 4 เว้นจากการพูดปด
 ( ) ข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ( ) รักษาทุกข้อ
 ( ) ไม่เคยรักษาเลย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาตามศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5
นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง	คะแนน 2	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ
	คะแนน 1	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง
	คะแนน 0	หมายถึง	ไม่มีพฤติกรรมดังกล่าว

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องตรงกับการกระทำของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

รายการ	การรักษาศีล		
	ไม่มีพฤติกรรม ดังกล่าว	มีพฤติกรรม เป็นบางครั้ง	มีพฤติกรรม เป็นประจำ
ศีลข้อที่ 1 “เว้นจากการฆ่าสัตว์”			
1.1 ท่านละเว้นจากการทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์			
1.2 ท่านละเว้นจากการประทุษร้ายร่างกายและจิตใจ ของมนุษย์และสัตว์			
1.3 ท่านละเว้นจากการเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์			
ศีลข้อที่ 2 “เว้นจากการลักทรัพย์”			
2.1 ท่านละเว้นจากการนำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็น ของตน			
2.2 ท่านละเว้นจากการนำสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติ มาเป็นของตน			
2.3 ท่านละเว้นจากการถือโกงผู้อื่น			
2.4 ท่านละเว้นจากการฉกฉวยทรัพย์สินของผู้อื่น			
ศีลข้อที่ 3 “เว้นจากการประพฤตินอกงาม”			
3.1 ท่านซื่อสัตย์ต่อคู่รัก หรือ คู่สมรสของท่าน			
3.2 ท่านละเว้นการร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่รัก หรือคู่สมรสของท่าน			
3.3 ท่านหลีกเลี่ยงที่จะเป็นชู้ทางกายหรือใจกับผู้อื่น ที่ไม่ใช่คู่รัก หรือ คู่สมรสของท่าน			
ศีลข้อที่ 4 “เว้นจากการพูดปด”			
4.1 ท่านไม่พูดหยาบคาย			
4.2 ท่านไม่พูดโกหก			
4.3 ท่านเป็นคนรักษาคำสัตย์/ คำสัญญา			

รายการ	การรักษาศีล		
	ไม่มีพฤติกรรม ดังกล่าว	มีพฤติกรรม เป็นบางครั้ง	มีพฤติกรรม เป็นประจำ
4.4 ท่านมักจะพูดจาไพเราะ เพื่อถนอมน้ำใจคู่ สนทนาอยู่เสมอ			
4.5 ท่านไม่พูดส่อเสียด นินทา			
4.6 ท่านไม่พูดเพื่อเจือไร้สาระ			
4.7 ท่านมักจะใช้วาจาเพื่อสร้างความสามัคคี ให้เกิดขึ้นแก่หมู่คณะ หรือ บุคคลรอบข้างเสมอ			
ศีลข้อที่ 5 “เว้นจากการดื่มสุราของมึนเมา”			
1. ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมึนเมา			
2. ท่านไม่ดื่มสุราหรือเสพของมึนเมาจนขาดสติ			
3. ท่านมักจะไม่ดื่มสุราหรือของมึนเมาในวันพระ หรือวันสำคัญทางศาสนา			
4. ท่านลด ละ เลิกเล่นการพนัน			

ขอขอบคุณทุกท่าน ที่กรอกแบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลข้างต้นจะเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาต่อไป